

SLOVENIJA NA PRAVI POTI

PROGRAM ZA PRIHODNOST

2. julij 2008

Kazalo:

1. Slovenija na pravi poti	3
2. Slovenski nacionalni interes: svobodna demokratična družba in blaginja za vse	6
3. Prioritete Programa za prihodnost (2008 – 2012 in naprej)	9
4. Trajnostni razvoj	14
5. Gospodarstvo	21
6. Vzgoja in izobraževanje, znanost, mladina, šport	28
7. Zdravstvo	38
8. Delo, družina in socialne zadeve	51
9. Finance	55
10. Okolje in prostor	57
11. Promet	62
12. Regionalni razvoj in lokalna samouprava	66
13. Kmetijstvo, gozdarstvo, ribištvo in lovstvo	70
14. Notranje zadeve	77
15. Pravosodje	80
16. Politični sistem in javna uprava	87
17. Zunanje zadeve	91
18. Kultura	93
19. Obramba	99

1. SLOVENIJA NA PRAVI POTI

Slovenci po tisočletju svojega obstoja živimo v samostojni državi, povezani v EU in zavarovani s Severnoatlantskim zavezništvom. Za nami je 17 let uspešnega samostojnega življenja in razvoja, pred nami so številne nove priložnosti. Danes vemo, da zmoremo. Slovenija je dobro odgovorila na lasten razvojni izziv, Slovenija je hkrati dokazala sebi, Evropi in svetu, da je sposobna voditi družino 27 evropskih držav. Imamo novo samozavest in nov pogum. Vemo, da lahko ustvarimo takšno stanje, v katerem bodo narodovi potenciali izkoriščeni v celoti in v katerem bo lahko vsak posameznik prispeval po svoji moči in hotenju. Vemo, da lahko še v času naše generacije dosežemo naš najvišji cilj, blaginjo za vse.

Pred Slovenijo so po vstopu v EU, prevzemu skupne evropske valute in odpravi notranjih evropskih meja močni izzivi, ki jih spreminjamo v izkoriščene priložnosti. Obnavljanje soglasja ter vezi med vrednotami, na katerih temelji naša skupnost in upravljavci države, terja stalne intelektualne napore. Čas in dinamika notranjega ter svetovnega dogajanja prinašata vedno nove dileme. Odgovori nanje so nujni, kajti obzorja so širša od tega, kar vidimo v danem trenutku. Obstajajo problemi nacionalnega pomena, ki jih je treba najprej osmisliti, ugotoviti njihove razsežnosti in potem najti odgovore. Pri skupnem iskanju potrebnih rešitev se zavedamo, da se prihodnost še ni zgodila. Vsi smo odgovorni zanjo in vsi smo poklicani, da jo oblikujemo.

Zavedamo se, da slovenske probleme nacionalnega pomena rešujemo v širšem okolju, kjer so stvarne razdalje vsak dan krajše, vzroki in posledice pa vse bolj prepleteni. Na iskanje naših odgovorov vplivajo svetovne dileme, povezane z vprašanjem miru in varnosti, revščino v svetu in podnebnimi spremembami. Slovenci smo kot svobodni posamezniki in prebivalci sveta ter kot narod, ki ima svojo državo in enakopravno mesto v EU, soodgovorni tudi za reševanje globalnih svetovnih problemov. Vemo, da prihodnja leta neizogibno prinašajo novo industrijsko revolucijo. Poraba energije in hrane v svetu strmo narašča, z njo pa tudi cene. Prevladujoči neobnovljivi viri energije usihajo. Proizvodnja in promet bosta v prihodnje vse manj odvisna od omejenih virov, predvsem ogljikovih goriv. Veliko večjo pozornost bomo posvečali učinkoviti rabi energije, veliko več bomo vlagali v raziskave in razvoj obnovljivih virov, nove tehnologije so nujnost za dolgoročno preživetje planeta. V srednjeročnem obdobju bo eden glavnih virov ponovno nuklearna energija. Premika stran od ogljikovih goriv ne narekujejo samo ekonomski razlogi. Še pomembnejše in bolj nujne so rešitve, ki jih terjajo grozeče podnebne spremembe. Te so danes največja stvarna grožnja obstoju človeštva.

Za pozitivne premike in trajen napredek v družbi je zelo pomembna naša pripravljenost, da presežemo stare delitve. V ospredje postavljamo tisto, kar nas povezuje. Proslavljajmo tiste zgodovinske dogodke, ki so nas Slovence združili. Za zdravljenje še vedno odprtih ran preteklosti pa je potrebna sprava. Tudi zaradi motiva, ki ga potrebujemo pri uresničevanju dogovora o prihodnosti. Sprt narod namreč ne bo našel dovolj notranje energije za preboj v evropskem prostoru. Sprava še vedno ni mogoča čez noč. V zadnjih letih velikih korakov nismo dosegli, smo pa z izogibanjem kulturnemu boju in puščanjem odprtih vrat neobremenjeni zgodovinski razpravi vseeno napredovali bližje resnici. K resnici in spravi je treba še naprej vsakodnevno težiti s simbolnimi in stvarnimi dejanji ter se še naprej izogibati ravnanj, ki bi spravo ogrozila.

Vedno, ko dobimo odgovore na načelna vprašanja, so tudi odgovori na konkretnije dileme lažji. Še posebej, če se res zavedamo in upoštevamo že povedano, da smo res vsi poklicani k njihovem oblikovanju in s tem k oblikovanju naše sedanosti in prihodnosti.

Slovenci tako kot številne druge manjše, a kljub temu razvojno uspešne države nimamo nafte ali velikih rudnih bogastev, imamo pa zelo soliden človeški potencial in lepo naravo, naše okolje. Tega moramo čuvati in ohraniti tudi za potomce. V nas same, v ljudi pa je potrebno še naprej in še bolj vlagati. To sta dve temeljni točki programa za 2008 – 2012 in naprej, programa SDS za prihodnost, ki ga predstavljamo:

1. vlaganje v ljudi

2. ohranitev zdravega življenjskega okolja

Zato, da lahko trajno zagotovimo sredstva za obe strateški naložbi, ohranjamo v središču našega programa pospeševanje dolgoročne gospodarske rasti, ki je temelj blaginje. Dolgoročno gospodarsko rast poganja tehnološko razvito in inovativno gospodarstvo. Državne in lokalne institucije morajo vzpodbujati dolgoročno gospodarsko rast.

Dolgoročno gospodarsko rast bomo dosegali tako, da bomo:

1. nenehno izboljševali kakovost izobraževanja,
2. še naprej zmanjševali delež javnih financ v BDP,
3. zagotavljali stabilen sistem zdravstvenega in pokojninskega varstva s konkurenčno ponudbo dodatnih zavarovanj,
4. še naprej zmanjševali davčne obremenitve prebivalstva in gospodarstva,

5. še naprej povečevali učinkovitost in kakovost storitev javne uprave,
6. oblikovali ugodno okolje za tuje naložbe,
7. povezovali znanstvenoraziskovalne in podjetniške potenciale ter okrepili, financiranje aplikativnih in bazičnih raziskav v sektorjih z največjimi razvojnimi izzivi,
8. preprečevali nastajanje monopolov, varovali svobodno podjetniško pobudo, konkurenco in potrošnike,
9. vzpostavljali dosledno spoštovanje pravnega reda ter preprečevali in odločno zatirali gospodarski kriminal in korupcijo.

Temeljni sestavni del našega programa za prihodnost so naše trajne vrednote: svoboda, pravičnost, poštenje in solidarnost. Blaginjo lahko ustvarjamo le v svobodni demokratični družbi, v kateri se posamezniki obnašajo korektno in pošteno drug do drugega. Solidarnost razumemo kot civilizacijsko načelo sodelovanja med ljudmi in obstoja človeške družbe nasploh. Ljudje smo odvisni drug od drugega, pa tudi od družbe. Solidarnost je pripravljenost na sprejemanje vzajemne odgovornosti do drugega in do družbe tako za sedanje kot prihodnje generacije. Spoštovanje narave postavlja pred posameznika in družbo tudi zahteve, ki nujno omejujejo tehnološki razvoj. Nihče nima pravice do takšnega izkoriščanja virov, ki bi ogrozilo obstoj in razvoj prihodnjih rodov. Novo pojmovanje solidarnosti, ki ga ponujamo, se opira na posameznika, ki se zaveda, da ne more biti popolnoma srečen, če so v njegovi okolici ljudje, ki so prizadeti in si sami ne morejo pomagati. Pomaga jim, ker tako želi sam in ne zato, ker bi mu to zapovedoval zakon.

Pravičnost je najpomembnejša vez, ki avtonomne posameznike povezuje v družbo. Prostor, v katerem vlada pravičnost, imamo ljudje za svoje domovanje. Pravičnost razumemo kot izhodiščno enakost socialnih in ekonomskih možnosti ter pravno enakost za vsakogar. Človekove pravice in svoboščine so neodtujljive in pripadajo vsakomur ne glede na gmotno stanje, svetovni nazor, izobrazbo, družbeni položaj, rasno pripadnost ali katero koli drugo osebno okoliščino.

S programom za obdobje 2008 – 2012 in naprej, s programom SDS za prihodnost želimo iz let, ki so pred nami, oblikovati zlato dobo razvoja Slovencev. Čas, v katerem si bomo ustvarili blaginjo za vse in se kot še nikoli doslej uveljavili v Evropi in svetu.

2. SLOVENSKI NACIONALNI INTERES: SVOBODNA DEMOKRATIČNA DRUŽBA IN BLAGINJA ZA VSE

Nacionalni interes je interes neke države v celoti oziroma interes naroda ali ljudstva, v katerem je utemeljena. Tak nacionalni interes je tudi interes posameznih državljanov, ni pa nujno, da se zmeraj ujema s posameznikovim interesom, lahko mu nasprotuje. Ravno v tem je nacionalen in ne samo posamičen. Kaj je torej interes slovenske države, naroda ali ljudstva, da ga smemo imeti za slovenski nacionalni interes?

Ali je po vstopu v EU nacionalna država še zmeraj v slovenskem nacionalnem interesu? Vprašanje se zdi nenavadno, vendar je upravičeno, ker skrajna levica tudi v Sloveniji vidi prihodnost EZ samo v "odmrtju" - po stari marksistični frazeologiji - nacionalnih držav, tudi slovenske. Gre za anarhistično utopijo. Slovenski nacionalni interes je ohranitev čim močnejše slovenske države, to pa iz več razlogov, - ta država je v EU edini garant za obstoj slovenskega naroda, jezika in kulture, predvsem pa tudi demokracije. Zgodovinske izkušnje pričajo, da je čimbolj neposredna demokracija s strankami, referendumi in lokalno samoupravo mogoča v manjših državah bolj kot v centraliziranih velikih. Evropa brez nacionalnih držav bi se spremenila v birokratsko nadoblast, težnje v to smer so že opazne. Demokracija na slovenskih tleh je mogoča samo v okvirih nacionalne države.

Ali je kapital oziroma kapitalizem v slovenskem nacionalnem interesu ali mu a priori nasprotuje? Slovenske pretekle ideologije so bile večidel antikapitalistične - tako liberalna v 19. stoletju kot katoliška po letu 1900, najkorenitejše socialistična in komunistična. Ta antikapitalizem je bil v skladu z Marxovim pojmovanjem nasprotja med kapitalom in delom, presežne vrednosti in mezdnega izkoriščanja. V času globalnega ali svetovnega kapitalizma so ti pojmi preseženi, bistvo kapitala postajata znanost in tehnologija, brez tega ni moderne evroameriške civilizacije, ki je tudi za sodobno Slovenijo edini možni civilizacijski način. Rast takšnega kapitalizma ne sme biti neomejena in nenadzorovana, tudi na Slovenskem ga morajo urejati strogi pravni predpisi, predvsem pa nadzor nad znanostjo in tehnologijo, ko postajata sama sebi namen, s tem pa škodljivi za naravno in družabno okolje. In to bi bilo v nasprotju s slovenskim nacionalnim interesom.

Kakšen in kateri razvoj znanosti je v slovenskem nacionalnem interesu? Naravoslovje in tehnologija sta na Slovenskem del splošno evropskega in svetovnega razmaha teh znanosti, deležna morata biti enake podpore in nadzora kot

drugje, glede na učinkovitost v okolju in glede na svojo etično odgovornost. Enako pomemben je za slovenski nacionalni interes razvoj humanistke, vključno s filozofijo, in družboslovja z vsemi njegovimi strokami. Za slovenski nacionalni interes je to dvoje posebej pomembno, seveda s pogojem, da se te znanosti razvijajo v skladu s prioritetai, ki jih določajo spoznavne, kulturne in vrednostne potrebe slovenskega naroda ali države. Te prioritete je treba skrbno načrtovati, brez tega se razvoj humanistke in družboslovja izgublja v ideološki nestrokovnosti, provincialnosti in nesmiselnem raziskovanju nepomembnih vprašanj.

Kakšno naj bo s stališča nacionalnega interesa razmerje med krščanstvom in svobodomiselstvom na Slovenskem? Njuni tradicionalni obliki sta bili od konca 18. stoletja v bolj ali manj izrazitem konfliktu. Slovenski nacionalni interes po vstopu v EU terja njuno normalno sodelovanje, dialog in dogovarjanje – kar je bilo nemogoče med tradicionalnim klerikalizmom in liberalskim svobodomiselstvom je mogoče med odprtim krščanstvom in dialoškim pristopom postmoderne dobe.

Ali so v slovenskem nacionalnem interesu verske skupnosti in še posebej največja, katoliška Cerkev, v kakšnem položaju in moči? Gotovo ni v tem interesu klerikalizem kot je obstajal med svetovnima vojnama. Prav tako ni v nacionalnem interesu antiklerikalizem in iz tega nastajajoči kulturni boj, kot ga je v preteklosti poznal skrajni liberalni laicizem, pa tudi nacionalsocializem in najdosledneje komunizem. Vse to je v nasprotju s slovenskim nacionalnim interesom, ker slabi socialno in kulturno kohezijo znotraj slovenske države. Bolj kot šibka in pasivna Cerkev je v nacionalnem interesu močna, moderna in dejavna Cerkev na tistih področjih, na katerih v skladu z ustavnim načelom ločenosti cerkve in države Cerkev deluje. To velja tudi za vse druge verske skupnosti, razen za tiste, ki bi ustvarjale znotraj slovenske države zaprte, ne samo versko, ampak tudi narodnostno, kulturno in socialno, v perspektivi celo politično neodvisne entitete, če bi postavljale pod vprašaj slovensko državno, kulturno in jezikovno suverenost.

Ali je v slovenskem nacionalnem interesu šolstvo in kakšno? Odgovor je preprost - šolstvo je za ta interes najpomembnejše, Slovence je za narod od protestantov in terezijansko-jožefinskih reform naprej napravilo šolstvo, kot Slovence nas še zmeraj usmerja in ohranja. Pogoj za to je ta, da ne sme biti ideološko pristransko, kot je bilo pod komunizmom, njegova nova podlaga, ne more biti levo-liberalni laicizem, biti mora nazorsko in lastniško zares pluralno.

Ali sta v slovenskem nacionalnem interesu obstoj elit in elitizem? Slovenci smo bili po svojem socialnem izhodišču ljudstvo, predestinirani za ljudskost, demokratičnost in egalitarnost, kar je postalo ugodno izhodišče za komunistično

revolucijo. Za moderno družbo in državo so elite neobhodne, skrajni egalitarizem pa nesprejemljiv, toda prav tako je tudi skrajni elitizem za Slovence nerazumna skrajnost. Nastajanje novih elit na Slovenskem mora biti razumno selektivno in vrednoteno po njegovi koristnosti in funkcionalnosti. Slovenija si ne more privoščiti nekoristnih elit. Nesmiselno bi bilo vzgajati in podpirati elito, ki bi odhajala v Evropo ali zunaj nje, za Slovenijo pa bi bila izgubljena. Njen obstoj doma je povezan z razslojevanjem, ki je neogibno, vendar ne takšno, da bi povzročalo prevelike razlike v dohodkih, izobrazbi in javnem prestižu. Tega si slovenska demokracija ne sme dovoliti.

Ali je v slovenskem nacionalnem interesu ohranjanje kmetstva? Odgovor je seveda preprosto da. Če druge evropske države ohranjajo kmečko prebivalstvo z obilnimi subvencijami zaradi gospodarskih in socialnih razlogov, se v Sloveniji temu pridružuje splošno nacionalni, socialnopolitični in kulturno-duhovni interes - slovenski narod je nastal iz kmečkega ljudstva, v njem še zmeraj temelji njegova narodna in demokratična mentaliteta. Radikalna urbanizacija bi ga izničila.

Ali je v slovenskem nacionalnem interesu nacionalizem ali internacionalizem? Seveda oboje, eno ali drugo glede na koristi in potrebe. Nacionalizem nas osamlja, internacionalizem je po pravilu v korist velikih narodov in vodi v asimilacijo manjših. Angleščina kot svetovni jezik je dejstvo, toda obramba lastnega jezika je prav tako dejstvo, ki ga ne sme ogroziti nikakršna dvojezičnost v mednarodnih, diplomatskih, znanstvenih ali umetniško-kulturnih stikih. Izobraženi Slovenci so bili dolga stoletja dvojezični ali celo trijezični, kljub temu smo se z razmahom svoje kulture in jezika uveljavili kot narod. Naša nacionalna samozavest bo tudi za naprej odvisna od nas samih.

Kakšno naj bo razmerje slovenskega nacionalnega interesa do človekovih pravic? To razmerje je v nekaterih velikih državah lahko problematično, češ da nacionalni interes terjaja omejitve ali začasno izničenje temeljnih naravnih človekovih pravic. Za Slovence taka dilema ne obstaja, kot narod smo nastali na podlagi naravnega prava, ne pa zgodovinsko-državne moči. Slovenski nacionalni interes priznava in upošteva človekove pravice kot nekaj najbolj naravnega. Druga stvar so - t. i. državljske pravice, ki jih uvaja in jamči država na podlagi svojega lastnega obstoja, varnosti in upravičenosti. Zato je v nacionalnem interesu natančno razlikovanje med enimi in drugimi pravicami, katere sme omejevati nacionalni interes, katerih pa ne. Za Slovenijo je gotovo najprimernejša usklajenost človekovih pravic z državljskimi.

3. PRIORITETE PROGRAMA ZA PRIHODNOST (2008 – 2012 IN NAPREJ)

Trajnostni razvoj

1. Službo vlade za razvoj bomo preoblikovali v Ministrstvo za trajnostni razvoj, ki bo spremljalo izvajanje Strategije razvoja Slovenije.
2. Neposredno bomo spremljali uresničevanje ključnih razvojnih projektov iz resolucije o nacionalnih razvojnih projektih.

Gospodarstvo

1. Gospodarska rast in trajnostni razvoj sta osnova blaginje. Nadaljevali bomo z ustvarjanjem ugodnega okolja za visoko dolgoročno gospodarsko rast. Dosegali jo bomo s tehnološko razvitim in inovativnim gospodarstvom ob spoštovanju visokih standardov varovanja okolja in zagotavljanju prožne varnosti zaposlenih.
2. Do konca leta 2010 bo imel vsako podjetje in državljan možnost povezovanja v širokopasovno omrežje (hitri internet).
3. Do leta 2020 bomo zagotovili 20% prihranek primarne energije, 25% delež obnovljivih virov energije v končni porabi in najmanj 10% delež obnovljivih virov v gorivih namenjenih prometu. Do leta 2012 bomo te cilje dosegli do najmanj ene tretjine.
4. Z dvigom kakovosti in pestrosti turistične ponudbe bomo do konca leta 2012 povečali prihodke iz turizma za najmanj 50 %, tako da bo turizem ustvaril najmanj 10% BDP.

Znanost, vzgoja in izobraževanje, šport

1. Izrazito bomo podprli raziskovalne projekte, ki imajo neposredne učinke v gospodarstvu
2. Zagotovili bomo prostor v vrtcih za vse otroke drugega starostnega obdobja (3-6).
3. Razvijali bomo model odprte šole z večjo vključenostjo staršev in okolja.
4. Ustanovili bomo poseben štipendijski sklad za deficitarne poklice.
5. zagotovili bomo t.i. drugo možnost za vse mlade, ki niso uspeli zaključiti izobraževanja in usposabljanja ter doseči poklica.
6. Zaključili bomo projekt Nordijskega Centra Planica.

Zdravje

1. Odpravili bomo čakalne vrste, skrajšali čakalne dobe na evropsko primerljivo raven in uvedli možnost naročanja preko interneta.
2. Uvedli bomo kulturo spoštovanja pacientovega časa, kontrolo kvalitete zdravljenja in čim hitrejšo pot do diagnoze.
3. Zagotovili bomo enako dostopnost do vseh javnih zdravstvenih storitev ne glede na socialni položaj in geografsko lego bivanja. Preko osebnega zdravnika bomo zagotovili dostopnost do specialističnih storitev, tako da bo pacient dobil na dom obvestilo o datumu in uri.
4. Izboljšali bomo skrb za zdrav življenjski slog z namenom podaljšanja pričakovane življenjske dobe.
5. Razvili bomo sistem zdravljenja na domu za starejše, ki bodo želeli preživeti starost ob domačem ognjišču in izenačili njihove pravice z oskrbovanci v domovih starejših.
6. V zdravstvu bomo klinike, bolnišnice, urgentne centre in negovalne bolnišnice gradili bistveno hitreje, ceneje in bolj pregledno.

Delo, družina in socialne zadeve

1. Spoštovali bomo socialni dialog in ustvarjali pogoje za takšno usklajevanje interesov med delom in kapitalom, da bosta v ospredju vedno človek in blaginja za vse.
2. Zagotovili bomo pogoje za organizirano nego in varstvo vseh, ki zaradi bolezni in starosti potrebujejo dolgotrajno nego.
3. Uvedli bomo finančno subvencijo socialno šibkim mladim družinam, ki bo pomenila takojšnjo pomoč pri reševanju stanovanjskega vprašanja in varstva otrok.
4. Odločno in na vseh področjih se bomo borili proti vsem oblikam socialnega izključevanja starejših in invalidov.
5. Še naprej bomo zagotavljali pravičen sistem usklajevanja pokojnin.

Finance

1. Nadaljevali bomo s politiko zmanjševanja davčnih obremenitev gospodarstva in posameznikov.
2. Še naprej bomo zmanjševali javno porabo, predvsem z racionalizacijo javnega sektorja in javnih izdatkov. V letih pozitivne gospodarske rasti, proračun ne bo imel primanjkljaja.

3. Razvojno bomo prestrukturirali proračun. Ne bomo ga več načrtovali zgolj po stroškovnih postavkah, ampak tudi po projektih, oziroma razvojnih in drugih prioritetah, ki bodo segale preko meja ministrstev in direktorátov. Tak proračun bo omogočal tudi spremljanje doseganja razvojnih ciljev glede na vložena sredstva.

Okolje in prostor

1. Na podlagi novih spoznanj bomo izdelali dolgoročno in celovito strategijo prilagajanja podnebnim spremembam s konkretnimi ukrepi in jo začeli takoj uresničevati.
2. Zaščitili bomo vodne vire, zemljo in okolje. Oblikovali bomo predlog za zeleno davčno reformo, z njo spodbujali uporabo obnovljivih virov in preprečevali negativne vplive na okolje. Slovenija bo še naprej in vedno bolj zeleni biser Evrope.
3. Varovali bomo prostor, odpravili nepotrebna soglasja in bistveno skrajšali postopke prostorskega planiranja in pridobivanja gradbenih dovoljenj.
4. Najmanj podvojili bomo gradnjo neprofitnih najemnih stanovanj.

Promet

Uresničevali bomo projekt »Zelena prometna politika«:

1. Z modernizacijo slovenskih železniških koridorjev, gradnjo protihrupnih ograj ob železniških progah ter zavarovanjem doslej nezaščitenih železniških prehodov.
2. Z dokončno vzpostavitvijo enotne vozovnice za vso državo in znižanjem cen prevozov v javnem avtobusnem prometu.
3. S hitro modernizacijo obstoječega cestnega omrežja in izgradnjo novih prometnic na razvojnih oseh.

Regionalni razvoj in lokalna samouprava

1. Do konca leta 2010 bomo vzpostavili pokrajine in preko njih enake izhodiščne možnosti za enakomeren razvoj.
2. Ohranjali bomo ustrezno poseljenost na celotnem območju RS.

Kmetijstvo

1. Slovensko kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo bomo naredili bolj konkurenčno. S tem bomo povečali stopnjo samooskrbe s hrano ter ustvarjali pogoje za nadaljnji razvoj kmetijstva, živilstva in za dostopne cene hrane.
2. Z naravnimi viri bomo upravljali trajnostno. Izvajali bomo sektorsko strategijo za prilagajanje klimatskim spremembam.

Notranje zadeve

1. Odločno bomo nadaljevali z odkrivanjem in pregonom vseh oblik gospodarskega kriminala in korupcije. Vzpostavili bomo kontaktni center, na katerega bodo državljani sporočali informacije o tovrstnih kaznivih dejanjih in ustvarili pogoje za višjo stopnjo zaupanja državljanov v delovanje policije na tem področju. Preučili bomo možnost ustanovitve finančne policije.
2. Za večjo varnost bomo uvedli brezplačno šolo varne vožnje za vse nove voznike.
3. Povečali bomo prisotnost in odzivnost policije na potrebe državljanov ter približali delo policistov v vsako lokalno skupnost na osnovi partnerskega sodelovanja.
4. Osebna izkaznica se bo lahko uporabljala tudi namesto kartice zdravstvenega zavarovanja.

Pravosodje

1. Ne da bi kakorkoli okrnili neodvisnost, bomo vzpostavili nov koncept učinkovitega in odgovornega sodstva tako, da bo
  - jasno določena odgovornost predsednika sodišča za doseganje rezultatov sodišč,
  - mandat predsednika sodišča vezan na doseganje rezultatov,
  - predsednik Vrhovnega sodišča vsako leto poročal Državnemu zboru o delu sodne veje oblasti in da bo tudi njegov mandat vezan na dosežene rezultate.
2. Na podlagi opisanih sprememb v sistemu vodenja in odgovornosti bomo vpeljali bistveno višjo stopnjo informatizacije, spletne elektronske storitve sodišč, sistem za elektronsko vlaganje, uporabo video konferenčnih sistemov, delo na daljavo, pravosodne portale, kar bo za državljane pomenilo
  - možnost 24-urnega vpogleda v zemljiško knjigo,

- možnost 24-urnega vpogleda v sodni register,
- možnost 24-urnega vlaganja, izvršb, tožb in pritožb.

Politični sistem in javna uprava

1. Predlagali bomo ustavno spremembo, s katero bomo z zaključkom tekočega mandata ukinili državni svet.
2. Nadaljevali bomo z razvojem državne uprave v kakovosten in učinkovit servis za državljane ter z odpravljanjem birokratskih ovir in postopkov.
3. Čim večji del plače bo odvisen od delovnih rezultatov javnega uslužbenca.

Zunanje zadeve

1. Vodili bomo odgovorno zunanjo politiko, ki bo omogočala uresničevanje slovenskih nacionalnih interesov v mednarodni skupnosti in hkrati zagotavljala slovenski prispevek pri reševanju globalnih problemov.
2. Mejno vprašanje med Slovenijo in Hrvaško bomo pospešeno reševali v letu 2009.
3. Slovenska diplomacija bo intenzivno odpirala vrata in ustvarjala priložnosti za slovensko gospodarstvo.

Kultura

1. Izboljšali bomo pogoje za delovanje kulturnih društev in njihovih zvez ter z večjimi spodbudami ustvarjalnosti zvišali doseženo raven ljubiteljskih kulturnih dejavnosti.
2. Povečali bomo sredstva za programe, predvsem pa za študijske in delovne štipendije.
3. Dokončali bomo začete investicije in prednostno obnovili nekatere institucije nacionalnega pomena.

Obramba

1. Popolnili bomo profesionalne enote in poveljstvo Slovenske vojske.
2. Okrepili bomo pogodbeno rezervo Slovenske vojske.
3. Izboljšali bomo zmogljivosti sistema zaščite in reševanja za delovanje ob nesrečah in uredili status prostovoljnega gasilca.

TRAJNOSTNI RAZVOJ

1. Štirje megatrendi svetovnega razvoja:

. Ko je Evropa leta 2000 zagnala lizbonsko strategijo, smo **globalizacijo** razumeli predvsem kot tekmovanje Evrope z ZDA in Japonsko. Od takrat so se na svetovnem odru utrdili pomembni novi igralci, ki zahtevajo svež premislek o tem, kaj lahko Evropa v ta globalni svet prispeva in kje so njene resnične konkurenčne prednosti. Leta 2020 bosta Kitajska in Indija 2. oz. 6. največje gospodarstvo na svetu.

. Pred našimi očmi se dogaja komunikacijska revolucija, internet in splet. **Ustvarjalnost in inovativnost** nista več zaprti v toge organizacijske sheme. V zgodovini smo bili samo enkrat prej priča revoluciji v množičnem komuniciranju in to pred približno 500 leti, ko sta se pojavila poceni papir in tisk na katerih je Evropa zgradilo svojo prevlado.

. Smo na pragu **tretje industrijske revolucije**, katere posledica bo pomembno zmanjšanje odvisnosti od fosilnih goriv in prehod v nizko karbonsko ekonomijo.

. Po industrijski stopamo v "**konceptualno dobo**", ko v ospredje stopajo vrednote, smisel, empatija.

Rdeča nit teh trendov sta večanje pomena ustvarjalnega potenciala ljudi in vpliva njihovih vrednot. To sta temi, ki sta po svoji naravi zelo Evropski. Zato ima lahko Evropa ambicijo, da te 4 trende sooblikuje ali celo vodi.

Vizija SDS je, da se Slovenija uvrsti med tiste Evropske države, **kjer se najboljše živi, kjer so ljudje najbolj zadovoljni.** Kljub temu, da k sreči posameznika prispeva veliko faktorjev, pa obstaja jasna korelacija med razvitostjo države merjene z BDP in zadovoljstvom njenih prebivalcev. SDS si bo zato prizadevala za pospešeno gospodarsko rast, ki pa ni sama sebi namen, ampak prispeva k boljšemu življenju vseh državljanov republike Slovenije in ne samo k osebnemu pač pa tudi k družbenemu standardu v državi.

Slovenija postaja razvita, kompleksna družba za katere je značilno, da je država vse manj relevanten načrtovalec razvoja, kapitalist ali gospodarstvenik. Malo in nerazvite države so se lahko razmeroma dobro razvijale tudi v centralnoplanskem ali zelo reguliranem državnem gospodarstvu. Najrazvitejše, in med te hočemo, pa verjamejo, da so najboljše ideje, najboljše rešitve med ljudmi, med podjetniki, zunaj državnega aparata in državnih ali paradržavnih organov. Zaupajo ljudem in podjetnikom.

Zato v SDS verjamemo, da moramo **odgovornost za razvoj, napredek in blaginjo v vse večji meri zaupati podjetnikom in državljanom. Da mobiliziramo talente in podjetne med nami!** Vloga države ni več, da načrtuje nove tovarne, rešuje delovna mesta, komandira, s čem naj se ta ali oni ukvarja. Vloga države je, da ustvari okolje, ki državljanom in podjetjem omogoči, da polno razvijejo svoje lastne potenciale. Da skrbi za spoštovanje zakonov in plačevanje računov, za delovanje trga, konkurenco in preprečevanje monopolnega obnašanja. Da nudi osnovne storitve socialne države in skrbi, da so sadovi naporov pravično porazdeljeni. In da vse to nudi čim ceneje in čim bolj učinkovito, da lahko kar največ denarja ostaja v žepih ljudi in da z njim lahko gospodarijo.

2. Stebri razvoja

Podjetnost. Imamo lahko različne visokoteleče cilje, ampak na koncu je pomembno, da v Sloveniji nekaj delamo, da to delamo z dobičkom, da smo lahko za to delo dobro plačani in da ostane kak Evro za investicije v prihodnost. Država mora **pomagati podjetjem in podjetnim ljudem, da razvijejo svoje podjetniške ideje**, še naprej mora zmanjševati ovire, s katerimi se srečujejo, aktivno pa pomagati na tistih področjih, kjer so priložnosti za večanje dodane vrednosti, vlaganje v znanje, tehnologije in storitve prihodnosti.

Ustvarjalnost. Iztekajo se časi, ko so bile inovativnost in ustvarjalnost rezervirani za ozke skupine inženirjev, razvijalcev, dizajnerjev, umetnikov. Ti ostajajo izjemno pomembni. Vendar podjetja danes iščejo ideje pri vseh zaposlenih, in celo pri svojih kupcih in strankah. Ustvarili bomo razmere, ki bodo prijazne do vseh, ki imajo idejo, kako nekaj naredi drugače, bolje ... Ne samo v visoki znanosti in umetnosti, prostor za novosti je povsod. **Mobilizirati moramo vse talente, na vseh področjih.** Zato bomo posodabljali izobraževalni sistem, izboljšali sodelovanje med znanostjo in gospodarstvom in tudi skozi državno investiranje spodbujali prebojne tehnologije in projekte.

Skrb. Denar, zaslužek, plača je eno od meril uspešnosti, zavračamo pa model razvoja, kjer je denar cilj, ne pa zgolj in samo sredstvo. **Slovenija mora ostati država, ki skrbi za ljudi in za naravo.** Država mora poskrbeti za vse, ki ne morejo skrbeti sami zase in nivo socialne zaščite in pravic mora slediti rasti splošnega blagostanja. Če se je pri skrbi za človeka še mogoče tehtati med odgovornostjo, ki jo ima zase vsak sam, pa moramo za naravo skrbeti ljudje. **Skrb za okolje in odgovor na podnebne spremembe postaja konvergenčna točka okoljskih, gospodarskih in socialnih politik.** Izpolnili bomo svoj del evropskih in mednarodnih zavez, gospodarsko rast dosegali brez večanja porabe energije in

razvijali tehnologije, ki bodo našemu gospodarstvu omogočale, da se odreže kot pogače v tretji industrijski revoluciji, ki prihaja.

Cilj je, da do konca mandata 2008-2012 dosežemo povprečno razvitost EU25 merjeno z BDP/prebivalca. V mandatu, ki se izteka smo ustvarili dobre razmere za poslovanje, zmanjšali davke, poenostavili zakonodajo, zaradi včlanitve v EU in evroobmočje je mednarodna menjava lažja, kar je gospodarstvo izkoristilo za hiter a predvsem kvantitativni napredek. Produktivnost je rasla znotraj posameznih sektorjev, v letu 2007 pa se je rast produktivnosti začela upočasnjevati, kar kaže, da se ta vzorec razvoja končuje. V slovenskem gospodarstvu ne prihaja do strukturnih premikov. Delež visokotehnoloških izdelkov v BDP in v izvozu že dolga leta stagnira.

V naslednji etapi zato želimo doseči večje strukturne premike v slovenskem gospodarstvu v smeri izdelkov in predvsem storitev z višjo dodano vrednostjo in z večjim vložkom znanja in ustvarjalnosti. Zato bomo uvedli številne pozitivne ukrepe za rast na teh področjih. Našteti so spodaj in se medsebojno dopolnjujejo, delujejo pa v isto smer. Potrebno pa bo tudi zmanjšati različne oblike pomoči, ki jih imajo podjetja z nizko dodano vrednostjo ter omejiti načine za doseganje dobičkov, ki niso posledica znanja in ustvarjalnosti pač pa npr. monopolnega obnašanja.

3. Ukrepi

3.1. Ukrepi na področju podjetnosti (MG, MF):

- Graditev **pozitivnega odnosa do podjetništva** v družbi, predvsem pa v izobraževalnem in vzgojnem sistemu. V izobraževalni sistem na vseh nivojih ne bomo samo uvajali vsebin o podjetništvu ampak ga tudi promovirali kot vrednoto.
- Vsak državljan naj bi imel **priložnost, da realizira svoje podjetniške ideje.** Mehanizme za podporo podjetništvu bomo še posebej prilagodili podjetništvu na področju visokih tehnologij, okoljskih tehnologij, podjetnosti diplomantov in mladih raziskovalcev ter podjetnosti na področju intelektualnih storitev, saj na teh področjih še posebej zaostajamo.
- Spodbujali bomo **lastništvo in delničarstvo.** V SLO predstavlja tržna kapitalizacija delnic podjetij relativno majhen del BDP. Temu bomo prilagodili davčno politiko in zakonodajo na področju nagrajevanja delavcev.

3.2. Ukrepi na področju konkurenčnosti (MG, MF):

- Še naprej bomo izboljševali dostop MSP do kapitala in poskušali spremeniti odnos do tveganja. Ustvariti moramo tako poslovno okolje, ki bo spodbujalo

in nagrajevalo tveganje, tudi ko gre za poslovne politike največjih bank in državnih skladov. Brez tveganja ne bo vlaganja v nove tehnologije in programe.

- Spodbujali bomo intenziviranje gospodarskih stikov z **nečlanicami EU**. Podatki namreč kažejo, da svetovna trgovina preko meja EU narašča hitreje kot trgovina znotraj EU.
- Spodbujali bomo internacionalizacijo malih in srednjih podjetij z dodatnim angažiranjem podpornega okolja (JAPTI, podjetniški sklad, izvozna banka).
- Spodbujali bomo tuje investicije predvsem skozi tu naštete ukrepe za izboljšanje poslovnega okolja kot tudi z nadaljnjim izboljševanjem delovanja za to poklicanih agencij, predvsem JAPTI. **Posebna pozornost bo namenjena tujim investicijam na področju visokih tehnologij.**
- Spodbujali bomo konkurenco in inovativnost na področju **nefinančnih tržnih storitev**.
- **Uvedli bomo brezplačni brezžični dostop do interneta.**
- Sistematično bomo naslavljali ugotovitve Svetovne banke, IMDja in podobnih organizacij v zvezi s konkurenčnostjo gospodarskega okolja v Sloveniji. Trenutno Najbolj zaostajamo na naslednjih področjih:
  - ❖ trg delovne sile (146. na svetu po oceni Svetovne banke iz 2007): proučili bomo delovanje sprememb delovne zakonodaje in nadaljevali korake v smeri varne prožnosti z uporabo štirih osnovnih principov: 1) fleksibilna zaposlitvena pogodbeni razmerja, 2) aktivna politika zaposlovanja, 3) sistem vseživljenjskega učenja, 4) moderni sistemi socialne varnosti.
  - ❖ registracija premoženja (97.). Izboljšali bomo delovanje zemljiške knjige in preučili možnost uvedbe posebnih organov (registracijskih sodišč), ki bi delala hitreje).
  - ❖ plačevanje davkov (84.). Na DURS bomo uvedli informacijski sistem, ki bo bistveno poenostavil in pocenil plačevanje davkov, hkrati pa povečal kontrolo in deleže pobranih davkov.
  - ❖ uveljavljanje spoštovanja pogodb (85.): Nujna je informacijsko-tehnološka in procesna posodobitev pravosodnega sistema.
- Nadaljevali bomo s prakso rednega dialoga z Obrtno in Gospodarsko zbornico in še naprej resno upoštevali sistemska priporočila in zahteve, ki jih naslavljajo na vlado, in jih sistematično in reševali.

3.3. Ukrepi na področju znanja in ustvarjalnosti (MŠŠ, MVZT):

- **Posebno pozornost bomo posvetili učiteljem;** njihovi kakovosti, izobraževanju, predanosti. Sistematično bomo spodbujali odločanje

najboljših za učiteljski poklic in intenzivirali izobraževanje učiteljev, da bi bili ti bolje usposobljeni, da v učencih, dijakih in študentih razvijajo ustvarjalnost in podjetnost.

- **Ljudem bomo dali drugo priložnost.** Kot mladi morda niso vsi izkoristili priložnosti za pridobitev izobrazbe. Slovenija potrebuje bolj izobražene ljudi. Zato bomo vsem zaposlenim dali drugo priložnost, da brezplačno zvišajo nivo svoje izobrazbe.
- **Šolstvo** - posebno pozornost bomo dali kvalitetnemu predšolskemu izobraževanju in učenju v zgornjih letih življenja, tudi s programi izobraževanja staršev.
- Spodbujali bomo pritok tujih visoko izobraženih ljudi določenih profilov, tudi s spodbudami in pomočjo na področjih davčne in stanovanjske politike ter poenostavitvijo upravnih postopkov in pridobivanja vizumov in delovnih dovoljenj.
- Še naprej in bolj intenzivno bomo povečevali vpis dobrih dijakov na **študij naravoslovja in tehnike in druge strukturne probleme med izobraževanjem in trgom dela.** Spodbujali bomo povezovanje med srednjo šolo, fakultetami, podjetji na teh področjih.
- **Spodbujali bomo kreativne industrije.** Te industrije skozi avtorska dela, oblikovanje, arhitekturo, film, programiranje, reklamiranje, višajo dodano vrednost za vse druge industrije
- Spodbujali bomo inovacijsko dejavnost podjetij s prenovo davčne olajšave za R&R z ukrepi, ki jih bo predlagal Svet za konkurenčnost. Posebna pozornost inovacijam v storitvenih dejavnostih ter vzpostavitve evalvacije vplivov različnih ukrepov in politik.
- Sistematično bomo ponudbo na področju vzgoje in izobraževanja bogatili z mehкими veščinami.
- Prenovili bomo visokošolski in raziskovalni prostor okrog treh principov: konkurenčnost, podjetnost in odličnost in se pri tem naslonili na predloge, ki bodo izhajali iz tega prostora samega in jih prav v tem času oblikujejo razvojne skupine Sveta za konkurenčnost.
- Izboljšali bomo razmerje med učitelji in študenti. Povečali bomo mednarodno mobilnost študentov in učiteljev. Izboljšali bomo kakovost študija in težili k temu, da bo bolonjska reforma imela za posledico tudi skrajšanje časa študija.
- Posebej bomo spodbujali znanstvenotehnično sodelovanje z ZDA in BRIC državami, kjer so veliki potenciali nadaljnje rasti.

3.4. Ukrepi na področju učinkovite države (MJU):

Vrhunske storitve, ki jih država preko spleta nudi državljanom bomo nadgradili v dve smeri. (1) v smeri večje personalizacije in (2) v smeri spleta 2.0, ki storitve države razume kot platformo, na kateri lahko podjetja in državljani izdelajo dodatne storitve, predvsem pa sodelujejo v oblikovanju političnih rešitev. S slednjim želimo princip, da se moramo bolj nasloniti na vse talente pripeljati tudi k vodenju države.

Realizirali bomo Vladanje 2.0, ki uporablja orodja spleta 2.0 kot so Wikiji, kolaborativno avtorstvo, forume, diskusijske skupine, bloge in podobne tehnologije za to, da tudi v izdelavo strokovnih rešitev pritegnejo strokovno javnost in da rešitve nastajajo v odprtem okolju.

3.5. Ukrepi na področju okolja (MOP, MG):

- pri politikah na področju podnebnih sprememb, energetike in varstva okolja bomo iskali partnerski dogovor med vlado in gospodarstvom, da bi izkoristili kar največ priložnosti in se izognili kar največjemu številu stroškov in da bi gospodarstvu postavili stabilne pogoje za razvoj in investiranje.
- promovirali bomo okolje in podnebje kot vrednoto in uvajali rešitve, da bodo ljudje lahko svoje vrednote prelili v nakupovalne vzorce, npr. z eco označevanjem.
- spodbujali bomo opuščanje navadnih žarnic.
- davščine na motorna vozila bomo vezali na CO₂ izpuste vozila; hibridna in električna vozila bodo oproščena davkov.
- prenovili bomo sistem javnega naročanja da bi uvedli sistem zelenih javnih naročil.
- proučili bomo možnosti za izvedbo zelene davčne reforme, v kateri bo davčno namesto dela in dodane vrednosti bolj obremenjeno obremenjevanje okolja.
- spodbujali bomo razvoj okoljskih tehnologij, npr. za izrabo energije vetra, sonca in biomase.
- poostrili bomo okoljske in energetske standarde na področju zidave stavb.
- uvedli bomo dodatne spodbude za energetske sanacije poslovnih in stanovanjskih stavb z bolj dosledno uporabo CO₂ taks in prihodkov povezanih s trgovanjem z emisijami CO₂
- proučili bomo možnost, da do konca mandata uvedemo obvezno nameščanje fotovoltaičnih sistemov na večje novejšje trgovske stavbe.

3.6. Ukrepi na področju socialne države (MDDSZ):

- vzpostavili bomo eno vstopno točko in en nabor kriterijev za uveljavljanje vseh socialnih pravic;
- s koordiniranimi ukrepi na področju zdravstva, sociale, pokojninskega zavarovanja in delovne zakonodaje bomo naslovili problem staranja prebivalstva.
- z ukrepi na različnih področjih bomo ljudem dali možnost, da bolje usklajujejo poklicno in družinsko življenje (delo od doma, fleksibilne oblike zaposlitve).
- z ukrepi štipendiranja bomo ohranjali socialno mobilnost.

4. Drugo (SVR):

- Včlanili se bomo v OECD in proces vključevanja izkoristili za to, da si pustimo od OECD svetovati pri razvojnih vprašanjih.
- Prenovili bomo Nacionalni program reform v skladu z osveženo Lizbonsko strategijo 2008 in ga odločno izvajali.
- Sistematično bomo večali razvojno usmerjenost javnih financ skozi večanje deleža za R&R, za izobraževanje in za razvojno in tehnološko usmerjene spodbude.
- Posodobili in prevetrali bomo Resolucijo o nacionalnih razvojnih projektih, saj je bila že zasnovana kot živ dokument.

5. Prihodnja vloga Službe vlade za razvoj (SVR)

Služba vlade za razvoj je bila ustanovljena leta 2005 da bi usklajevala izvajanje Strategije razvoja Slovenije ter okvirja gospodarskih in socialnih reform. Številne dodatne naloge, ki jih je služba prevzela v letu 2007 in kasneje dokazujejo, da je organ, ki na zadeve gleda horizontalno in preko sektorskih meja lahko izjemno koristen. Pri razvojnih vprašanjih razvitih držav gre namreč pretežno za čezsektorske in interdisciplinarne probleme. Služba bi se morala preimenovati v Ministrstvo za trajnostni razvoj, v zvezi z nadaljnjo vlogo pa bomo proučili dva scenarija:

- Služba v približno obstoječih okvirjih, ki se ukvarja z Lizbonsko strategijo, OECD, Svetom za trajnostni razvoj, Svetom za konkurenčnost in je izrazito ustvarjalno in v prihodnost usmerjena, za konkretne rešitve in politike pa predvsem skuša vplivati na politike resorjev.
- Nadministrstvo, ki v tesnem sodelovanju s PV daje naloge posameznim resorjem in je formalno nadrejeno tudi razvojnemu delu UMARja in delu

SVLR, ki se ukvarja z razvojnim načrtovanjem povezanim z Državnimi razvojni programi in podobnim.

GOSPODARSTVO

Slovenija potrebuje tehnološki preboj in dvig inovativnosti

Slovensko gospodarstvo se je po letih razmeroma visoke stopnje gospodarske rasti in znatnem povečanju zaposlenosti znašlo na razvojni prelomnici, ki omogoča prehod v inovativno, odprto in tehnološko razvito gospodarstvo. Pomembno je omogočiti nadaljnji razvoj in rast uveljavljenih podjetij, ki že izkoriščajo svoje konkurenčne prednosti in ustvarjajo visoko dodano vrednost, hkrati pa vzpodbujati k rasti zlasti mikro, mala in srednje velika podjetja (MSP), ki imajo še neizkoriščene možnosti rasti. Nova delovna mesta, ki so posledica rasti podjetij in ustvarjajo visoko dodano vrednost, bodo nadomestila nizko produktivna in dolgoročno neperspektivna delovna mesta. Le delovna mesta z visoko dodano vrednostjo lahko omogočijo dostojen zaslužek delavcem (rast plač) in dobiček, ki poganja nadaljnjo rast.

Za doseganje teh ciljev mora gospodarska politika nadaljevati z vzpostavljanjem ugodnega pravno-formalnega okolja za podjetja in z usmerjenimi finančnimi vzpodbudami oziroma davčnimi olajšavami omogočiti oziroma krepiti rast podjetij. Cilji in ukrepi po posameznih področjih gospodarske politike so predstavljeni v nadaljevanju:

1. Podjetništvo, konkurenčnost in tehnologija

1.1 Promocija podjetništva in izobraževanja za podjetništvo z namenom izboljšanja podjetniške kulture v Sloveniji in povečanja poznavanja ter koriščenja podpornih storitev za potencialne podjetnike in že delujoča podjetja. Pomembna komponenta ukrepov je razvoj učinkovitega in preglednega podpornega okolja. Ukrepi v okviru spodbujanja podpornega okolja za razvoj podjetništva zahtevajo povezan enotni informacijski sistem, ki bo omogočil pripravo baze podatkov za vse ukrepe in s tem spremljanje in razvoj posameznih udeležencev v programih oz. projektih. Na ta način bo zagotovljena sinergija med posameznimi ukrepi in spremljanje vseh programov z namenom doseganja skupnih ciljev. Ukrepi podpornega okolja so razdeljeni v podporo delovanja sistema Vse na enem mestu (VEM), vavčerskemu svetovanju in usposabljanju, Evro info centrom (EIC) in

posebnim ciljnim skupinam (ženske, podjetniki na podeželju, socialno podjetništvo).

1.2. Krepitev notranjih sposobnosti podjetij za intenzivnejši, na znanju temelječ razvoj, predvsem na področju tehnologij in krepitve inovativnosti. To bo slovenskemu gospodarstvu, še posebej malim in srednjim podjetjem, omogočilo obvladovanje vse hitrejšega tehnološkega napredka kot glavnega elementa pri povečevanju konkurenčnosti v globalnem prostoru. Ukrepi so usmerjeni v krepitev ustreznih človeških virov za potrebe gospodarstva

- s spodbujanjem povečevanja deleža vrhunsko izobraženih kadrov v gospodarstvu,
- s prednostnim razvijanjem naravoslovno-tehničnih znanj,
- s spodbujanjem mednarodne mobilnosti ustreznih kadrov kot tudi spodbujanjem mobilnosti razvojnih kadrov iz institucij znanja v gospodarstvo ter iz velikih podjetij v mala in srednje velika podjetja
- s sodelovanjem kadrov iz gospodarstva med podjetji in inštitucijami znanja na konkretnih projektih novih produktov, tehnologij ali storitev
- s horizontalnimi spodbudami za raziskovalno-razvojne projekte MSP,
- z vključevanjem MSP v tehnološke razvojne projekte na obrambnem področju in projektih NATO.

1.3. Pospešena vlaganja v raziskave in razvoj ter gospodarsko infrastrukturo zasebnega kot tudi javnega sektorja. Ukrepi za podporo razvoju in inovacijam v gospodarstvu so usmerjeni v vzpostavitev učinkovitega podpornega okolja, vzpostavitev ustrezne infrastrukture tako lokalnega kot tudi nacionalnega pomena in krepitvi finančnih virov za razvoj, raziskave in inovacije v slovenskem gospodarstvu. Pomembno je oblikovanje in vertikalno povezovanje podjetij in institucij znanja v okviru devetih gospodarskih središč, ki nudijo poleg ustrezne komunalne infrastrukture zlasti podjetniške inkubatorje in tehnološke parke.

1.4. Finančnih podpor malim in srednje velikim podjetjem z lastniškimi in dolžniškimi viri. Tvegani kapital se bo zagotavljal preko skladov tveganega kapitala kot obliki lastniškega financiranja v okviru javno-zasebnega partnerstva. Ukrepi se usmerjajo tudi v jamstveno pomoč in pomoč z dolžniškimi viri, kot so garancije, krediti in leasing. Iz naslova kupnin od prodaje državnih deležev v gospodarstvo bomo oblikovali razvojni sklad (ali nadgradili obstoječe), ki bo namenjen spodbujanju tehnološko najzahtevnejših in inovativnih projektov.

2. Energetika

Energetska politika sledi ciljem **varne in zanesljive oskrbe** Slovenije (in širše regije) z energijo, pod **konkurenčnimi pogoji** in v okvirih predlaganega podnebno-energetskega paketa (**trajnostni vidik**). Za doseg ciljev je pomembno uravnorežiti ponudbo in povpraševanje na energetske trgu. Ob ukrepih učinkovite rabe energije (akcijski načrt) je ključno spodbujati razvoj konkurenčnih ponudnikov energije in zagotoviti učinkovito (po možnosti lastniško) ločevanje poslovno-trgovskih funkcij od upravljanja s prenosno in distribucijsko infrastrukturo energetskih podjetij. Cilji na energetske področju:

- samooskrba na elektro-energetskem področju so do leta 2020,
- do leta 2020 bomo dosegli 20% prihrank primarne energije, 25% delež obnovljivih virov energije v končni porabi in najmanj 10% delež obnovljivih virov v gorivih, namenjenih prometu in
- zagotoviti razvoj nizko-ogljčnih tehnologij.

Prednostni ukrepi so:

- spodbujanje novih investicij (feed-in, referenčni objekti, subvencije) v proizvodnje zmogljivosti: hidro-elektrarne (spodnja in srednja Sava, Mura, male HE, črpalna HE Kozjak), lokalne kogeneracije, sončne elektrarne, posodobitev TEŠ (blok 6), NEK II;
- učinkovita raba energije (javne institucije so lahko vzgled, nove tehnologije);
- razvoj novih prenosnih električnih in plinskih povezav (daljnovodi s Madžarsko in Italijo, daljnovod Krško-Beričevo, plinovod M9);
- diverzifikacija dobavnih virov (plinovoda Nabuco in South Stream) ter LNG Krk,
- spodbujanje razvoja konkurence na elektro-energetskem trgu (nadaljnji razvoj najmanj dveh konkurenčnih ponudnikov električne energije na debelo) in plinskem ter naftnem področju (modernizacija Naftne Lendava).

Pomembni instrument za izvedbo prednostnih ukrepov je združitev področja energetike, obnovljivih virov energije (OVE) in učinkovite rabe energije (URE) znotraj resorja, pristojnega za gospodarstvo.

Del kupnine iz naslova odprodaje državnega stvarnega in finančnega premoženja želimo usmeriti v projekte učinkovite rabe energije in nekaj referenčnih visokotehnoloških energetskih objektov obnovljive rabe energije.

Dividendna politika države v energetskih podjetij mora biti naravnana v zagotavljanje sredstev podjetjem za načrtovane projekte.

3. Turizem

Turizem se v Sloveniji v zadnjih letih pospešeno razvija in raste hitreje od povprečne rasti turizma v Evropi. S svojimi številnimi ugodnimi vplivi na gospodarski, družbeni in socialni razvoj ter pomembnimi ekonomskimi učinki predstavlja razvojno in poslovno priložnost za našo državo. Temeljni koncepti razvoja turizma so: koncept trajnostnega razvoja, skladnega regionalnega razvoja, koncept konkurenčnosti s poudarkom na dvigu kakovosti ponudbe, koncept oblikovanja integralnih turističnih proizvodov in tržnih niš (**turizem in zdravje, turizem in kulturna**) destinacijskega managementa s poudarkom na uveljavljanju javno-zasebnega partnerstva in soodgovornosti pri uresničevanju razvojnih strategij, koncept umestitve slovenskih turističnih proizvodov v globalne turistične tokove, modernih distribucijskih kanalov, podjetništva, deregulacije in privatizacije turizma, koncept razvoja širšega področja človeških virov in koncept pospeševanja razvoja turistično-društvene dejavnosti.

Priložnosti in možnosti za nadaljnji razvoj na naslednjih področjih:

- **razvoj destinacijskega managementa** s poudarkom na povezovanju, sodelovanju in združevanju vseh akterjev na vseh ravneh (lokalni, regionalni in nacionalni);
- razvoj novih in atraktivnih integralnih in tematskih turističnih proizvodov (kot rezultat vzpostavitve managementa turističnih destinacij) z vplivom na **desezonalizacijo, decentralizacijo** in promocijo sprememb (povezana, kakovostna, specializirana, avtentična ponudba);
- **promocija** Slovenije kot turistične destinacije bo temeljila predvsem na osnovi doseganja večje prepoznavnosti Slovenije kot trženjske znamke na vseh ključnih, potencialnih in razvijajočih se tržiščih in ciljnih segmentih z uporabo inovativnih trženjskih in komunikacijskih pristopov;
- ureditev pogojev za **razvoj turizma na varovanih območjih**;
- nadaljnji razvoj sodobnih informacijskih tehnologij v okviru nacionalnega, **centralnega rezervacijskega sistema** s ciljem vključevanja tudi malih in srednje velikih ponudnikov v skupni ponudbi;
- spodbujanje **razvoja letalskega turizma** ter koordinirano delovanje vseh deležnikov na tem področju, da bi tako dosegli čim večje sinergijske učinke in začrtali jasno strategijo razvoja letalskega turizma. Definirati moramo ključne trge, na katerih želimo razvijati letalski turizem, predvideti rizike in

potrebne vložke ter natančno opredeliti naloge in aktivnosti posameznih partnerjev;

- razvoj **človeških virov** v turizmu predvsem v smeri usklajevanja s potrebami turističnega gospodarstva na področju teoretičnih in praktičnih znanj (izobraževanje, usposabljanje) tudi z namenom večanja ugleda turističnih oz. gostinskih poklicev in razvoja turistične podjetniške kulture;
- razvoj **raziskovalnih razvojnih dejavnosti** za potrebe turističnega gospodarstva in vzpostavljanje povezave turističnega gospodarstva s temi inštitucijami z namenom stalnega spremljanja ključnih kazalnikov turizma;
- **dvig kakovosti** proizvodov in storitev na vseh ravneh s ciljem povezanega in usklajenega delovanja;
- nadaljevanje začetega **investicijskega cikla** in spodbujanje investicij v javno turistično infrastrukturo.

4. Informacijska družba in elektronske komunikacije

Razvoj **informacijske družbe** prispeva približno 40% h gospodarski rasti znotraj EU, zato je pomembno izkoristi priložnosti razvoja storitev informacijske družbe, njihovega približevanja uporabnikom ter gospodarstvu, usposabljanja prebivalstva za pogosto uporabo storitev informacijske družbe ob hkratnem prizadevanju za čim večjo dostopnost do zmogljivih širokopasovnih omrežij. Za izvedbo skladne politike je potrebno povezati (združiti) direktorata za informacijsko družbo in elektronske komunikacije pod okriljem ministrstva za gospodarstvo. Ukrepi bodo spodbujali:

- celostno uporabo elektronskega poslovanja v gospodarstvu, ki bo zmanjšalo stroške in pospešilo razvoj IKT (sofinanciranje projektov uvajanja elektronskega fakturiranja in projektov, povezanih z elektronskim poslovanjem),
- izobraževanje na daljavo ter delo od doma s pomočjo IKT,
- različne storitve javnega sektorja v elektronski obliki tako, da bodo zajeta v projekte vsa ministrstva ter celoten javni sektor.

Na področju **telekomunikacijske infrastrukture** je potrebno:

- nadaljevati z razvojem konkurence pri širokopasovnih in mobilnih omrežjih,
- nadaljevati in pospešiti gradnjo širokopasovnih omrežij na podeželju z javno zasebnim partnerstvom in s ciljem, da bi imel **do konca leta 2010 vsak državljan možnost povezovanja v širokopasovno omrežje (hitri internet)**,

- spodbujanje lokalnih skupnosti h gradnji lokalnih optičnih omrežij, ki bodo dostopna različnim ponudnikom storitev, kar bo omogočilo nastanek regijskih infrastrukturnih operaterjev,
- aktivno izkoristiti možnosti, ki jih prinaša frekvenčni spekter za razvoj novih storitev (po izklopu oddajanj TV programov v analogni tehniki del spektra sprostijo za nove storitve),
- spodbuditi izgradnjo več multipleksov za digitalno prizemeljsko televizijo, ki bodo uporabnikom ponudili večje število TV programov, ki bodo dosegljivi tudi v visoki razločljivosti (HDTV).

Na področju **poštnih storitev** bo potrebno pripraviti moderen zakon o poštnih storitvah (uskladitev z novo poštno direktivo), ki bo spodbudil razvoj konkurence, hkrati pa bo zagotovil ustrezne mehanizme financiranja poštne infrastrukture in storitev na podeželju.

5. Ekonomski odnosi s tujino

Za slovensko gospodarstvo je značilen razmeroma visok indeks odprtosti in visok delež ustvarjenega BDP z izvozom. Krepitev ekonomskega sodelovanja s tujino je ključna za višjo konkurenčnost gospodarstva in jo lahko dosežemo zlasti z:

- aktivnostmi na bilateralnem (meddržavni gospodarski sporazumi in mešane komisije za gospodarsko sodelovanje, poslovne konference in delegacije) in multilateralnem področju (EU, OECD, ...),
- ustanavljanjem predstavništev slovenskega gospodarstva v tujini (vsaj štiri nova predstavništva vsako leto),
- spodbujanjem neposrednih tujih investicij v Slovenijo (green field in investicije v tehnološko zahtevne projekte, ...).

6. Notranji trg

Poslovno okolje EU in Slovenije potrebuje nadaljnje poenostavitve, preglednost, deregulacijo in razbremenitev odvečnih birokratskih postopkov. Ključne aktivnosti:

- nadaljnje odpiranje notranjega trga EU (Paket za proizvode) je razvojna priložnost zlasti za mala in srednje velika podjetja,
- pregleden in postopen umik države iz gospodarskih subjektov v posredni in neposredni lasti sledi ciljem nadaljnega razvoja teh subjektov in maksimiranja kupnine. Kombinacija odprodaje deleža strateškemu investitorju in javna prodaja deležev državljanom je možna oblika umika države iz gospodarstva pri nekaterih vodilnih slovenskih podjetjih

(Telekom, ...). Odprodaja deležev pri KAD-u in SOD-u sledi nadaljnemu preoblikovanju v portfeljska vlagatelja in zagotavljanju potrebnih sredstev za njune obveznosti.

- varstvo potrošnikov želimo krepiti v sodelovanju z nevladnimi organizacijami (ZVP) in sicer z učinkovitejšim informiranjem potrošnikov (mediji), brezplačnim svetovanjem, učinkovitejšim tržnim nadzorom in prenosom dobrih evropskih praks.
- patent skupnosti je pomemben in učinkovit element varstva intelektualne lastnine, zato potrebuje čimprejšnjo uveljavitev, pri čemer morajo biti stroški patenta globalno primerljivi.

7. Trg dela

Ponudba delovnih mest, nižja stopnja brezposelnosti in porast števila delovno aktivnih je v zadnjem obdobju nekoliko oživilo trg dela, ki se že sooča s pomanjkanjem ustrezne delovne sile, zlasti tehničnih profilov vseh stopenj. Ukrepi bodo usmerjeni v :

- promocijo deficitarnih poklicev,
- vse oblike štipendiranja, zlasti pa kadrovske štipendiranje,
- sodelovanje podjetij in izobraževalnih institucij,
- sproščanje mobilnosti domače delovne sile,
- fleksibilnost pri zaposlovanju izobražene delovne sile iz tretjih držav (zlasti zahodni Balkan).

Kljub nizki stopnji brezposelnosti so nekatere skupine brezposelnih še posebej izrazite (mladi, starejši, ženske). Ključni poudarki politike zaposlovanja morajo biti, da se:

- pasivne oblike pomoči brezposelnim in prejemnikom socialnih pomoči preusmerijo v učinkovite in usmerjene ukrepe aktivne politike zaposlovanja,
- z usposabljanjem, izobraževanjem in motivacijo znižajo strukturna neskladja na trgu dela,
- nadgrajujejo in dopolnjujejo programi javnih del in lokalnih zaposlitvenih programov,
- vzpodbujajo in razvijajo fleksibilne oblike zaposlovanja (delo na domu, delo na daljavo, ...),
- razvijajo pogoji za vseživljenjsko učenje v lokalnih okoljih.

Za večjo prožnost trga delovne sile bomo ustanovili sklad za **povečanje fleksibilnosti trga dela**, v katerem se bodo združevala javna sredstva in sredstva podjetij.

VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE, ZNANOST, MLADINA, ŠPORT

1. Uvod

V tem času je vlada izboljšala **materialne pogoje dela na vseh teh področjih** (velik dvig investicij v novogradnjo, obnovo in investicijsko vzdrževanje ter opremo, ureditev plačnega sistema oz. realen dvig učiteljskih plač, zagotovitev normalnih pogojev dela za strokovne službe), izboljšala **pravno okolje in organizacijo šolstva** (z zakonskimi spremembami in podzakonskimi akti smo zagotovili dvig avtonomije šol, učiteljev, organov odločanja, poslovanja, sodelovanje z okoljem, decentralizacijo odločanja, fleksibilno organizacijo pouka, uveljavljanje večje pluralnosti ponudbe na šolskem polju itd), omogočila uvedbo **vsebinskih sprememb** (prenova učnih načrtov, prenova in uvedba novih programov, novo kulturo ocenjevanja in zagotavljanja kontinuiranega spremljanja kakovosti). Vse te spremembe so prinesle tudi **dvig ugleda in kakovosti**, ki se kaže v mednarodnih ocenah, študijah in anketah, kjer primerjajo dejstva in kompetence naših otrok in mladine.

Tudi v naslednjem mandatu bomo načrtovali in izvajali takšno edukacijsko politiko, ki bo sledila dvigu enake dostopnosti in pravičnosti, večji kakovosti in odličnosti. Zavedamo se, da so ključne razvojne okoliščine v naslednjem obdobju energetske viri, klimatske spremembe, demografske spremembe (staranje prebivalstva in migracije), ustvarjanje novega znanja, ohranjanje socialnega modela.

Slovenska šola v 21. stoletju mora postati inovativna in kreativna, prostor, kjer bodo udeleženci pridobivali ključne kompetence na podlagi novih učnih pristopov, posodobljenih učnih načrtov ter s pomočjo visoko usposobljenih učiteljev. Slovenija in tako tudi vsak njen posameznik imamo vse predispozicije, da lahko tako v evropskem kot v svetovnem merilu konkuriramo z znanjem.

V naslednjem mandatu bomo nadaljevali z intenzivnim in učinkovitim vlaganjem v šolski prostor, zlasti v materialne pogoje dela in v človeške vire!

2. Vzgoja in izobraževanje

2.1. Vrtci

V predšolski vzgoji bomo nadaljevali s politiko, ki bo sledila čim večji vključenosti otrok, zlasti v drugem starostnem obdobju (3-6 let). Cilj je stoo odstotna vključenost. V praksi bomo uveljavili pluralizem oblik in ponudbe, da bodo naši vrtci postali še bolj ustvarjalni in inovativni, da se bodo še bolj odprli in prilagodili zahtevam staršev in da že v tem obdobju poleg socialnih veščin otroci pridobijo tudi osnovne kompetence (npr. jezikovne). Organizacija poslovanja in delovanja vrta bo postala bolj fleksibilna.

2.2. Osnovno šolstvo

V naslednjem mandatu si bomo prizadevali za še večjo kakovost osnovne šole. Ustvarjali bomo systemske in vsebinske pogoje, da bo primerljiva z najboljšimi na svetu. Prav tako bomo z izbranimi ukrepi zmanjšali razlike v uspehu med slovenskimi regijami. Nadaljevali bomo z izboljšanjem materialnih pogojev dela, systemskega okolja, vsebinskih sprememb in dvigom ugleda slovenske šole v domači javnosti kakor tudi v mednarodnem merilu.

V tem kontekstu bomo predlagali nekaj konkretnih ukrepov, kot so odprta tehnična in naravoslovna učilnica (na začetku bo financirana iz evropskega socialnega sklada - ESS), modelne šole (tudi s pomočjo ESS), odprta šolska igrišča (kjer bo MŠŠ zagotavljala animatorja prostočasnih športnih dejavnosti v popoldanskem času v poletnih mesecih (sofinanciranje iz Programov športa), dlje odprte šole. Nadalje bomo uveljavili projekt jabolko v šoli za vsakega učenca, omogočili ogled vsaj ene kulturne predstave učencem v času osnovnošolskega šolanja, oblikovanje sklada za nadarjene športnike, dopolnili predmetnik z dodatno uro tehnike in tehnologije v 9. razredu in z dodatno uro športne vzgoje v 7., 8., 9 razredu, postopno uvajali prvi tuji jezik v prvo triletje, oblikovali fleksibilni predmetnik med razredi v zadnji triadi, posebej pa bomo ukrepali za zmanjšanje razlik v učnih uspehih v manj razvitih območjih. Prav tako bomo povečali mednarodno izmenjavo osnovnošolcev, učiteljev in zavodov.

2.3. Srednje in višje šolstvo

Na področju srednjega in višjega šolstva ima država kot ustanoviteljica javnih zavodov veliko vlogo. V ospredju so poleg ostalih ciljev zlasti **učinkovitost in pravičnost**. Poleg tega, da je zlasti poklicno in strokovno izobraževanje in usposabljanje močno vpeto v t.i. kopenhagenski proces, je nadvse pomembno, da tudi na tej ravni skrbimo za ohranjanje narodne identitete.

Predpogoj za učinkovitost šolstva je zagotovitev moderne, tj. **pluralne strukture**, ki bo spodbujala večjo raznovrstnost programov, večjo učinkovitost pri izrabi denarja, namenjenega izobraževanju ter posledično stalno izboljševanje učnih procesov in vsebin. To lahko dosežemo z modernim načinom financiranja šol, decentralizacijo funkcij, ki jih trenutno še izvaja država, z dopuščanjem zasebnega izobraževanja kot dopolnila javnemu šolstvu in s sistemom merjenja dosežkov posameznih šol in ožjih enot izobraževalnega sistema.

Vlada RS je v mandatu 2004 - 2008 prvič po osamosvojitvi resno pristopila k **regionalizaciji** in pripravila obsežno pokrajinsko zakonodajo, kar bo očitno ena od osrednjih nalog v naslednjem mandatu. Ta med drugim predvideva prenos ustanoviteljstva srednjih šol na raven pokrajin ter tako posledično vzpostavitev konkurenčnosti tudi na ravni ustanoviteljstva. Na ravni države kljub prenosu ustanoviteljstva ostajajo funkcije, ki zagotavljajo koordinacijo izvajanja programov srednjih šol oziroma preprečujejo neusklajeno nastajanje presežnih vpisnih mest za posamezen srednješolski program. V naslednjem mandatu bo z začetim procesom decentralizacije potrebno nadaljevati in že zapisane rešitve izpeljati v praksi.

Ključna vprašanja pri prenosu nalog na področju šolstva in športa so povezana predvsem z vprašanji ustanoviteljstva, viri financiranja, dolžnostjo izvajanja investicij in investicijskega vzdrževanja, pripravo programov, podeljevanjem programov ter nadzorom.

Srednje in višje strokovno šolstvo je ta trenutek sredi intenzivne **prenove**, ki želi odgovoriti na ključno vprašanje sodobne vzgoje in izobraževanja: **kakšna znanja, kompetence, veščine dati mlademu človeku, da se bo lahko po končanem formalnem izobraževanju kar najkakovostneje in najhitreje vključil na trg dela oziroma v nadaljnje šolanje.**

Zato bo potrebno nadaljevati s prenovno in uvajanjem **poklicnih in strokovnih** programov ter **gimnazijskih učnih načrtov** (prenovljeni programi omogočajo drugačno filozofijo vzgoje in izobraževanja, ki je naravnana na posameznega dijaka), z modernizacijo **organizacije in financiranja** srednjih šol, višji šol ter dijaških domov, s povečevanjem **avtonomije** šole (šol, učiteljev) ter z uvajanjem **toplega obroka** za vse dijakinje in dijake.

V naslednjem mandatu bomo ustanovili **Agencijo za vseživljenjsko učenje**, ki bo usklajevala in združevala dejavnost že obstoječih javnih zavodov na področju vzgoje in izobraževanja.

2.4. Visoko šolstvo

Na področju visokega šolstva bomo v naslednjem mandatu še več pozornosti namenili nadaljnjemu razvoju bolonjskega procesa. Sistemska vzpostavitev bolonjskega modela je dobra tudi za študente, saj jim zagotavlja brezplačni študij do konca druge stopnje.

V naslednjem mandatu bomo posebno pozornost namenili naslednjim ciljem:

2.4.1. kakovostni študijski programi in odprava sistemskih ovir za večjo vključenost in mobilnost

Še naprej bomo intenzivno sledili cilju, da si bodo študentje pridobili čim višjo stopnjo izobrazbe ter jim hkrati in tudi s tem zagotovili večjo, bolj kakovostno in trajnejšo zaposljivost. To bomo dosegli z nadaljnjim odpiranjem visokega šolstva oziroma z zagotavljanjem pogojev za večjo mobilnost študentov in učiteljev, večjo izbirnostjo predmetov, programov in zavodov, izvajanjem programov vseživljenjskega učenja itd.

K večji zaposljivosti lahko prispeva tudi dosledno uresničevanje stopenjskega študija na 1. in 2. stopnji. Zaradi enakih možnosti za vključevanje v programe 2. stopnje, ne glede na končanje 1. stopnje (VS ali UN), bomo ukinili zakonsko določen vpisni pogoj (splošna matura za vpis v UN program) in to odločitev prepustiti visokošolskim zavodom. Dejstvo je, da z uvedbo bolonjskih programov 1. in 2. stopnje, kjer se je odpravila formalna razlika med univerzitetnimi in visokošolskimi študijskimi programi in uvedla možnost vpisa na 2. stopnjo ne glede na vrsto končanja 1. stopnje, je smiselno postopno odpraviti binarnost na 1. stopnji z odpravo omejitve vpisa na univerzitetne programe glede na končanje srednje šole.

Bistveno bomo izboljšali pogoje za večjo mednarodno mobilnost študentov.

2.4.2. večja zaposljivost diplomantov

Z informiranjem o potrebah družbe in delodajalcev ter spodbujanjem zanimanja za naravoslovje, tehniko, matematiko in druga deficitarna področja ter z drugimi ukrepi bomo dosegli večjo zaposljivost diplomantov.

2. 4. 3. regionalizacija visokega šolstva ter sinergije z razvojno-raziskovalnim delom

Iz obstoječe politike decentralizacije in liberalizacije visokega šolstva (npr. visokošolski zavodi s področja tehnike na Dolenjskem, Posavskem in Koroškem, zdravstva na Gorenjskem in Dolenjskem, osebnih storitev na Posavskem in Šaleškem, družboslovja na Goriškem, Dolenjskem in Celjskem) bomo prešli k podpori oblikovanja zaokroženih regijskih »središč znanja«, kjer se lahko povezujejo tako javni kot zasebni visokošolski in raziskovalni zavodi ter gospodarstvo. V takšna središča je potrebno obvezno vključevati tudi višje šole kot del post-sekundarnega izobraževanja. S takšnim razvojno-raziskovalnim delom bomo dosegli ustrezno odzivnost na potrebe trga dela, internacionalizacije in tudi večjo kakovost diplomantov kakor tudi razvojno - raziskovalnih dosežkov.

Z uvedbo kreditnega vrednotenja dosežkov (ECTS) se bo jasno določilo tudi razmerje med višješolskimi in visokošolskimi programi. Šele jasna umestitev teh programov in njihovo kreditno ovrednotenje jim bo zagotavljalo mesto v sistemu terciarnega izobraževanja.

2. 4. 5. internacionalizacija visokošolskega in raziskovalnega prostora

Spodbujali bomo internacionalizacijo s ponudbo študijskih programov, ki se izvajajo tudi s tujimi učitelji in za študente iz različnih kulturnih okolij, kar bo prispevalo k še večji konkurenčnosti naših diplomantov. Takšen pristop je smiseln predvsem na programih 2. in 3. stopnje, t.j. na doktorskih raziskovalnih programih.

Evro-sredozemska univerza je le eden od mehanizmov, ki lahko pospeši proces internacionalizacije, tudi zato, ker je tako možno pridobiti tudi dodatne vire financiranja ter študente in učitelje iz tujine.

2. 4 .6. financiranje visokega šolstva.

Zagotovili bomo pravičen in pregleden sistem financiranja visokega šolstva, ki bo temeljil predvsem na vpisanih študentih in diplomantih ter študijskih področjih. Pravičen predvsem z vidika udeležencev izobraževanja – vsak naj bi imel pravico do plačanega izobraževanja, seveda ob upoštevanju omejenega časa študija ter ob zavezi, da bo v roku diplomiral.

Povečali bomo delež javnega financiranja visokega šolstva na 1 % BDP, predvsem pa aktivirali zasebne vire financiranja (predvsem na 2. in 3. stopnji), kar bo omogočalo uresničevanje lizbonskega cilja (2 % BDP).

Razvili bomo mehanizme in instrumente opredeljevanja in financiranja razvojnih nalog visokega šolstva kot npr. ugodnejša sestava visokošolskih učiteljev, ugodnejše razmerje med visokošolskimi učitelji in sodelavci ter študenti, uvajanje vrhunskih strokovnjakov in raziskovalcev tudi iz tujine v izobraževalne programe ipd.

2. 4. 7.nacionalni sistem kakovosti na področju visokega šolstva

Prizadevali si bomo, da Slovenija postane članica Education Network Quality Assessment (ENQA) oz. da vsaj ena institucija pridobi status, da se bo lahko registrirala v EU registru za presojo kakovosti visokošolskih institucij.

3. Znanost

Na področju znanosti bomo v naslednjem mandatu posebno pozornost namenili:

3.1.mednarodnemu ugledu in ovrednotenju znanstveno raziskovalne dejavnosti

Znanost se mora razvijati (in financirati) z vidika mednarodne primerljivosti kazalcev znanstvene uspešnosti in relevance ter njene vpetosti v mednarodne projekte, kar je v skladu s sprejeto Resolucijo o nacionalnem raziskovalnem in razvojnem programu.

3.2.povezovanju znanstveno-raziskovalnega dejavnosti z gospodarstvom

Eden izmed pomembnih kriterijev vrednotenja in financiranja dejavnosti je aplikativna naravnost znanstveno-raziskovalnega dela, kar terja in spodbuja sodelovanje slovenske znanosti z uporabniki.

3.3.financiranju znanstveno-raziskovalne dejavnosti.

Eden izmed ključnih lizbonskih ciljev je ustrezno javno kot tudi zasebno financiranje znanstveno-raziskovalnega dela ($x + y$ % BDP), kar terja in spodbuja sodelovanje slovenske znanosti z uporabniki ter pridobivanje sredstev iz mednarodnih razpisov.

Visokošolski in raziskovalni prostor bomo dograjevali tako, da bomo utrjevali konkurenčnost, podjetnost, ustvarjalnost, inovativnost, kar vodi do odličnosti.

4. Mladina

Mladina v Sloveniji deli usodo mladine v Evropski uniji, ki ji je tudi v kontekstu Lizbonske strategije namenjena rastoča pozornost. Omeniti velja zlasti Belo knjigo Evropske komisije in Evropski pakt za mladino, ki določata okvire nacionalnim mladinskim politikam. V SDS se zavedamo **specifičnosti** vloge in položaja mladih

v modernih družbah in podpiramo napore za večjo uveljavitev njihovih interesov v družbi.

Oblikovanje in vodenje javnih politik, ki posegajo na področje mladih, mora biti prožno in dinamično ter prilagojeno različnim oblikam mladinskega delovanja, različnim ravnam izvajanja ter drugim specifičnim okoliščinam in potrebam mladih. Zato zagovarjamo t.i. **medsektorski** pristop k naslavljanju mladinske problematike.

Ključno vlogo pri tem mora odigrati **Urad RS za mladino**. Prevzeti mora iniciativo pri vzpostavitvi **strukturnega dialoga** z mladinsko sfero ter znati prepoznavati njihove interese. Istočasno mora biti regulator mladinskih aktivnosti, povezovalec in alokator materialnih virov.

Vzpostavili bomo ustrezen **normativni okvir** za delovanje mladinskih struktur. V partnerstvu z njimi bomo sprejeli Zakon o mladini ter na njem temelječ Nacionalni program za mladino. Oba akta morata predstavljati nekakšen **nacionalni mladinski pakt** – temeljno soglasje o delovanju, medsebojnih razmerjih, odnosu med civilno-družbeno in državno sfero ter drugih pomembnih determinantah. Zato morata biti sprejeta s čim širšim soglasjem.

Pomemben je tudi dober **pretok informacij**. Zavzemamo se za pospešen proces oblikovanja nacionalnega informacijskega središča, ki bo zagotavljalo kakovostne, hitro dostopne in brezplačne informacije na čim širšem področju države, mladim je potrebno na organiziran način nuditi tudi **svetovalne storitve**.

Posebno pozornost bomo namenili vprašanju **stabilnega ter razvojno naravnane financiranja** mladinske politike. Zato se bomo zavzemali za prenovu sistema financiranja mladinske sfere. Aktivno moramo spodbujati različnost v programskih ciljih in principih delovanja mladinskih struktur. Spoštovati je treba njihovo notranjo avtonomijo. Zato je treba razmišljati o postopni uvedbi sistema finančne podpore dejavnostim mladinskih organizacij v obliki dotacij. Financiranje programov je treba komplementarno kombinirati s podporo samega funkcioniranja.

Ključen programski cilj SDS je spodbujanje **aktivne državljske kulture** med mladimi. Dejstvo je, da danes povprečnega mladega državljana zaznamuje relativno nezadovoljstvo z utečenimi oblikami odločanja, nezaupanje v formalno vzpostavljene institucije, pasivnost pri udeležbi pri javnih zadevah in šibka medsebojna interesna povezanost. Zato mora biti naša prvenstvena naloga, da pri mladih spodbujamo aktivno državljanstvo ter da krepimo njihove socialne in

domovinske kompetence. V ta namen bomo aktivno podpirali **participacijo mladih**.

Trudili se bomo, da noben mlad posameznik ne bo sistemsko pozabljen. Ta nevarnost je še posebej prisotna pri tistih mladih, ki iz takšnega ali drugačnega razloga že v osnovi nimajo najboljšega izhodiščnega položaja. Zato bomo še posebno pozornost namenili mladim z manj priložnostmi, 'osipnikom' v šolah, odvisnikom in drugim ter jim omogočiti t.i. **drugo možnost!**

Eden ključnih segmentov razvoja mladega, avtonomnega posameznika je **kakovostno preživljanje prostega časa**. Zato bomo posebno pozornost namenili tudi temu vprašanju. V ta namen je potrebno spodbujati nastajanje ter kvalitetno dograjevanje mreže mladinskih centrov ter drugih institucij, ki so sposobne aktivno vključevati mlade v ustvarjalno, ciljno usmerjeno okolje.

Osnovno polje oblikovanja in izvajanja mladinskih aktivnosti predstavlja lokalno okolje. Zato je potrebo storiti vse, da se v prepoznavanje in podporo mladinskim aktivnostim **bolj dejavno vključijo tudi lokalne skupnosti**.

Temelj delovanja mladinskih organizacij je **prostovoljstvo**. Zato se zavzemamo za sistemsko ureditev vprašanja prostovoljnega dela ter za stimulatívno priznavanje pridobljenih kompetenc iz tega naslova. Oblikovati je treba tudi profil mladinskega delavca.

5. Šport

Šport je ena od osnovnih sestavin kakovostnega in zdravega življenja. Oblikovali bomo takšno politiko, ki bo poleg tekmovalnega športa, katerega namen je doseganje vrhunskih izidov v domačem in mednarodnem merilu, še posebej spodbujala šport za vse, to je športno vzgojo v šolah, športnih društvih, rekreacijo, zdravstveno in preventívno vzgojo ter invalidski šport. Vrhunskim in profesionalnim športnikom je potrebno zagotoviti večjo delovno in socialno varnost.

Šport je vse pomembnejši **dejavnik kakovostnega**, ustvarjalnega in zdravega načina življenja posameznika v vseh življenjskih obdobjih. Šport pomembno prispeva h gospodarski in socialni povezanosti in bolj integrirani družbi. Je tudi vse pogostejši socialno-gospodarski pojav, ki pomembno prispeva k strateškim ciljem. Razvoj športne kulture je ena najpomembnejših nalog sodobnega časa. Šport je v

Sloveniji dosegel raven, ki zahteva nov, uravnotežen strateško razvojni pristop na vseh področjih.

Spodbujali bomo **možnost in dostopnost** ukvarjanja s športnimi aktivnostmi vsem, ne glede na socialni položaj, starost in specifične potrebe, upoštevaje poseben pomen, ki ga ima šport za mlade, invalide in osebe iz socialno šibkejših okolij.

Zagotovili bomo takšne pogoje, da bo šport še pomembneje prispeval k oblikovanju zdrave, ustvarjalne, kreativne, dinamične in v prihodnost usmerjene družbe enakih možnosti.

Krepili bomo še aktivnejši **dialog** med vsemi subjekti na področju športa, oblikovali jasne pristojnosti, enotne modele vrednotenja in financiranja športa ter oblikovali sistem, ki se bo naslanjal na primere dobre prakse doma in v svetu.

Še dosledneje bomo spodbujali športno-gibalne aktivnosti na vseh ravneh izobraževanja, oblikovali nove inovativne in privlačne **programe** za mlade, prilagojene novim trendom in interesom ukvarjanja mladih s športom, okrepili in obogatili aktivnosti v programih šolskih in občolskih dejavnosti, da bi tako dvignili gibalno-aktivni delež mladih in oblikovanje partnerstev ter še tesnejše sodelovanje vrtcev, šol in fakultet s športnimi društvi in klubi ter nacionalnimi in mednarodnimi športnimi zvezami. Pri tem bomo okrepili sodelovanje vseh odgovornih na področju zdravstva, izobraževanja in športa. Posebej bomo spodbujali znanstveno – raziskovalno delo na področju in v podporo športu.

Naložbe v usposabljanje mladih nadarjenih športnic, športnikov in trenerjev ter spodbujanje le-teh pod ustreznimi pogoji je ključno za trajnostni razvoj športa. Prizadevali si bomo za oblikovanje čim učinkovitejšega, odprtega in mednarodno primerljivega sistema usposabljanja vseh vključenih v šport.

Šport s svojo vlogo pri formalnem in neformalnem izobraževanju pomembno prispeva h krepitvi občečloveških vrednot pri razvijanju znanja, motivacije, spretnosti, kompetenc in pripravljenost za lastna prizadevanja. Na podlagi tega bomo še dodatno spodbujali šport kot pomemben element vseživljenjskega učenja in ustvarjanja. Pri tem bomo dajali poseben poudarek spodbujanju mladih za vključevanje v programe prostovoljnega dela v športu in priznavanju prostovoljnega dela v športu s pomočjo ustreznih kvalifikacijskih programov.

Spodbujali bomo krepitev sinergije športa s turizmom in oblikovanju ustreznih ukrepov in okolij, ki bodo omogočala nastanek novih in dolgoročno učinkovitih

javno-zasebnih partnerstev, predvsem kot možnost dodatnega vira financiranja športa in zagotavljanja nove športne in športno-turistične infrastrukture.

Posebej bomo skrbeli za razvoj sodobne, mednarodnim standardom in normativom prilagojene, trajnostno naravnane in za vse kategorije prebivalstva dostopne športne **infrastrukture**; tako za vrhunski šport kot športno rekreacijo, šport invalidov, šport starejših in športni turizem, v podporo ustrezni in zdravi vseživljenjski gibalni aktivnosti. Oblikovali bomo takšno politiko, ki bo zagotavljala ustrezno prostorsko načrtovanje in uravnotežen razvoj športne infrastrukture po celotni državi, pri čemer bomo posebej spodbujali razvoj sodobnih regionalnih športnih centrov za usklajen razvoj vseh pojavnih oblik športa in možnostjo organizacije velikih mednarodnih športnih prireditev, kot je npr. univerzijada.

Vrhunski šport ima v slovenski družbi dolgo in bogato zgodovino. Uspehi slovenskih športnic in športnikov Slovenijo uvrščajo v sam svetovni vrh, krepijo nacionalno identiteto in pomembno prispevajo k prepoznavnosti države po vsem svetu. Posebej bomo **spodbujali rast konkurenčnosti slovenskega vrhunškega športa** ter skrbeli za njegovo rast in razvoj.

Skrbeli bomo za oblikovanje ustreznih finančnih in sistemskih ukrepov, prilagojenih aktualnim potrebam in razmeram za še večjo podporo vrhunskemu športu.

Oblikovali bomo takšne ukrepe, ki bodo zagotavljali čim hitrejšo ponovno vključitev poklicnih športnikov na trg delovne sile ob zaključku njihove športne poti, pri čemer bomo zagotavljali možnost oblikovanja **'dvojne' poklicne poti** vrhunskih športnikov ter tako zavarovali njihove moralne, izobraževalne in poklicne interese. Uvedli bomo ustrezen sistem socialnega varstva vrhunskih športnikov po končani športni karieri s priznavanjem njihovih izjemnih zaslug na področju športa.

Zagotavljali bomo tudi ustrezno in sistemsko urejeno zdravstveno varstvo vseh udeležencev v procesu vrhunškega športa, s poudarkom na mladih.

Posebej bomo skrbeli za podporo in tesno sodelovanje s slovenskimi športnimi društvi in zvezami v sosednjih državah in državah po svetu. Posebej bomo krepili podporo ohranjanju bogate kulturne dediščine na področju športa z zagotovitvijo ustreznih in reprezentativnih prostorov za nacionalni muzej športa.

V dialogu z vsemi odgovornimi subjekti na področju športa bomo oblikovali takšno zakonodajo na področju športa, ki bo upoštevala specifičnost in avtonomijo športa, potrebe in zahteve sodobnega časa ter primere dobre prakse, ki bo prilagojena evropskemu pravnemu redu in zagotavljala ustrezno zaščito mladih in šibkejših udeležencev v športu ter spodbujala razvoj tako na lokalni, regionalni, kot nacionalni ravni, s poudarkom na ustrežnejši davčni zakonodaji.

Oblikovali bomo dolgoročno nacionalno strategijo razvoja športa v Sloveniji za obdobje 2010 – 2020 s konkretnimi cilji in kazalniki ter tako dvignili kvaliteto, rezultate, množičnost, šport enakih možnosti in zagotovili ustrezna finančna sredstva.

ZDRAVSTVO

1. Krepitev in varovanje zdravja

Cilji in strategije

1.1 Podaljševanje pričakovane zdrave življenjske dobe in povečevanje kakovosti življenja za vse skupine prebivalstva

- izdelali in izvajali bomo strategije za promocijo zdravja,
- uvedli bomo usmerjeno ozaveščanje o skrbi za lastno zdravje na vse ravni vzgojno-izobraževalnih programov,
- razvijali bomo zdravje v vseh politikah, predvsem pa v okolju, kmetijstvu in izobraževanju
- izvajali bomo že sprejete strategije s poudarkom na skrbi za zdravo prehrano mladih ter stalno ozaveščanje prebivalstva o zdravi prehrani ter promociji gibanja.

1.2 Zmanjšali bomo neenakosti v zdravju (med spoloma, posameznimi regijami, in posameznimi družbenimi skupinami)

- uvedli bomo medresorski akcijski načrt za ozaveščanje ciljnih skupin in spodbujanje zdravega življenjskega sloga še posebno na vseh področjih tveganega obnašanja,
- stalno bomo ozaveščali za zdrave vedenjske vzorce: ozaveščanje mladih za primeren odnos do lastnega telesa, za kritičen odnos do oglaševanja uporabi

pripomočkov za doseganje vzorov (sredstev za doseganje idealne teže, mišične mase, ...),

- skrbeli bomo za ozaveščanje za zdravo in ne prezgodnjo spolnost.

1.3 Prepoznavali in obvladovali bomo dejavnike tveganja za zdravje iz okolja

- izdelali bomo analizo o vplivu okolja na zdravje (epidemiološke študije) in uvedli učinkovit nadzor nad onesnaževanjem zraka, vode, zemlje,
- izdelali bomo medresorske programe za sanacijo degradiranih območij s posebnimi nevarnostmi za zdravje.

1.4 Krepitev duševnega zdravja in zmanjševanje števila samomorov

- pripravili bomo nacionalni program duševnega zdravja,
- organizirali bomo izobraževanje zdravstvenih delavcev za zgodnje prepoznavanje duševnih bolezni,
- pripravili bomo programe za celostno obravnavo ljudi v različnih stiskah (bolezen, socialna, duševna stiska),
- razvijali bomo programe za ponovno vključevanje bolnikov v delovno in življenjsko okolje,
- pripravili bomo programe za svetovanje bolnikom in družinam z duševnim bolnikom,
- pripravili bomo programe za ozaveščanje javnosti o prepoznavanju in destigmatizaciji duševnih bolezni,
- vključevali bomo civilno družbo v programe za pomoč ljudem z motnjami v duševnem zdravju.

1.5 Spodbujali bomo zmanjšanje zasvojenosti (tobak, alkohol, droge)

- spodbujali bomo zdrav življenjski slog, še posebno na vseh področjih tveganega obnašanja s poudarkom na promociji zdravja v otroškem in mladostniškem obdobju,
- medresorsko bomo usklajevali programe za obvladovanje problematike zasvojenosti.

1.6 Obvladovanje groženj zdravju (nalezljive bolezni, kemijska varnost, varnost pred sevanji)

- vpeljali bomo nove, učinkovite metode za preprečevanje in obvladovanje nalezljivih bolezni, vključno z bolnišničnimi okužbami ter z njimi povezanimi nevarnostmi,
- posodobili bomo informacijsko podporo za spremljanje nalezljivih bolezni,
- zagotovili bomo pripravo in izvajanje programov za zmanjševanje odpornosti bakterij na antibiotike,
- pripravili bomo dodatne preventivne programe za izpostavljene skupine (otroke, ljudi v rodni dobi, izpostavljeno populacijo na delu v ekološko in zdravstveno degradiranih območjih).

1.7 Izboljšali bomo pripravljenost na krizne razmere zaradi množičnih nesreč oziroma nalezljivih bolezni večjih razsežnosti

- pripravili bomo strateške dokumente za medresorsko koordinacijo in sodelovanje za izboljšanje pripravljenosti na krizne razmere,
- zagotavljali bomo nadzor nad pripravljenostjo javnih zdravstvenih zavodov za ukrepanje v primeru naravnih in drugih nesreč ter vojne.

1.8 Spodbujali zgodnje odkrivanje raka in drugih kroničnih nenalezljivih bolezni ter odstopanj

- uvedli bomo tri presejalne programe s centralno vodeno organizacijo za zgodnje odkrivanje raka (maternični vrat, ZORA, dojke, DORA in debelega črevesa in danke, SVIT),
- dopolnjevali bomo programe za zgodnje odkrivanje dejavnikov tveganja za bolezni srca in ožilja in druge kronične bolezni,
- pripravili bomo nacionalne programe za obvladovanje posameznih kroničnih nenalezljivih bolezni (rak, sladkorna bolezen,...),
- izvedli bomo evalvacijo drugih presejalnih preventivnih programov, predvsem preventivnih pregledov otrok in mladostnikov, nosečnic s pripravo potrebnih dopolnitev,
- izdelali bomo strokovne smernice za izvajanje preventivnih programov.

1.9 Izboljšali bomo ustno zdravje

- pripravili in izvajali bomo promocijske programe za dobro ustno zdravje pri otrocih,
- izdelali bomo programe za zdravljenje zob za vsakega pacienta.

1.10 Preprečevali bomo škodljive izpostavljenosti na delovnem mestu in nastajanja poklicnih bolezni

- prestrukturirali bomo sistem preventivnih pregledov,
- vzpostavili bomo mehanizme za stimulacijo delodajalca za vlaganje v zaščito delavcev na delovnih mestih.

1.11 Zmanjševanje poškodb in smrti v prometu

- pripravili in izvajali bomo medresorske programe za zmanjševanje nesreč v prometu,
- okrepili bomo aktivnosti pri strategiji zmanjševanja škodljive rabe alkohola in drog.

2. Zdravstvena dejavnost

Cilji in strategije

2.1 Uredili bomo javne mreže (primarna, sekundarna in terciarna raven, nujna medicinska pomoč, lekarniške dejavnosti, zobozdravstvena dejavnost, patronažno varstvo, fizikalna in medicinska rehabilitacija, laboratorijska medicina, enovita transfuzijska služba, paliativna oskrba).

- določili bomo mrežo na primarni (občine), sekundarni (pokrajine oziroma država) in terciarni ravni (država), in sicer na podlagi usmeritev, sprejetih v Resoluciji o nacionalnem planu zdravstvenega varstva,
- zagotovili bomo enak dostop do enako kakovostnih zdravstvenih storitev vsem prebivalcem v Republiki Sloveniji z organizacijskimi in strokovnimi ukrepi,
- zagotovili bomo, da bodo zdravstveni domovi in koncesionarji opravljali javno službo na področju primarnega zdravstvenega varstva pod enakimi oziroma primerljivimi pogoji, ki zagotavljajo enako kakovost za paciente
- pri uvajanju zasebnega dela v javnem sistemu je potrebno opredeliti področja, kjer zasebno delo v javnem sistemu ni možno in v koncesijskih pogodbah jasno opredeliti pogoje in obveznosti koncesionarja,
- zagotovili bomo prednostni dostop do strokovnega izpopolnjevanja in drugih spodbujevalnih ukrepov za zdravnike na odročnejših oziroma demografsko ogroženih območjih,

- zmanjšali bomo stopnje napotitev iz primarne ravni zdravstvenega varstva na sekundarno in vzpostavili povezavo med napotnimi zdravniki in specialisti
- razmejili oziroma določili financiranje med sekundarnim in terciarnim delom zdravstvene dejavnosti.

2.2. Zagotovili bomo učinkovito izvajanje zdravstvenih storitev

- zagotovili bomo možnosti obravnave redkih bolezni v povezavi z evropsko mrežo centrov odličnost,
- vzpostavili bomo timsko obravnavo bolnikov ter sistem delegiranja zdravstvenih storitev v skladu s strokovno usposobljenostjo.

2.3 Skrajšali bomo čakalne dobe

- uvedli bomo nacionalne čakalne liste, ki bodo dostopne vsem državljanom prek spletnih strani,
- izdelali in sprejeli bomo nacionalne kriterije za čakalne dobe po posameznih strokah,
- vpeljali bomo definicijo metodologije poročanja o čakalnih dobah,
- organizirali bomo natančno načrtovanje dela, naročanje na definirano časovno enoto, stalni pregled in ažuriranje čakalnih list, obvladovanje slikovnih in diagnostičnih podatkov prek interneta, naročanje preko interneta
- izdelali bomo študijo dejanskih potreb državljanov na osnovi 5-letnih analiz in demografskih trendov
- povečanje specializacije izvajalcev zdravstvenih storitev,
- izdelali in sprejeli bomo nacionalne kriterije za čakalne dobe po posameznih strokah.

2.4 Skrajšali bomo čakalne vrste

- preko osebnega zdravnika bomo zagotovili dostopnost do specialističnih storitev,
- bolnišnice bodo izvedle sistem klicanja pacientov pred posegi vsaj enkrat, 14 dni pred posegom, s poudarkom na dobri komunikacijski sposobnosti osebja, ki bo izvajalo klice,
- uvedli bomo sistem za preprečevanje večkratnega vpisa pacientov
- vzpostavili bomo infrastrukture za on line poslovanje z novo zdravstveno kartico,
- usposobili bomo zdravstveno osebje za načrtovanje dela.

2.5 Prestrukturirali in opredelili bomo nove vloge, vsebine dela in odgovornosti izvajalcev posameznih ravni zdravstvenih dejavnosti (nova vloga zdravstvenih domov, Inštituta za varovanje zdravja, območnih Zavodov za zdravstveno varstvo, splošne bolnišnice, definiranje terciarne dejavnosti, razširjeni strokovni kolegiji)

- reorganizirali bomo zdravstvene ustanove za procesno in celovito obravnavo pacientov,
- pripravili in izvedli bomo programe za izboljšanje komunikacije,
- določili bomo delitve dela in nalog med primarno, sekundarno in terciarno ravni zdravstvene službe.

2.6 Povečali bomo vloge medicinskih sester in babic pri prevzemanju novih samostojnih vlog pri obravnavi kroničnih bolnikov in zdravih nosečnic, povečanje racionalnosti in izkoriščenosti obstoječih zdravstvenih zmogljivosti (kadrov, prostorov, opreme)

- v okviru reorganizacije zdravstvenih ustanov bomo predvideli in izvedli prenos določenih pristojnosti in strokovnih nalog na medicinske sestre in zdravstveno osebje ter s tem skrajšali čakalne dobe.

2.7 Izvedli bomo zakonsko in organizacijsko razmejitev javnega in zasebnega interesa ter dejavnosti izvajalcev v mreži javne zdravstvene službe

- sprejeli bomo relevantno zakonodajo,
- uredili bomo kriterije za podeljevanje koncesij,
- določili bomo pogoje za sklepanje koncesijskih pogodb, v katerih se natančno odloči vsebino koncesijske pogodbe, konkretne obveznosti posameznega koncesionarja, vključevanje koncesionarja v zagotavljanje zdravstvenega varstva in nujne medicinske pomoči, zagotavljanja dežurstva na stroške koncesionarja, nadomeščanje v času odsotnosti,...
- oblikovali bomo mrežo in določili naloge in pristojnosti izvajalcem,
- vključevali bomo izvajalce koncesionarjev v javno mrežo pod enakimi pogoji, kot javne,
- zagotovili bomo sodelovanje koncesionarja z javnim zavodom, ki opravlja dejavnost zdravstvenega doma,

- spodbujali bomo podeljevanja koncesij na sekundarni ravni, ki predstavljajo javno zasebna partnerstva z vlaganjem v infrastrukturo,
- okrepili bomo vloge Svetov zavodov za načrtovanje razvoja in dosledno uresničevanje pogodb, sklenjenih z ZZZS,
- dosledneje bomo razmejili zdravstvene storitve ter izvajalce, ki izvajajo v breme javnih in breme zasebnih sredstev, zagotovili bomo preglednost in nadzor.

2.8 Zagotovili bomo varno in visoko kakovostno oskrbo in nadzor

- ustanovili bomo nacionalno telo za kakovost in varnost v zdravstvu,
- razvijali nacionalni sistem kazalnikov kakovosti na zdravstvenem področju in kazalnikov na poslovnem področju,
- vpeljali bomo klinične poti v vse bolnišnice.

2.9 Zagotavljali bomo učinkovito izvajanje medicinske rehabilitacije in nadaljnji razvoj neakutne obravnave, ki zmanjša potrebe po dolgotrajni oskrbi

- uvedli bomo programe zdravljenja, ki se izvajajo na bolnikovem domu ob pomoči strokovno usposobljenega kadra,
- gradnja novih kapacitet za rehabilitacijo, posebej po možganski kapi.

2.10 Razvijali bomo dolgotrajno oskrbo

- ozaveščali bomo prebivalstvo za medgeneracijsko sodelovanje na področju zdravja,
- razvijali bomo sistem zdravljenja na domu,
- izenačili bomo pravice oskrbovancev v domovih za ostarele z starostniki na domu.

2.11 Razvijali bomo paliativno oskrbo

- povečali bomo zmogljivosti negovalnih bolnišnic ter dolgotrajne oskrbe v inštitucijah in na domu,
- sprejeli bomo nacionalno strategije za paliativno oskrbo,
- zagotavljali bomo pomoč najtežjim bolnikom in njihovim svojcem, ter omogočali human pristop k zaključevanju človeškega življenja

2.12 Povečali bomo odgovornosti posameznika, zaposlenega v zdravstvu, managementu priskrbeti ustrezna orodja pri vodenju ter zagotoviti ustrezno usposabljanje

- organizirali in izvajali bomo izobraževanje managementa,
- zagotovili bomo standardizacijo postopkov odločanja,
- usposabljali bomo kadre za izvajanje vodenja z zgledom in veščinami,
- izdelali bomo program za dvig motiviranosti zaposlenih,
- uvedli bomo standarde kakovosti.

2.13 Povečali bomo motiviranost zaposlenih v zdravstvu, tudi z ukrepi za stimuliranje nadpovprečnega dela, tako po količini kot kakovosti

- vzpostavili bomo sistem plač, ki bo stimulativen za visoko produktivno in strokovno delo,
- razvili bomo inovativno upravljanje z ljudmi v procesu vodenja in veščine,
- razvili bomo programe za ustvarjanje klime za spremembe, ki bodo pomagali pri razvoju uporabnikom prijazne kulture.

2.14 Izobraževali bomo zaposlene in usposabljali šolajoče se v zdravstvu

- uvedli bomo preglednost financiranja izobraževanja zdravnikov,
- razvoj programov za pridobitev veščin za delo, osebno učinkovitost, osebni razvoj, za horizontalno in vertikalno povezovanje,
- vzpostavili bomo sodelovanje zdravstvenih šol in zdravstvenih ustanov, v katerih se bodo dijaki in študentje praktično usposabljali v času izobraževanja oziroma študija. Za to nalogo se morajo zdravstvene ustanove ustrezno organizirati in usposobiti zaposlene,
- organizirali bomo klinične specializacije za medicinske sestre, zdravstvene tehnike in diplomirane babice, ki bodo prevzeli nove samostojne vloge.

2.15 Specializirali bomo dejavnosti pri izvajalcih zdravstvenih storitev

- upoštevali bomo strokovne kriterije in ekonomijo obsega,
- upoštevali bomo kriterije za zagotavljanje storitev kot je zagotavljanje 24-urne službe,
- uvajali bomo informacijske tehnologije in telemedicine, kar bo omogočilo, da bodo specializirani vrhunski strokovnjaki zdravstvenih storitev

prevzemali vlogo konzultantov ter s tem dvignili kakovost in obseg zdravstvenih storitev.

2.16 Na novo bomo opredelili zdravstvene zbornice in združenja v sistemu zdravstvenega varstva in redno spremljali uspešnost njihovega dela

- aktivno bomo vključevali predstavnike zbornic pri pripravi vsebin strateških in drugih pomembnih dokumentov v zdravstveni dejavnosti in zdravstvenem varstvu in politiki zdravstvenega varstva,
- omogočili bomo svobodo odločanja glede vključevanja v stanovske organizacije

2.17 Povezovali bomo nosilce zdravstvenih dejavnosti

- vzpostavili bomo vlogo Ministrstva za zdravje kot povezovalca nosilcev zdravstvene dejavnosti in oblikovalca politike zdravja tudi v medresorski politiki
- izvajali bomo obdobjne delavnice in sestanke z direktorji in strokovnimi direktorji bolnišnic, direktorji zdravstvenih domov, direktorji zavodov za varovanje zdravja, predsedniki svetov zavodov, posameznimi vodstvi in nadzorniki bolnišnic,
- izboljšali bomo sodelovanje z razširjenimi strokovnimi kolegiji.

3. Civilna družba

Cilji in strategije

3.1 Sodelovali bomo v postopkih priprave predpisov

- spodbujali bomo civilni dialog ter partnerstvo med nevladnimi organizacijami.

3.2 Povezovali se bomo s civilno družbo, sodelovali bomo s socialnimi partnerji, sodelovali z bolniki

- vzpostavili bomo redne sestanke s civilnimi združenji in sodelovanje s civilnimi združenji,
- organizirali bomo javne tribune s predstavniki civilnih združenj.

4. Zdravila in medicinski pripomočki

Cilji in strategije

4.1 Regulirali bomo najvišje dovoljene cene zdravil

- zagotovili bomo ustrezno vrednotenje zdravil in opredelitev dodane vrednosti zdravila,
- izboljšali bomo preglednost cen zdravil na nacionalni in mednarodni ravni,
- vključevali bomo plačnike zdravstvenih storitev v proces pogajanj s ponudniki zdravil,
- izboljšali bomo nadzor nad cenami zdravil, ki bremenijo javna in z njimi povezana zasebna finančna sredstva.

4.2 Razvijali bomo farmacevtsko nadzorstvo

- razvijali bomo inšpekcijski nadzor v smislu kakovosti, učinkovitosti in sorazmernosti.

4.3 Optimizirali bomo ambulantno predpisovanje zdravil in upravljanje z zdravili v bolnišnicah

- povečali bomo vlogo farmacevtov pri upravljanju z zdravili in medicinskimi pripomočki v bolnišnicah,
- uredili bomo varne in farmakoekonomsko utemeljene terapije,
- uredili bomo zbirke podatkov medicinskih pripomočkov.

4.4 Izboljšali bomo varnost pri uporabi zdravil

- ozaveščali bomo javnost o racionalni rabi zdravil in vlogi končnega uporabnika zdravil pri zagotavljanju njihove optimalne učinkovitosti,
- ozaveščali bomo javnost o uporabi antibiotikov.

5. Informacijska tehnologija

Cilji in strategije

5.1 Izvedli bomo informatizacijo zdravstvenega sistema in spodbujali uporabo informacijske tehnologije kot temelj za celovito obravnavo pacientov

- izdelali bomo analize obstoječega informacijskega sistema ter postopno odpravili razkorak med informacijskimi potrebami in možnostmi,
- ozaveščali bomo kadre o pomenih in možnostih informatike,
- razvijali bomo tele-medicino za oskrbo pacientov na domu, predvsem starejše populacije,
- aktivno se bomo vključevali v dejavnosti Evropske komisije pri oblikovanju evropske politike informatike v zdravstvu,
- učinkovito bomo izkoriščali razpoložljiva razvojna evropska sredstva,
- vzpostavili bomo osnovne informacijske infrastrukture ter definirali osnovne zbirke zdravstvenih in socialnih podatkov za vzpostavitev in vodenje elektronskega zapisa zdravstvenih podatkov pacientov, vzpostavili bomo osnove za elektronski zapis teh podatkov na nacionalni ravni,
- združili bomo zdravstvene in socialne informacijske sisteme v celovit sistem na nacionalni ravni, s posebnim poudarkom na vzpostavitvi enotnega zdravstvenega informacijskega portala, ki bo vsem subjektom zdravstvenega sistema omogočil varno in zanesljivo izmenjavo podatkov, izvajanje elektronskih storitev ter enotno (standardizirano) in pregledno informiranje in povezljivost s primerljivimi sistemi v EU,
- uveljavili bomo e-poslovanje kot običajni načina dela v slovenskem zdravstvu.

5.2. Razvijali bomo telemedicino

- izdelali bomo program dolgoročnega razvoja telemediciner ter pričetek izvajanja pilotskih projektov uvajanja telemediciner na vsaj treh različnih področjih, na katerih jo je mogoče uporabljati.

6. Finančni sistem zdravstvenega varstva

Cilji in strategije

6.1 Zagotavljali bomo dolgoročno finančno vzdržnost sistema, ohranjali bomo ravni javnih izdatkov na povprečju Evropske unije, ter povečevali učinkovito uporabe vseh virov:

- zagotovili bomo realno rast odhodkov OZZ v povprečju 4% na leto;
- javne izdatke za zdravstveno varstvo bomo ohranili na ravni 6,3 % BDP;
- celotne izdatke za zdravstvo po metodologiji SHA bomo ohranili na ravni 8,5 % BDP.

- prilagodili bomo sistem obveznega zdravstvenega zavarovanja,
- prilagodili bomo sistem proračunskega financiranja,
- vzpostavili bomo pogoje za razvoj ponudbe prostovoljnih zdravstvenih zavarovalnic,
- zagotavljali bomo učinkovitejše upravljanje s sredstvi na makro ravni,
- regulirali bomo razmere med javnim in zasebnim v sistemu zdravstvenega varstva,
- uvedli bomo zavarovanja za dolgotrajno oskrbo,
- uvedli bomo vnaprejšnje ocene stroškov in pričakovanih učinkov za vso področje v zdravstvu.

6.2. Konstruktivno bomo sodelovali z Zavodom za zdravstveno zavarovanje Slovenije

- vzpostavili bomo obdobje sestanke z vodstvom zavoda,
- pravočasno bomo vključevali priporočila Zdravstvenega sveta v načrtovanje zdravstvene blagajne,
- stalno vzdrževali in posodabljali SPP-jev kot podlag za obračun,
- vpeljali definicije normativov in obsega dela za sistem zdravstvenega varstva.

7. Investicije in standardizacija

Cilji in strategije

7.1 Dokončali bomo investicije v teku

- zaključili bomo vse odprte investicije najkasneje v letu in pol,
- dosegali bomo večje učinkovitosti investicij, pri katerih bodo postopke v vseh fazah izvajali javni zavodi, Ministrstvo za zdravje pa bo opravljalo funkcijo koordiniranja in nadzora.

7.2 Pripravili bomo prioriteto investicij

- program investicij mora upoštevati pravico do dostopa do zdravstvenih storitev na celotnem območju Republike Slovenije, pravilno regijsko razporeditev,
- izgradili bomo nove urgentne centre in nov klinični center.

7.3 Standardizirali bomo postopke in sistem vodenja investicij, pripravili enotne smernice za prostore in opremo

- sprejeli bomo pravila, standarde in smernice za odpravo dolgotrajnih postopkov v vseh fazah investiranja in javnega naročanja,
- pripravili bomo enotne in sodobne tehnične smernice, prostorov in opreme v javnih zdravstvenih zavodih in zdraviliščih.

7.4 Zagotovili bomo učinkovito črpanje evropskih sredstev, postavitev struktur za učinkovito upravljanje investicij

- sredstva bomo črpali za investicije v informacijske tehnologije in povezovanja vseh zdravstvenih zavodov, za dvig kakovosti in učinkovitosti v zdravstvu
- organizirali bomo enote na MZ za koordinacijo priprave programov ter postopkov za črpanje evropskih sredstev ter nadzor nad porabo.

7.5 Povečali bomo učinkovitost rabe energije

- vzpostavili bomo projekte učinkovite rabe za zmanjšanje porabe energije, stroškov in vpliva na nastanek podnebnih sprememb.

8. Komuniciranje z javnostmi

Cilji in strategije

8.1. Odprto bomo komunicirali z vsemi javnostmi

- analizirali bomo vseh akterje, s katerimi je potrebno komunicirati,
- pripravili bomo dolgoročne strategije komuniciranja.

9. Zakonodaja

Cilji in strategije

9.1. Sprejem zakonodaje

- zagotovili bomo pravno podlago za programe, ki se že izvajajo, oziroma, ki jih je treba začeti izvajati, pa še nimajo pravne podlage (paliativna oskrba, neakutna bolnišnična obravnava, dolgotrajna oskrba, koncesije...),
- Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstveni dejavnosti.
- Zakon o evidencah in gradivu na področju zdravja in zdravstvenega varstva,
- Zakon o investicijah v javne zavode,
- Zakon o nalezljivih boleznih,
- Zakon o medicinskih pripomočkih.

10. Poslovna odličnost

Cilji in strategije

10.1. Uvedli bomo model odličnosti v zdravstveni sistem

- postavili bomo smernice in prioritete s strani Sveta za odličnost,
- razvili bomo merila in kazalce uspešnosti,
- razvijali čut odgovornosti,
- izboljšali bomo kulturo komuniciranja,
- izboljšali bomo kulturo načrtovanja in poročanja,
- razvili bomo partnerski odnos med izvajalci in pacienti.

10.2. Organizirali bomo sodobno in učinkovito spremljanje kakovosti in varnosti zdravstvenih storitev

- razvili bomo interni strokovni nadzor kot redno aktivnost izvajalcev zdravstvene dejavnosti v okviru sistemov kakovosti,
- razvili bomo sistem rednih zunanjih presoj sistemov kakovosti izvajalcev zdravstvene dejavnosti.

DELO, DRUŽINA, SOCIALNE ZADEVE IN INVALIDI

1. Splošno

V Sloveniji bomo na področju dela, družine, socialnih zadev in invalidov nadaljevali s pozitivnim pristopom, ki ga je začela Janševa vlada. Na področju dela bodo še naprej v ospredju ukrepi, ki pomembno prispevajo k zmanjševanju in odpravljanju brezposelnosti ter dvigovanju motivacije brezposelnih za iskanje

zaposlitve, področje trga dela pa bomo prenesli na ministrstvo za gospodarstvo. Na družinskem področju je treba poenotiti sistem finančne podpore družini in ga narediti preglednega. Posebno pozornost bomo še naprej namenjali invalidom in starostnikom. Nadaljevali bomo z vsemi programi na področju dela, družine, socialnih zadev in invalidov, ki so se doslej izkazali za dobre, ob tem pa bomo skušali uveljaviti tudi naslednje izboljšave:

2. Skrb za otroke

- 2.1. Otroci oziroma starši z otroki so deležni različnih državnih pomoči, ki so se v mandatu 2004 - 2008 še povečale. Gre za otroški dodatek, starševsko nadomestilo, rejnino, preživnino, "paket za novorojenčke", v izobraževalnem procesu pa tudi za sofinanciranje vrtcev, šolske prehrane, nastanitve v domovih, prevoz šolarjev, stroške učbenikov, štipendije, itd.
- 2.2. Ker je skrb za otroke predmet posebnega nacionalnega interesa, te pomoči ni mogoče šteti za socialno pomoč, ki naj bi je bili deležni le otroci revnih staršev. Smiselno bi bilo tudi preseči razdrobljenost in nepreglednost teh pomoči in oblikovati "**univerzalni otroški dodatek**" (UOD), ki bi ga bili deležni vsi otroci, ne glede na socialni položaj staršev in ne glede na to, na kakšen način starši zagotavljajo varstvo svojim otrokom.
- 2.3. Država naj bi neposredno (so)financirala le tiste dejavnosti, za katere je upravičeno zainteresirana, pri čemer bi se univerzalni otroški dodatek ustrezno zmanjšal. Gre za zadnje leto varstva v otroškem vrtcu, šolsko in dijaško prehrano, brezplačne učbenike, šolo v naravi, šolske prevoze, nastanitve v domovih, itd.
- 2.4. Naloga podeljevanja univerzalnega otroškega dodatka ter nadzor nad izvajanjem morata biti v pristojnosti države, najbolje preko Centrov za socialno delo, saj s tem sledimo tudi ciljem približevanja "vse na enem mestu".

3. Skrb za mlade družine

- 3.1 Gre predvsem za **vprišanja prve zaposlitve in prvega reševanja stanovanjskega vprišanja**. Mladim družinam je z univerzalno finančno subvencijo treba pomagati pri prvem reševanju stanovanjskega vprišanja. Mlade brezposelne je treba obravnavati prednostno in jih čim prej vključiti v delovno okolje. Rok za iskanje prvih iskalcev zaposlitve se mora skrajšati na največ nekaj mesecev.
- 3.2 **Posvojitve otrok**. V Sloveniji beležimo veliko število abortusov, po drugi strani pa narašča število parov, ki ne morejo zanositi in/ali posvojiti otroka. Zato je potrebno z meddržavnimi sporazumi in z ustrezno zakonodajo poenostaviti postopek posvojitve tujih otrok. Domačim nosečnicam pa je treba omogočiti anonimno rojstvo nezaželenega otroka, tako da je materi zagotovljena

anonimnost, stroške plača država, za otrokovo predčasno posvojitev ("pred rojstvom") pa poskrbi Center za socialno delo. V roku enega meseca po rojstvu otroka bi se mati lahko premislila, se javila Centru za socialno delo in zopet prevzela skrb za otroka.

4. Skrb za brezposelne

- 4.1. Najprej je potrebno omogočiti vsem dostopen sistem prekvalifikacije in doizobraževanja. Pripraviti je treba nove finančne spodbude aktivne politike zaposlovanja tako, da bodo tisti brezposelni, ki se bodo izobraževali, na določen način nagrajeni, lahko tudi denarno.
- 4.2. Pripraviti je potrebno nove programe usposabljanja s fleksibilno izobrazbeno strukturo. Država mora več vlagati v programe, ki bodo brezposelne motivirali za opravljanje perspektivnih dejavnosti, npr. storitev na področju sociale, kot so skrb za bolne in starejše. Prav tako je potrebno pripraviti programe za spodbujanje delavcev, da bi dela, ki jih sicer opravljajo na črno, npr. delo gospodinjske pomočnice, opravljali legalno.
- 4.3. Vzpostaviti je potrebno učinkovitejše spodbude posameznikom in organizacijam pri odločanju za fleksibilnejše oblike zaposlovanja, kot je možnost dela za krajši delovni čas. S socialnimi partnerji se je potrebno dogovoriti in zagotoviti ustrežnejši način zavarovanja za primer brezposelnosti, ki bi državljanom v primeru nastanka brezposelnosti ob aktivnem iskanju zaposlitve nudil boljše pogoje, da bi lažje prebrodili čas začasne brezposelnosti, na dolgi rok pa bi državljanom to zavarovanje prineslo neki donos kot prispevek za dostojno življenje v starosti. Preučiti je potrebno možnost vključitve zasebnega sektorja oziroma zavarovalnic. Z ustrežnejšim sistemom zavarovanja za primer brezposelnosti bi se posamezniki tudi lažje odločali za zamenjavo delovnega mesta ali npr. za samozaposlitev oziroma za podjetništvo.

5. Skrb za osebe, ki potrebujejo dolgotrajno nego

- 5.1. Zaradi staranja prebivalstva in večanja deleža starejših, ki imajo posebne potrebe, je potrebno zagotoviti medgeneracijsko solidarnost, dostopnost in izenačenost pravic do dolgotrajne nege vsem, ki jo potrebujejo. Ocenjuje se, da bo do leta 2015 v Sloveniji pomoč druge osebe pri izvajanju temeljnih življenjskih aktivnosti za več kot 6 mesecev potrebovalo že 65.000 oseb. Trenutno ni enotne organiziranosti in koordiniranega delovanja ter celostnega systemskega vira za celotno storitev dolgotrajne oskrbe, zato se vztrajno in izrazito povečuje pritisk na domove za starejše občane in na stroške bolnišničnega zdravljenja.
- 5.2. Vzpostaviti je potrebno sistemsko in koordinirano kadrovsko ter prostorsko mrežo zagotavljanja dolgotrajne nege, ki bo zagotavljala preglednost in

racionalnost. Na občinski oz. pokrajinski ravni se ustanovijo Centri za pomoč starostnikom oz. osebam, ki potrebujejo dolgotrajno nego s 24-urno dosegljivostjo. Na operativni ravni se vpelje t. i. "družinski pomočnik", ki predstavlja koordinacijo in povezavo med izvajalci, uporabniki, svojci in centri. Pri porabniku pa neposredno delujejo posamezni izvajalci standardnih aktivnosti in različnih strokovnih profilov za dolgotrajno nego v skladu s programom, navodili in pogodbo.

- 5.3. Vzpostaviti je potrebno enovit samostojen vir financiranja, v katerega bi prenesli del sredstev iz zdravstvenega zavarovanja, del iz socialnega varstva, preostali del pa zagotovili z obveznim zavarovanjem za dolgotrajno nego (% od prihodkov).

6. Prenos trga dela na Ministrstvo za gospodarstvo

Zaradi nujnosti učinkovitejšega povezovanja trga dela in gospodarstva je smiselno razmišljati o prenosu pristojnosti s področja trga dela na Ministrstvo za gospodarstvo. To so predvsem tiste pristojnosti, ki vplivajo na ustvarjanje novih delovnih mest in na pogajanja s socialnimi partnerji pri zagotavljanju bolj fleksibilnega trga dela.

6.1. Večja povezanost gospodarstva in trga dela

- 6.1.1. Trg dela v Sloveniji ne zadovolji potreb gospodarstva po delavcih, ni usklajenega sodelovanja pri napovedi potreb po kadrih med socialnimi partnerji, zato je potrebno zagotoviti sistematično medsebojno usklajeno sodelovanje, kar se lahko zagotovi s prenosom nalog na Ministrstvo za gospodarstvo. Še bolj intenzivno je potrebno spodbujati podjetništvo, spodbude sedaj potekajo dvotirno (programi Ministrstva za gospodarstvo in Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve), rezultati pa niso tako dobri, kot bi lahko bili, če bi potekale enotirno (programi ministrstva za gospodarstvo).
- 6.1.2. Potrebe po kadrih v gospodarstvu naj opredeljuje Ministrstvo za gospodarstvo, ki bo tudi spremljalo ustvarjanje novih delovnih mest. To ministrstvo ima boljši pregled nad delovanjem posameznih zbornic in nad perspektivnostjo posameznih panog ter podjetij, zato lahko sproti bistveno boljše oceni kratkoročne in dolgoročne kadrovske potrebe v gospodarstvu ter spremlja realizacijo.
- 6.1.3. Cilj Lizbonske strategije ustvariti »več in boljša delovna mesta« je moč dosegati le z močno povezavo z gospodarstvom, preko Ministrstva za gospodarstvo. Hkrati je ta cilj tesno povezan z ustvarjenjem več delovnih mest z visoko dodano vrednostjo ter z zagotavljanjem višjega življenjskega standarda slovenskih državljanov. Ministrstvo za delo, družino in socialne

zadeve ima premalo vloge in povezave z gospodarstvom, da bi lahko te cilje zagotavljalo in jih lahko zagotavlja le v manjši meri, npr. pri ustvarjanju novih delovnih mest na področju socialnih storitev.

6.2. Usklajeno izvajanje in spremljanje politike ekonomskih migracij

6.2.1 V pripravi je Strategija ekonomskih migracij, ki bo sistematično urejala področje delovnih migracij. Ministrstvo za gospodarstvo bi lahko zagotovilo učinkovitejše izvajanje te strategije, tako z vidika mobilnosti kadrov kot z vidika učinkovitega zagotavljanja delovnih dovoljenj.

6.2.2 Ministrstvo za gospodarstvo prevzame obveznosti posredovanja tujcev iz tretjih držav za potrebe slovenskega gospodarstva. Izdaja delovnih dovoljenj se iz ZRSZ prenese na samostojno pravno osebo, npr. na morebitno agencijo za delovne migracije, ki združi zdaj premalo učinkovite aktivnosti na tem področju in poveča kontrolo, saj migracijska politika postaja ena ključnih politik nadaljnjega razvoja Slovenije in Evropske Unije.

FINANCE

Dobro delovanje finančnega sistema je ključen za dobro delujoče gospodarstvo. Države z bolj razvitim finančnim sistemom so bogatejše in njihovo gospodarstvo raste hitreje. Finančni sistemi, kjer prevladuje zasebni kapital so praviloma bolj učinkoviti. Država mora voditi proticiklično fiskalno politiko s ciljem uravnoveženega proračuna v letih, ko je gospodarska rast pozitivna. Država se mora truditi za maksimalno učinkovito javno administracijo in skrben nadzor nad porabo javnih sredstev. Na področju davčne administracije in zmanjševanja davčnih obremenitev so bili doseženi pomembni premiki naprej in s to usmeritvijo moramo nadaljevati. Dodatno pozornost je potrebno nameniti pregonu davčnih utaj.

1. Finančni sistem

Država se bo trudila vzpostavljati razmere, ki bodo omogočale čim lažji dostop do trga finančnih storitev čim širšemu krogu finančnih ustanov. Cilj je, da postanemo eno najbolj konkurenčnih regionalnih finančnih področij. Za doseg tega cilja je potrebno ustvariti razmere, ki so naklonjene vstopu na trg in ustanavljanju novih finančnih ustanov. V takem okolju je regulacija hitra in učinkovita.

To nameravamo doseči:

- 1.1. z nadaljnjo privatizacijo finančnih ustanov, v katerih ima država še lastniške deleže.** Zasebne finančne ustanove so praviloma bolj učinkovite kot ustanove v državni lasti;
- 1.2. s pripravo programa za pomoč pri hitrejšem ustanavljanju novih finančnih ustanov;**
- 1.3. z zviševanjem učinkovitosti regulatorjev finančnega sistema. Različna dovoljenja za (npr. izdajo novih vrednostnih papirjev) in sankcije se morajo izdajati po skrajšanih administrativnih postopkih;**
- 1.4. s podpiranjem izobraževalnih programov s področja finančne regulative za predstavnike zakonodajne oblasti in splošne finančne pismenosti državljanov Republike Slovenije.¹**

2. Področje zakladništva in proračuna

Država bo vodila proticiklično fiskalno politiko s ciljem, da v letih, ko je pričakovana rast BDP višja od 3%, država praviloma dosega proračunski presežek. V letih pričakovane pozitivne gospodarske rasti država praviloma ne bi smela imeti proračunskega primanjkljaja.

To nameravamo doseči:

- 2.1 z nadaljnjim zviševanjem učinkovitosti državne in javne administracije.** Naš cilj je, da slovenska javna uprava postane med 10% najbolj učinkovitimi javnimi upravami na svetu;²
- 2.1. z nadaljevanjem skrbnega nadzora nad vsemi stroški države in javnih zavodov;**
- 2.2. s sistemom ocenjevanja novih projektov** tudi s pomočjo ocene, ali bi bilo mogoče projekt izpeljati tudi z vsaj delnim zasebnim financiranjem.

3. Področje carinskih, davčnih in drugih javnih prihodkov

Država bo nadaljevala s politiko postopnega zmanjševanja davčnih bremen dela in kapitala. V državah, kjer je delo manj obdavčeno, so delavci običajno bolj produktivni in v državah z nižjimi obdavčitvami kapitala je kapitala več, kar še dodatno zvišuje tudi mejno produktivnost dela. Višja produktivnost dela pa preko višjih plač zvišuje blaginjo delavcev.¹

---

¹ Večina primerov, npr. pregona trgovanja na podlagi notranjih informacij, se običajno zaustavi na sodiščih.

² Po raziskavi svetovne banke: Governance matters 2007 je Slovenija uvrščena med zgornjih 20% držav po učinkovitosti državne uprave.

To nameravamo doseči:

- 3.1. **s preučitvijo učinkov zadnje davčne reforme.** Po tem lahko razmislimo o znižanju davčnih stopenj za vse davčne zavezance, saj smo državljani Republike Slovenije še vedno med najbolj obdavčenimi v Evropi.³ Predlagamo, da se analizira možnost znižanja dohodninskih stopenj za 1,5 do 2 odstotni točki za vse zavezance ter tudi znižanja cedularne obdavčitve kapitalskih dobičkov in prihodkov od obresti;
- 3.2. **z nadaljevanjem zniževanja davčnih bremen za gospodarstvo.** Po splošni davčni obremenjenosti je slovensko gospodarstvo na 21. mestu v Evropski Uniji.⁴ Menimo, da moramo znižati obremenitev gospodarstva z namenom, da postanemo eno izmed 15 najmanj davčno obremenjenih gospodarskih okolij v Evropski uniji;
- 3.3. **z nadaljevanjem uspešnega programa uvajanja učinkovite in pregledne davčne administracije,** več naporov pa je potrebno vložiti v pregon davčnih utaj.

OKOLJE IN PROSTOR

1. Splošno

Slovenija je lepa dežela. Kljub vedno hitrejšemu razvoju, je narava ohranjena, čista. Omejenost prostora nas sili k vodenju učinkovitih politik na področju okolja in prostora, ki bodo na eni strani omogočile ohranitev čiste in neokrnjene narave, na drugi strani pa izrabo naravnih virov in takšno prostorsko ureditev, ki bo na eni strani ohranjala temeljne značilnosti kulturne krajine, na drugi strani pa omogočala trajnostni razvoj.

Pri tem mora najvišja politika jasno določiti okvire in omejitve, podrobnosti pa so stvar lokalnih skupnosti, pokrajin in ostalih nosilcev urejanja prostora.

---

³ Pregled davčnih obremenitev najdemo na: http://www.forbes.com/2007/05/03/misery-index-taxes-oped-cx_ja_daa_0503misery_land.html. Podobno sliko daje tudi ocena davčnih obremenitev nižje plačanih zaposlenih na npr.: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1996,45323734&_dad=portal&_schema=PORTAL&screen=welcomeref&open=/B/B2/B22&language=en&product=Yearlies_new_economy&root=Yearlies_new_economy&scrollto=583

⁴ Vir: Eurostat: **Taxes on production and imports** (ESA95 code D.2) consist of compulsory, unrequited payments, in cash or in kind which are levied by general government, or by EU institutions, in respect of the production and importation of goods and services, the employment of labour, the ownership or use of land, buildings or other assets used in production. In ESA95, taxes on production and imports comprise taxes on products and other taxes on production. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=1996,39140985&_dad=portal&_schema=PORTAL&screen=detailref&language=en&product=Yearlies_new_economy&root=Yearlies_new_economy/B/B1/B13/dad1307

Pretirana centralizacija na področju urejanja prostora je mogoče navidezno v funkciji njegovega ohranjanja, največkrat pa predstavlja samo zaviralni moment pri načrtovanju in izvedbi ustreznih ureditev.

2. Cilji

- Na podlagi novih spoznanj bomo izdelali dolgoročno in celovito strategijo prilagajanja podnebnim spremembam s konkretnimi ukrepi in jo začeli takoj uresničevati .
- Zaščitili bomo vodne vire, zemljo in okolje. Oblikovali bomo predlog za zeleno davčno reformo, z njo spodbujali uporabo obnovljivih virov in preprečevali negativne vplive na okolje . Slovenija bo še naprej in vedno bolj zeleni biser Evrope .
- Varovali bomo prostor, odpravili nepotrebna soglasja in bistveno skrajšali postopke prostorskega planiranja in pridobivanja gradbenih dovoljenj.
- Najmanj podvojili bomo gradnjo neprofitnih najemnih stanovanj.

3. Osnovne usmeritve

3.1. Normativna ureditev

- Odpravili bomo hipernormiranost področja, ki ni v funkciji zaščite in varovanja, pač pa ustvarja nepregleden in zmeden sistem. V njem se znajdejo samo redki posamezniki. Cilj te spremembe je izgradnja sistema, ki bo z jasnimi določbami na eni strani v funkciji varovanja in na drugi strani v funkciji omogočanja posegov brez nepotrebnih birokratskih ovir.
- V prvi fazi bomo zato opravili skrben pregled uresničevanja zakonov in podzakonskih aktov v praksi in na osnovi teh izkušenj pripravili ustrezne spremembe v smislu deregulacije in z namenom, da zagotovimo doseganje politik na področju okolja in prostora.

3.2. Organiziranost področja

- Zagotovili bomo ustrežnejšo organiziranost področja. Pri tem bomo sledili naslednjim ciljem: učinkovitost, dostopnost in ažurnost odločanja. Kljub izboljšavam v zadnjem mandatu, so postopki še vedno predolgi tako pri odločanju o zadevah iz pristojnosti kot na pritožbeni ravni.
- Povečali bomo učinkovitost, predvsem pa dostopnost in informiranost koristnikov črpanja evropskih sredstev.
- Povečali bomo učinkovitost pri upravljanju z investicijskimi sredstvi.

3.3. Nadzor (inšpektorat)

- Nadzoru dajemo poseben poudarek in težo. Nadzoru vsebine, ne formalnosti. To velja za vsa področja resorja. Predpogoj za učinkovit nadzor in inšpekcijo pa je jasen in pregleden normativni del. Hipernormiranost ni pogoj za učinkovit nadzor, nasprotno: hipernormiranost vodi v formalne nadzore, kjer se učinkovitost ne meri po vsebini, pač pa s pomočjo statistike.

4. Okolje

- Na podlagi novih spoznanj bomo izdelali dolgoročno in celovito strategijo prilagajanja podnebnim spremembam s konkretnimi ukrepi in jo začeli takoj uresničevati. Dosedanje akte na tem področju je povozil čas. Slovenija mora ohraniti svojo biotsko raznovrstnost. Zaščitili bomo vodne vire, zemljo in okolje. Oblikovali bomo predlog za zeleno davčno reformo, z njo spodbujali uporabo obnovljivih virov in preprečevali negativne vplive na okolje .
- Okolje bomo promovirali kot vrednoto in uvedli rešitve, po katerih bodo ljudje odnos do te vrednote prelili v svoje nakupovalne vzorce in vzorce obnašanja v okolju, npr. eco označevanje, spodbujanje nakupa varčnih žarnic in obremenitev nakupa navadnih žarnic, oprostitev davkov za hibridna in električna vozila, sistematično izvajanje zelenih javnih naročil ipd.

4.1. Vode

- Čista pitna voda bo (je) strateška surovina Slovenije. Iz tega razloga bomo sprejeli dodatne ukrepe za ohranitev in zavarovanje obstoječih vodnih zajetij in ukrepe za izgradnjo novih.
- Na podlagi evidence stanja obstoječih vodovodnih omrežij bomo postopno, najkasneje pa do leta 2020 zamenjali vsa vodovodna omrežja iz azbestnih cevi.
- Brez nepotrebnih formalnosti in ob spoštovanju zaščite vodnih virov bomo omogočali uporabo manjših vodnih virov (predvsem tam, kjer gre za zatečena razmerja – vasi s prostovoljnim delom, v samograditeljstvu,...).
- Postopno bomo sanirali dotrajano vodovodno omrežje in pospešili gradnjo novih omrežij.
- Protipoplavni ukrepi ne morejo biti predmet razhajaj med posameznimi resorji. Več sredstev bomo namenili konkretnim ukrepom, študij in projektov je dovolj !
- Podpirali bomo večkratno uporabo sanitarne in uporabo meteorne vode.

- Ker je voda javno dobro, skupna last, bomo proučili možnosti za poenotenje njene cene.
- Zagotovili bomo čiščenje odpadnih voda in omogočali fleksibilnost rešitev na tem področju z novimi tehnologijami.
- Dosledno bomo ščitili obale morja, jezer in rek ter omogočali dostopnost vsem.

4.2. Odpadki

- Ravnanje z odpadki mora biti v funkciji ostalih okoljskih politik, zato bomo okrepili delovanje na področju ločevanja in predelave zbranih odpadkov. Evropsko povprečje želimo doseči do leta 2012.
- Ker se bodo številne obstoječe deponije s 1. 7. 2009 zaprle, novih tehnološko ustreznih centrov za ravnanje z odpadki pa v Sloveniji takrat še ne bo dovolj, bomo takoj določili mikrolokacije za območja, ki nimajo ustreznih rešitev in zagotovili njihovo umestitev v prostor v smislu pridobitve ustreznih dovoljenj ter omogočali črpanje evropskih strukturnih sredstev za te investicije.
- Dograjevali bomo sistem ločenega zbiranja odpadkov in uvedli nove oblike za še učinkovitejše zbiranje odpadkov, ki gredo v nadaljnjo predelavo.
- Z ustreznimi ukrepi bomo stimulirali zmanjševanje tiskanih reklam in nepotrebnih embalaž.

5. Prostor

5.1. Prostorsko načrtovanje

- Strategija prostorskega razvoja Slovenije mora biti usklajena z našimi ostalimi politikami (če naše okolje vetrnih elektrarn ne prenese, potem ne moremo v energetske strategiji določati koliko % energije bomo do leta D proizvedli na tej osnovi, in obratno, če imamo primerna območja, potem morata prostorska strategija in prostorski red take investicije omogočati).
- Kljub dobrim rešitvam v iztekajočem mandatu, so postopki prostorskega načrtovanja še vedno preveč zapleteni, trajajo predolgo in niso v funkciji ohranjanja okolja oz. zavarovanja njegovih najbolj vitalnih delov na eni strani, ter v funkciji razvoja na drugi, pač pa onemogočajo učinkovito izvajanje razvojnih politik države in občin.
- Izhajajoč iz potreb okolja in uravnoteženega razvoja bomo skrajšali postopke sprejema prostorskih aktov z odpravo nepotrebnih vmesnih aktivnosti, nikakor pa ne za ceno zavarovanja okolja, strokovnosti in pravočasnega obveščanja javnosti. Skrajšanje postopkov je mogoče doseči z odpravo

številnih večkratnih soglasij in »študij«, ki se mnogokrat producirajo po sistemu »copy – paste«. Primer: vemo, kje se na območju naše države pojavljajo posamezne živalske in rastlinske vrste, imamo ustrezne institucije, katerih naloga je skrb za varovanje okolja in določanje pogojev pod katerimi so posegi dopustni, pogojno dopustni oz. nedovoljeni. Iz tega razloga ne potrebujemo za vsako načrtovanje na takem območju dodatnih okoljskih študij. Še posebej, če take študije potem ugotovijo, da je poseg (kljub varstvenim omejitvam) mogoč.

- Prostorsko načrtovanje mora omogočati uresničevanje naših razvojnih ambicij, na drugi strani pa mora biti v funkciji varovanja in ohranitve kulturne krajine, zgodovinskih in ostalih poselitvenih značilnosti našega okolja.

5.2. Posegi v prostor

- Na področju izvajanja posegov v prostor je najpomembnejši del aktivnosti njihova umestitev v prostorske akte. Zato bomo poenostavili izvedbeni del, ki se nanaša na upravne postopke pridobitve dovoljenj in istočasno okrepili nadzor.
- Proučili bomo prenos gradbenih dovoljenj iz upravnih enot na občine oz. pokrajine, tako kot je to urejeno v nekaterih evropskih državah. Tudi ni nobene racionalne utemeljitve v tem, da za plane, kjer gre za vsebinske odločitve o umeščanju v prostor, skrbijo občine, za izvedbo v upravno administrativnem smislu pa neka državna institucija.
- Sprejeli bomo ukrepe, ki bodo omogočili hitrejše umeščanje objektov javne komunalne infrastrukture v prostor.

5.3. Stanovanjska in poselitvena politika

- Zagotovili bomo pogoje in možnost za ustrezno ureditev stanovanjskih pogojev za vse. Stanovanje je bistven pogoj za ustrezno rast družbe, zato mora biti mladim dostopno čimprej.
- Državna zemljišča (predvsem Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov in ostala), ki so lokacijsko primerna, bomo namenili načrtni in usmerjeni ter urbanistično usklajeni stanovanjski gradnji, predvsem neprofitnih stanovanj.
- Okrepili (najmanj podvojili) bomo gradnjo neprofitnih najemnih stanovanj z usklajenim delovanjem prostorske, finančne in davčne politike.
- S celovito prenovo socialnih transferjev bomo omogočali nižjo najemnino neprofitnih stanovanj.
- Povečali bomo delež najemnih stanovanj z ustvarjanjem pogojev za ustanovitev nepremičninskih skladov, ki bi se napajali iz sredstev bank,

zavarovalnic, pokojninskih in ostalih skladov, pravnih in fizičnih oseb, ob uvedbi ustreznih davčnih mehanizmov.

- Proučili bomo ustreznost sedanje organiziranosti Stanovanjskega sklada republike Slovenije ter zagotovili organiziranost, ki bo omogočala hitrejše doseganje ciljev in učinkovito gospodarjenje s sredstvi.
- S finančnimi in davčnimi ukrepi bomo spodbujali prenovo starejših stavb s ciljem njihove večje energetske učinkovitosti in zamenjave salonitnih kritin.
- S finančnimi pomočmi in ustrežno davčno politiko bomo omogočali prenovo in naselitev starih mestnih jeder in prenovo propadajočih objektov v mestih in vaseh.

PROMET

»ZELENA PROMETNA POLITIKA«

Podnebne spremembe, ki smo jim priča, zaradi naraščajočih škodljivih vplivov na okolje terjajo od vseh nas trajnostne rešitve. Delež prometa v skupnem deležu toplogrednih plinov dosega že skoraj četrtino, zato bo naša prometna politika ZELENA PROMETNA POLITIKA.

V SDS se bomo še naprej zavzemali za prometno politiko, ki bo zagotovila svojim prebivalcem in gospodarstvu dober, okolju prijazen in varen prometni sistem, ki bo prispeval k ekonomski učinkovitosti države kot celote, hkrati pa bo dolgoročno trajnostno naravnan.

Uresničitev takšne politike v naslednjem mandatu vidimo v naslednjih ključnih točkah:

1. **Železnice 2023**

Storili bomo vse za preusmeritev težkega tranzitnega tovornega prometa s cest na železnice, zato so naš cilj **Železnice 2023**:

- 1.1. do leta 2023 dokončati modernizacijo obeh železniških koridorjev od Koprca do Maribora in Hodoša ter od Jesenic do Dobove, s čimer bomo dosegli njihovo polnopravno vključitev v evropske železniške koridorje tudi v tehničnem in tehnološkem smislu
- 1.2. povečali bomo skrb za blaženje negativnih posledic železniškega prometa s pospešeno izgradnjo protihrupnih ograj in nadaljevanjem izgradnje zaščite nezavarovanih železniških prehodov.

2. Javni promet za vse

Prevoz z osebnimi avtomobili je presegel mejo, ki povzroča dodatne zastoje, povzroča nepotrebne izgube časa ter onesnažuje okolje. Naš dolgoročni cilj je zmanjšanje števila uporabe zasebnih prevozov v korist javnega potniškega prometa. Zato bomo s konceptom **javnega prometa za vse**, s sodelovanjem lokalnih skupnosti, mestnih občin, Slovenskimi železnicami in avtobusnimi prevozniki načrtovali ukrepe tako, da bomo v ospredje postavili zahteve in potrebe potnikov. Zato se zavzemamo za :

- 2.1. **dodatna avtobusna in železniška postajališča** bližje potnikom
- 2.2. **oživitev projekta opuščениh železniških prog** (Ljubljana – Vrhnika, Velenje – Dravograd, Naklo – Tržič, Jesenice – Kranjska Gora –italijanska meja), s čimer bomo dosegli boljšo dostopnost do posameznih regij ter boljšo medregijsko povezanost in navezavo delov Slovenije na glavne evropske železniške koridorje, kar bo omogočilo enakomernejšo porazdelitev ekonomskih koristi razvoja Slovenije
- 2.3. **izgradnjo sodobnega pomorskega potniškega terminala** v Kopru
- 2.4. **dokončno vzpostavitev enotne vozovnice** in zagotovitev atraktivnih vozniških redov, s stimulatивно cenovno politiko vozovnic
- 2.5. **vklučitev kolesarjev v javni promet**: intenzivirali bomo gradnjo manjkajoče kolesarske infrastrukture in s tem medregijsko povezali obstoječe dele lokalne mreže v celoten kolesarski sistem, ki bo preko prestopnih točk povezan v sistem javnega prometa
- 2.6. na osnovi v prejšnjem mandatu izdelane Strategije izgradnje žičniških sistemov v Republiki Sloveniji, upoštevajoč predvsem naravne danosti ter ob upoštevanju varovanja in ohranjanja naravnega gorskega okolja, bomo vzpostavili **povezanost razvoja žičniškega sistema** z gospodarsko, turistično in prometno infrastrukturo.

3. Napredne tehnologije za večjo prometno varnost in čistejše okolje

- 3.1. Prometne nezgode terjajo prevelik davek. Zato bomo spodbujali projekte, ki z uporabo **naprednih tehnologij** povečujejo **prometno varnost** z razvojem t.i. pametnih vozil in cest. Skrbeli bomo, da bodo nove rešitve hitro vpeljane v Sloveniji
- 3.2. Skupaj z ostalimi članicami Evropske unije bomo aktivno sodelovali pri projektu Galileo na področju prometa
- 3.3. Poleg uveljavitve elektronskega sistema cestninjenja v prostem prometnem toku se bomo zavzeli za vzpostavitev zelenega obroča okoli mest, kjer bi s pomočjo naprednih tehnologij regulirali prometne tokove v mestih in s tem bistveno prispevali k zmanjševanju emisij CO₂

- 3.4. V okviru Evropske unije se bomo zavzeli za nadaljnje izboljšave energetske učinkovitosti vozil, zato podpiramo emisijski cilj 120g CO₂/km do leta 2012
- 3.5. Aktivno bomo sodelovali pri uresničevanju optimizacije letalskega prometa v Evropi t.i.»enotnega evropskega neba« ter nadaljnjem uresničevanju izgradnje transevropskih železniških omrežij, saj sta to projekta, ki dodatno širše prispevata k zniževanju emisij CO₂ zaradi transporta v okolje.

4. Primerna dostopnost do prometnega omrežja

Razvojne razlike v posameznih predelih v Sloveniji še vedno ne omogočajo enake stopnje razvitosti in pokritja s cestnim omrežjem. Zato bo naša stalna naloga nadaljnje zagotavljanje uravnotežene in **primerne dostopnosti do prometnega omrežja**:

- 4.1. Zavzemamo se za nadaljnje dvigovanje višine sredstev za modernizacijo cestnega omrežja prednostno tam, kjer je stanje cest najslabše ter za izgradnjo obvoznic v naseljih in njihovo smiselno vključevanje v že obstoječe in tudi nove cestne razvojne osi
- 4.2. Naša prioriteta ostaja pospešeno nadaljevanje izgradnje nedokončanih avtocestnih in navezovalnih cest na vseh avtocestnih krakih v Sloveniji.

5. Krepitev konkurenčnosti prometa kot gospodarske dejavnosti

Promet je pomembno gonilo gospodarstva kot celote. Zato se za zagotovitev konkurenčnih pogojev, stabilnosti, novih delovnih mest ter trajnostnega razvoja:

5.1. Na področju cestnega prevoza blaga

- 5.1.1. zavzemamo za čimprejšnjo implementacijo evropske zakonodaje, s katero bomo lahko dokončno vzpostavili mehanizem pravičnega določanja plačila uporabe cestne infrastrukture s hkratnim upoštevanjem ekoloških kriterijev za vozila ter opredelili pogoje za enakopraven dostop do trga storitev in opravljanja dejavnosti
- 5.1.2. prizadevamo, da bi domačim prevoznikom zagotovili pogoje subvencioniranja investicij v sektorju po vzoru najnaprednejših držav EU
- 5.1.3. glede na poseben pomen avtoprevozniške dejavnosti predlagamo ustanovitev posebnega Sektorja za cestno prevoznništvo znotraj Ministrstva za promet.

5.2. Na področju železniškega prometa in logistike:

- 5.2.1. menimo, da je potrebno pri modernizaciji in novogradnji železniške infrastrukture izvajati ukrepe na osnovi zahtev kot so: nova železniška infrastruktura mora biti izkoriščena maksimalno, mora prinašati

prihodke in v največji meri omogočati prenos tovora s cest na železnice, kar je mogoče doseči le z optimalno integracijo logističnih, železniških in pristaniških storitev v okviru logističnega holdinga.

- 5.2.2. se zavzemamo za mednarodni javni razpis, s katerim bi povabili k sodelovanju potencialne partnerje z namenom izbora najugodnejšega ponudnika – potencialnega partnerja, ki bo za določeno obdobje vstopil v holding in se bo obvezal vlagati v infrastrukturo. Izbira strateškega partnerja mora biti izvedena v skladu z zakonodajo; z javnim in mednarodnim razpisom. Naše stališče je, da z javnim razpisom ne bomo prodajali podjetij, pač pa iskali strateškega partnerja. To bo omogočilo vsestranski razvoj logistike in logistične infrastrukture.

5.3. Na področju letalskega prometa:

- 5.3.1. se bomo zavzemali za uskladitev slovenskih predpisov s predpisi in tehničnimi zahtevami EU na vseh ravneh civilnega letalstva.
- 5.3.2. bomo predlagali uvedbo enostavnejšega in uporabnikom prijaznejšega sodelovanja z Direktoratom za civilno letalstvo.
- 5.3.3. bomo spodbujali tržne naravnosti in gospodarske konkurenčnosti poslovanja letališč.
- 5.3.4. bomo zagotovili pripravo in izvedbo prostorskih načrtov za celotno področje Letališča Jožeta Pučnika Ljubljana, vključno z izgradnjo druge faze potniškega terminala in železniško povezavo; za letališče Edvarda Rusjana Maribor, vključno z izgradnjo potniškega terminala, podaljšanjem vzletno-pristajalne steze in modernizacijo letališča; za letališče Portorož, vključno s podaljšanjem vzletno-pristajalne steze v skladu s sprejetimi prostorskimi akti in zahtevami varstva okolja.

5.4. Na področju pomorstva in ladjarstva:

- 5.4.1. Geografski položaj edinega pristanišča Koper omogoča široko razvejane tržne možnosti.

Madžarsko tržišče je močno navezano na Luko Koper; Luka Koper je največje avstrijsko pristanišče; Luka Koper je vse bolj vpeta v prometne povezave z Italijo; Luka Koper je tudi srbsko, bosansko-hercegovsko in hrvaško pristanišče; skupaj s Trstom in Reko postaja ključno pristanišče Bavarske; Luka Koper bo v prihodnje ključni partner za operaterje iz severne Evrope. V SDS zato podpiramo čimprejšnjo izgradnjo načrtovanih treh pomolov ter izgradnjo sodobnega potniškega terminala.

5.4.2. Na področju ladjarstva se zavzemamo, da bi slovenska podjetja, ki so udeležena v logističnih dejavnostih, aktivneje participirala v ladjarstvu, tudi preko lastniških deležev in s tem ohranjala pomen te dejavnosti za Slovenijo.

REGIONALNI RAZVOJ IN LOKALNA SAMOUPRAVA

1. Osnovni cilji regionalnega razvoja

- 1.1. Decentralizacija države** - sprejem zakonskih okvirov za regionalizacijo Republike Slovenije. Prevladujoč kriterij določitve fizičnega obsega pokrajine naj bo sposobnost samostojnega preživetja in možnost nadaljnjega razvoj pokrajine.
- 1.2. Vzpostavitev organov pokrajin**, manjkajočih javnih služb pokrajinskega pomena in zagotovitev sredstev za njihovo delovanje. Zagotovili bomo ustrezno visoke prihodke od dela davka na dohodke pravnih oseb, ustrezen delež dohodnine in trošarin (za financiranje primerne porabe pokrajin) ter drugih virov, potrebnih za razvojne projekte regije. S sofinanciranjem iz državnega proračuna bomo zasledovali načelo spodbujanja skladnega regionalnega razvoja.
- 1.3. Del državnih funkcij organizirano usmeriti v druga večja mesta.** Dekoncentracijo upravnih nalog bomo zagotovili v okviru upravnih okrajev, ki bodo preko razvejanih upravnih izpostav izboljšali dostopnost državne uprave državljanom.
- 1.4. Znotraj pokrajin zasledovanje policentričnega razvoja in specializacija razvojnih usmeritev regij.** Zaradi naravnih danosti in resursov, kulturne dediščine, kulturne krajine, geografskega položaja, zgodovinske realnosti imajo regije različne izhodiščne točke za nadaljnji razvoj. Stimulirali jih bomo k prepoznavanju njihovih primerjalnih prednostih in k zdravi tekmovalnosti ter predvsem k odgovornosti za svoj lasten razvoj. Pospeševati je potrebno razvojno odličnost regije (kvalitativni premiki - spremembe).
- 1.5. Zviševanje življenjskega standarda in kakovosti življenja v vseh regijah**
  - 1.5.1. Gospodarski razvoj** – temelj nam bo konkurenčnost podjetništva (mala in srednje velika podjetja, kakovostna zaposlenost), vlaganje v človeške sposobnosti in ustvarjalnosti (inovacije) ter povečanje rabe obnovljivih virov energije ter varčne rabe energije. Razvojne

usmeritve na področju pridobivanja energije je potrebno usmeriti k približevanju samooskrbe z energijo.

1.5.2. **Prostorski razvoj** – ker so danosti, možnosti rabe in razsežnosti prostora omejene, morajo imeti vse strategije razvoja in njihovi ukrepi vključeno prostorsko komponento, ki mora predstavljati varuha kulturne in biotske pestrosti celotne narave, ki nas obkroža. Prizadevali si bomo, da bo prostorski razvoj podrejen zdravemu okolju in trajnostnemu razvoju. Zemljišča so specifičen, edinstven gospodarski resurs (kapital), ki edini ni premakljiv, zato ga bomo pospešeno razvijali (komunalno opremljanje v urbanih območjih, prostorsko zemljiške operacije na ruralnih območjih (komasacije, zložbe). Vse, kar vložimo v zemljišča, tam tudi ostane.

1.5.3. **Socialni (kulturni) razvoj** – bogastvo je človek, zato si bomo prizadevali: za dvig izobrazbene ravni, povečanje dostopnosti izobraževalnih institucij (regijski razvoj osnovnega, srednjega, visokega, fakultetnega in drugega šolstva, ki bo specializirano in prilagojeno potrebam in resursom regije). Stimulirali bomo vseživljenjsko izobraževanje v vseh regijah. Regijam bomo zagotovili ustrezne vire za nadaljnji razvoj šolstva in ustrezno stimulacijsko regijsko štipendijsko politiko. Vsem šolskim programom mora slediti ustrezna regijska zaposlovalna politika. Vsem socialnim slojem in ciljnim skupinam, predvsem pa mladim, starejšim in invalidom bomo omogočili socialno varnost in kohezijo. Omogočili bomo pogoje (olajšave, ugodnosti) za številčnejše in mlade družine ter razvoj ustrezne stanovanjske politike. Vsem regijam bomo zagotovili ustrezno dostopnost do primarnega zdravstvenega varstva ter kulturnih institucij regijskega pomena. Ustvarili bomo ustrezne pogoje za socialno varnost starostnikov v vseh regijah - skrb za starejše občane (medgeneracijska solidarnost).

1.6. Zmanjševanje razlik v razvitosti pokrajin

1.6.1. Vzpostavili bomo **kriterije** (finančni instrument) **zagotavljanja** **ustrezne višine finančnih sredstev za financiranje primerne porabe pokrajin, kakor tudi za razvojne projekte**, ki bodo zagotavljali tudi gospodarsko šibkejšim regijam hitrejše razvojne korake. Kriteriji bodo vsebovali korekcijske faktorje, ki so v korelaciji z indeksom razvitosti pokrajine (gradacijska funkcija zagotavljanja finančnih sredstev za pokrajino v odvisnosti od

razvitosti pokrajine). S tem bomo ustvarili dodatne pogoje, da bodo manj razvite regije hitreje dohajale razvitejša regije.

- 1.6.2. Vzpostavitev **enakomerne prometne** (avtoceste, tretja razvojna os, železnica, javni potniški promet), **komunalne** (prioriteta-neoporečno pitno vodo povsod), **energetsko-oskrbne** in **informacijsko komunikacijske infrastrukture** (izboljšati bomo dostop in finančne pogoje priklopa na širokopasovno omrežje) v vseh regijah.
- 1.6.3. **Zmanjševanje razvojnih razlik** med pokrajinami mora še naprej ostati **osnovno vodilo državnih razvojnih priorit**.
- 1.6.4. Znotraj vsake regije se vzpostavijo **razvojna partnerstva med javnim** (regijske in lokalne institucije) in **privatnim sektorjem** (gospodarski subjekti) ter **civilno iniciativo**. Finančne vzvode strukturnih skladov in kohezijskega sklada bomo usmerjali v zagotavljanje ustreznih temeljev za razvoj regije – za strukturne spremembe, ki bodo regiji zagotavljale v prihodnosti samostojen in neodvisen razvoj.
- 1.6.5. V vsaki regiji bomo stimulirali **razvoj in uporabo ekološko učinkovitih inovacij s posebnim poudarkom na področju obnovljivih virov energije**.
- 1.6.6. V regijah se **vzpostavijo razvojne institucije in ustrezni kadri**, ki bodo sposobni projektne delovanja in usklajevanja javnega (občine, javne institucije) in privatnega (gospodarstvo, civilna iniciativa) segmenta.
- 1.7. **Ohraniti ustrezno in zadostno poseljenost na celotnem ozemlju RS.**
  - 1.7.1 Spodbujali bomo **načrtovanje rabe prostora na podeželju** (zložbe zemljišč, občinski podrobni prostorski načrti za obnovo in razvoj vasi ter ruralne infrastrukture, programi razvoja podeželja, spodbude za dopolnilne dejavnosti na kmetijah)
  - 1.7.2 **Pospeševanje okolju prijaznega kmetovanja**
  - 1.7.3 **Prestrukturiranje majhnih kmetij**
  - 1.7.4 **Socialni programi** – delovna mesta v kmetijstvu in zunaj njega, programi za vnovično poselitev podeželja

1.7.5 Izgrajevanje sistema: **ekologija – zdravje – turizem**

1.7.6 **Povezave kmetijstva v vertikalne sisteme: pridelava – predelava – trgovina**

1.8. Dopolnjevali in izvajali bomo Resolucijo nacionalnih projektov za razvoj regijskih središč, ki bodo v vsaki regiji vzpostavili temelje za dolgoročni razvoj regije.

2. Osnovni cilji lokalne samouprave:

2.1. Občinam zagotoviti finančno stabilnost: sistem financiranja občin (ZFO) bomo še naprej dopolnjevali s ciljem:

2.1.1. zagotavljanja **finančne samostojnosti** (ustrezna finančna izravnava),

2.1.2 omogočiti občinam, da **servisirajo vse finančne obveznosti**, ki izhajajo iz zakonsko določenih dejavnosti (primerna poraba),

2.1.3 stimulirati občine (z razpisnimi kriteriji dajati prednost manj razvitim območjem) k **ustvarjanju VARNOSTI** oz. pogojev za:

- delo - **razvoj podjetniškega okolja** (za inovativna, mala in srednje velika podjetja)
- ustvarjanje domovanja - **trajnostni razvoj prostora** (poenostavili bomo postopke za zemljiško prostorske operacije in sprejemanje prostorskih aktov. Na stanovanjskem področju bomo uvedli nove ukrepe za povečanje izkoriščenosti obstoječega stavbnega fonda ter uvedli stimulacije za številčnejše in mlade družine, starejše, invalide..., za dvig kakovosti bivanja in za zaokroževanje in zapolnjevanje poselitvenih območij)
- izobraževanje – podpirali bomo nastanek izobraževalnih središč, spodbujali vseživljenjsko izobraževanje ter izgradnjo informacijsko komunikacijske infrastrukture (tudi na podeželju)
- ustrezno oskrbo – **dostopnost do dobrin** (stimulirali bomo uvedbo ekološko primernih javnih prevozov v mestih), dostopnost **do informacij**
- kakovostno preživljanje prostega časa – stimulirali bomo rekreacijo občanov in zdrav način življenja

2.2. Racionalizacija stroškov delovanja – spodbujali bomo povezovanje občin zaradi izvajanja skupnih nalog in obveznosti

Podpirali bomo specializacijo razvojnih usmeritev občin (sinergijski učinki med občinami) glede na naravne danosti oz. vire, kulturno dediščino, kulturno krajino, geostrateški položaj...)

Občine bomo spodbujali k javno zasebnim partnerstvom – finančno, kadrovsko, izvedbeno – privatni sektor vključiti v večji meri pri razvoju občin

KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, RIBIŠTVO, LOVSTVO

1. Ključna prioriteta je narediti slovensko kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo čim bolj konkurenčno.

To bomo dosegli:

- 1. z izvajanjem v višjo konkurenčnost usmerjenih ukrepov kmetijske politike**, z namenom, da dosežemo čim višjo stopnjo samooskrbe s hrano
- 2. s spodbujanjem vertikalnega povezovanja v prehranski verigi** in krepitvijo lokalne trajnostne oskrbe s ciljem prehoda od proizvodnje surovin do hrane z visoko dodano vrednostjo
- 3. s prilagajanjem ukrepov aktivne zemljiške politike**, ki bodo prispevali k ohranjanju najboljših kmetijskih zemljišč in izboljšanju posestne strukture kmetij
- 4. z uvajanjem ukrepov za zmanjšanje ranljivosti kmetijstva na podnebne spremembe**
- 5. okrepitvijo potrebnih specifičnih aktivnosti v podporo kmetijskim in živilskim podjetjem** pri adaptaciji sodobnih tehnologij ter vključevanjem rezultatov strokovnega in znanstvenega dela
- 6. z razvojem dodatnih oz. alternativnih virov dohodka na podeželju**
- 7. z zagotavljanjem stabilnosti in predvidljivosti pri financiranju ukrepov kmetijske politike**, vključno z dodatno usposobitvijo plačilne agencije
- 8. z zagotavljanjem učinkovitosti in koordiniranosti inšpekcijskih nadzorov** na področju zagotavljanja varne hrane
- 9. z osveščanjem potrošnikov o kakovosti in varnosti hrane** in utrjevanjem ugleda slovenskih kmetijskih pridelkov in živilskih proizvodov
- 10. s povečanjem števila posebnih kmetijskih pridelkov** in živil
- 11. z zagotavljanjem soobstoja gensko spremenjenih organizmov** z ostalimi kmetijskimi rastlinami

- 12.z intenziviranjem gospodarjenja z gozdovi in uvajanjem novejših tehnologij ob hkratnem upoštevanju okoljskih in socialnih funkcij gozdov
- 13.s podeljevanjem koncesij za državne gozdove gorskim kmetijam
- 14.s prenosom upravljanja državnih gozdov na gospodarsko družbo v državni lasti
- 15.z vzpodbujanjem ponovnega razvoja primarne lesne predelave
- 16.z ustvarjanjem pogojev za dolgoročni obstoj vitalnega dela morske ribiške flote
- 17.s povečanjem proizvodnje v sladkovodnih ribogojnicah
- 18.z vzpodbujanjem modernizacije obratov za predelavo rib

2. Kmetijska pridelava in prireja, živilsko predelovalna industrija, varna hrana

1. Cilji razvoja kmetijstva bodo morali biti usmerjeni v osnovno funkcijo kmetijstva, to je pridelavo hrane in sicer na način, da optimalno izkoristimo vse vire za pridelavo. S tem se bo povečala stopnja samooskrbe v Sloveniji. Jasno zapisani cilji, prioritete in naloge bodo še posebej pomembni v razpravi o reformi Skupne kmetijske politike po letu 2013, na katero bo v veliki meri vplivala tudi reforma proračuna EU. Dvig konkurenčne sposobnosti kmetijstva bo osnovni cilj načrtovalcev politike v naslednjem obdobju.
2. Ob višanju deleža financiranja neposrednih plačil s strani EU proračuna, bo potrebno zmanjšani delež slovenskega proračuna nameniti za ukrepe prilagajanja na nove izzive, ki jih prinašajo klimatske in druge spremembe.
3. Z namenom, da bi zagotovili stabilnejše okolje za kmetovanje, bo potrebno dogovoriti kar najbolj zanesljive roke vsakoletnih plačil, zato bo potrebno dodatno usposobiti plačilno agencijo (Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja).
4. Na novo bodo opredeljeni pogoji dobrega gospodarjenja s kmetijskimi zemljišči v tej smeri, da upravičence do plačil in druge lastnike in uporabnike kmetijskih zemljišč zavežemo k optimalnim tehnologijam rabe s stališča zagotavljanja prehranske varnosti. Pri tem bomo težili k temu, da bi integrirana pridelava (IP) postala standard za vso kmetijsko proizvodnjo v Sloveniji v Novi finančni perspektivi EU.

5. Podobno kot pri neposrednih plačilih bo tudi glede posameznih delov Programa razvoja podeželja (PRP) pregled reforme SKP prinesel določene spremembe, predvsem v smeri prilagajanja novim izzivom. Pričakuje se tudi **reforma plačil za območja z omejenimi dejavniki (OMD)**, ki se bo izvedla v letu 2010. V Sloveniji bo potrebno spremeniti način vrednotenja plačil za OMD tako, da bo osnova zemljišče in ne sedež kmetijskega gospodarstva.
6. V skladu z dosedanjimi učinki in sprejeto strategijo na področju kmetijstva bo potrebno izvesti **revizijo kmetijsko okoljskih programov** in po potrebi v letu 2010 ob celovitejši spremembi PRP izvesti prilagoditve tudi v tem delu.
7. Potrebno je nadaljnje **spodbujanje ekološkega načina kmetovanja**, ki pa mora postati glede na dvig konkurenčnosti bistveno bolj tržno usmerjeno, čemur morajo slediti tudi programski ukrepi.
8. Pomemben napredek v okviru PRP je bil izveden v delu programa, ki se nanaša na ukrepe za **izboljšanje konkurenčne sposobnosti sektorja hrane**. Ta del programa lahko bistveno prispeva tudi k zmanjšanju vplivov podnebnih sprememb, zato mu bo potrebno zagotoviti dodatna sredstva iz zmanjšanja deleža sofinanciranja neposrednih plačil.
9. Z ustanovitvijo pokrajin se bo način celostnega obravnavanja podeželja spremenil. **Pokrajine bodo pri načrtovanju politike razvoja podeželja pridobile večje vsebinske pristojnosti**, ne glede na to pa mora celostno načrtovanje in upravljanje ostati v pristojnosti ministrstva za kmetijstvo.
10. Zaradi velikih sprememb na globalnih trgih, vse večji liberalizaciji kmetijstva, se posamezni sektorji zaradi tržnih nihanj v določenih obdobjih soočajo z velikimi finančnimi težavami. Nezmožnost ukrepanja države v takih primerih lahko negativno vpliva na dolgoročni obstoj celotne panoge v državi. Vzpostavitev ustreznega sistema, ki bo deloval preko organiziranih sistemov proizvajalcev, kot tudi možnost individualnega ukrepanja, je zato nujna.
11. Vzpostaviti bo potrebno določene mehanizme, kot npr. **zagotavljanje nadomestnih zemljišč** pri spremembah namembnosti kmetijskih zemljišč. S tem bomo dosegli, da bodo posegi v prostor čim bolj racionalni in bodo hkrati zagotavljali ohranjanje proizvodnega potenciala.

12. Nadaljevali bomo z aktivnostmi, ki vključujejo zemljiške operacije, nove ciljno naravnane ukrepe in ustrezno davčno politiko zaradi preprečevanja zaraščanja kmetijskih zemljišč.
13. Večjo pozornost bomo namenili ukrepom za izboljšanje posestne strukture.
14. **Na nacionalni ravni bomo tudi po prenosu kmetijskih zemljišč na pokrajine še naprej centralno vodili in spodbujali nekatere ukrepe zemljiške politike.** Še naprej bo potrebno centralno spremljati promet s sedanjimi državnimi zemljišči in pripravljati skupna izhodišča za upravljanje z njimi. Tem ciljem bo sledila tudi organiziranost ministrstva, kjer bomo okrepili oddelek za upravljanje s prostorom. To isto bo veljalo za gozdove.
15. **Z aktivnejšo davčno politiko je smiselno spodbujati pogodbene prenose kmetijskih zemljišč** od oseb, ki so samo lastniki in ne obdelujejo zemljišč, na kmetijska gospodarstva, ki se ukvarjajo s kmetijsko dejavnostjo.
16. **Prilagajanje podnebnim spremembam je postalo neizogibno in nujno dopnilo k njihovi blažitvi.** Zato je nujno, da se v celoti izvajajo ukrepi, ki so opredeljeni v Strategiji prilagajanja slovenskega kmetijstva in gozdarstva podnebnim spremembam.
17. **Sodelovali bomo pri nadaljnji izgradnji sodobnega sistema pavšalne obdavčitve v kmetijstvu,** ki bo vključeval dohodek, izračunan na podlagi ažurnega stanja glede dejanske rabe zemljišč in aktualnega dohodkovnega položaja kmetijstva.
18. **Celoten sistem strokovnih storitev mora postati podporno okolje za večjo ekonomsko učinkovitost kmetijstva.** Podporno okolje za kmetijska gospodarstva, ki ga tvori sistem strokovnega izobraževanja, usposabljanja, informiranja in raziskav, se mora osredotočiti predvsem na aktualne strokovne probleme v kmetijstvu. Strateško načrtovanje na kmetiji mora biti osnova za nadaljnji razvoj.
19. Pomembno je, da potrošniki dobijo jasno informacijo o prednostih, ki jih daje pridelava in predelava na lokalnem trgu. Primarna kmetijska pridelava oziroma kmetje se morajo bolje zavedati pomena ukrepov promocije in se vanje aktivno vključiti tudi s svojimi finančnimi vložki.

20. Za kmetijsko pridelavo in prirejo bo v **razmerah nadaljnje liberalizacije kmetijstva še posebej pomembno, da se ustrezno poveže prehranska veriga na lokalnem trgu**. Tesnejša povezanost primarne proizvodnje z živilsko predelovalno industrijo je nujnost za dolgoročni obstoj kmetijske dejavnosti. Vertikalno povezovanje je edini pravi odgovor za dohodkovno stabilnost in prilagajanje na hitro spreminjajoče se okolje.
21. Okrepili bomo specifične aktivnosti za podporo kmetijskim in živilskim podjetjem pri adaptaciji sodobnih tehnologij ter vključevanju rezultatov strokovnega in znanstvenega dela. Najpogostejša oblika podporne infrastrukture za raziskovanje in razvoj v agroživilstvu je **izgradnja »tehnološkega observatorija«**.
22. Z vzpostavitvijo sistema načrtovanja in izvajanja generične promocije in s tem povezanega informiranja potrošnikov o kakovosti in varnosti domačih kmetijskih pridelkov in živilskih proizvodov je možno pomembno okrepiti ugled pri domačih in tujih potrošnikih. **Izvajanje generične promocije je pomembna nadgradnja javnih politik na področju kmetijstva in razvoja podeželja**. Slovensko agroživilstvo mora utrditi svoje mesto na mednarodnih trgih, čemur mora politika generične promocije posvečati posebno pozornost.
23. Področje zagotavljanja varne hrane je v Sloveniji razdeljeno med dve ministrstvi: Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ter Ministrstvo za zdravje. Pristojni ministrstvi bosta še nadalje zagotavljali, da bo preko proizvajalcev, distributerjev idr. zagotovljena **sledljivost od "vil do vilic"**. Del zagotavljanja sledljivosti je tudi označevanje izdelkov, ki mora biti v skladu z zakonodajo. Za potrošnika so v tem trenutku zanimivi predvsem aditivi in gensko spremenjeni organizmi.
24. Glede na to, da si potrošnik želi tudi kakovostno hrano, je potrebno še **nadalje širiti sheme kakovosti in s tem ponuditi potrošniku večjo izbiro, proizvajalcu pa višjo dodano vrednost**.
25. Na izredno občutljivem področju gensko spremenjenih organizmov je še naprej potrebno zagovarjati previdnostni princip. **Zakonsko je potrebno urediti področje soobstoja gensko spremenjenih rastlin z ostalimi kmetijskimi rastlinami**, saj to področje v tem trenutku ni regulirano. Kmetu je potrebno dati možnost izbire pridelave, potrošniku pa možnost izbire pri nakupu hrane. Da bi potrošnik imel izbiro tudi pri izbiri mesa, je potrebno spodbujati sonaravno rejo živali, pri kateri uporaba GSO ni dovoljena.

26. Posebno pozornost bomo posvetili krmi, saj ta zagotavlja dobro počutje živali. Potrebno je zagotavljati zadostno higieno in sledljivost. Proizvajalce je potrebno seznanjati z načeli HACCP v primarni proizvodnji, saj jih premalo poznajo.
27. Za boljši nadzor je potrebno **krepi** mrežo uradnih laboratorijev, skrbeti za razvoj metod za detekcijo in sodelovati pri pripravi mednarodnih pravil na področju zagotavljanja varne hrane, predvsem pri OECD in Codex Alimentarius. Povečali bomo število inšpekcijskih pregledov in monitoringov na vseh področjih, tako na področju pridelave otroške hrane, kot tudi na področju različnih oblik kmetovanja.
28. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano bo postalo kontaktna točka za »European Food Safety Agency-EFSA«. Potrebno bo natančno definirati način dela in možne povezave pristojnih organov na tem področju, da bo sodelovanje z EFSA čim uspešnejše.
29. Vsi nosilci dejavnosti proizvodnje varne hrane in pristojni organi morajo ne glede na organiziranost delovati kot celota, saj bomo le tako dosegli, da bo na naših krožnikih varna hrana.

3. Gozdarstvo, lovstvo, ribištvo

1. **Les je eden redkih obnovljivih naravnih virov in pomemben vir dohodkov ljudi**, ki živijo in delajo na podeželju. Les iz slovenskih gozdov je vir surovine za lesno predelovalno industrijo, ki je v marsikaterem podežljskem okolju pomemben delodajalec. Pomen lesa in gozdov narašča tudi z vidika blaženja klimatskih sprememb. Tudi razvoj turizma na podeželju je tesno povezan z gozdnim prostorom.
2. Kljub vedno pomembnejšemu okoljskemu in socialnemu pomenu gozdov, ne smemo pozabiti na njihovo gospodarsko funkcijo. Pri vzpodbujanju interesa za gospodarjenje z gozdovi, vključno z vlaganji vanje, je potrebno **povečati donosnost gospodarjenja**. Pri tem je pomembno zagotoviti prevozne (vzdrževane) gozdne ceste.

3. Na podlagi novele Zakona o gozdovih bomo pripravili Program razvoja gorskih kmetij, ki bo omogočil podeljevanje koncesij za državne gozdove gorskim kmetijam.
4. **Intenziviranje gospodarjenja in uvajanje modernih tehnologij** je zelo pomembno tudi za povečanje donosa iz državnih gozdov, kar je nujno, če želimo povečati njihov delež, ki je med najnižjimi v EU. Upravljanje z državnimi gozdovi bi v prihodnje lahko prenesli na delniško družbo v 100% državni lasti. Tako bi bilo že načeloma jasno, da je eden od ključnih ciljev delovanja tudi dobiček.
5. Gospodarjenje z gozdovi v RS usmerja Zavod za gozdove. Tako ima tudi najpomembnejšo vlogo pri intenziviranju gospodarjenja z gozdovi. Pri tem bo zelo pomembno **zagotoviti ustrezno delovanje Zavoda, okrepitev terenskega dela in izboljšanje notranjega izobraževanja**.
6. Izvoz lesne surovine iz Slovenije se močno povečuje, zato je nujno **omogočiti tudi boljše pogoje za ponovni razvoj lesne predelave**. Ker sta gozdarstvo in primarna predelava lesa usodno povezani dejavnosti, je tudi v Sloveniji smiselno pristojnosti glede primarne predelave prenesti z MG na MKGP, seveda skupaj s proračunskimi viri in kadri.
7. **Organizirali bomo široko in temeljito javno razpravo glede prihodnosti lovišč** s posebnim namenom, ki so sedaj v upravljanju Zavoda za gozdove. Morebitne spremembe zakonodaje bi temeljile na zaključkih te razprave.
8. **Čim hitreje bomo začeli črpati sredstva Evropskega ribiškega sklada**. Bistven poudarek bomo dali sofinanciranju ukrepov za preživetje vitalnega dela ribištva in ribogojstva. Slovenija si mora prizadevati, da ohrani številčno manjšo floto, vendar naj bo ta aktivna in vitalna, tj. sposobna, da preživi slovenske ribiče z izvajanjem gospodarskega ribolova. Plovila bi se lahko posodobila z izboljšavami varnosti, kakovosti predelave proizvodov in energijske učinkovitosti (zamenjava starih, neekoloških motorjev brez povečevanja ribolovne zmogljivosti ter z uporabo bolj selektivnega ribolovnega orodja ipd.).
9. Zavedanje javnosti o ribah in ribjih proizvodih je v Sloveniji v splošnem še vedno nizka (poraba rib na prebivalca, ki je med najnižjimi v EU, znaša le 6 kg na prebivalca na leto), zato obstaja priložnost za **iskanje novih trgov in novih oblik prodaje**.

10. Nadaljnja priložnost za **izboljšanje delovnih pogojev** je v posodabljanju in izboljševanju ribiških pristanišč, mest iztovora, privezov in infrastrukture.
11. Na področju predelave rib je prav tako pomembno ustvarjati pogoje za posodobitev kapacitet. **Posodobitev proizvodnih linij** bi izboljšala delovne pogoje in produktivnost, kar bi istočasno znižalo visoke stroške na enoto in sprostilo pritisk konkurence iz drugih držav.
12. Celotni ulov je leta 1990 znašal nekaj manj kot 6.000 ton, leta 2007 pa je celotni ulov slovenske morske flote znašal le še 900 ton. Pomen ribiškega sektorja pa naraste, če ga pogledamo z vidika turizma, kajti **morskega turizma si ni mogoče predstavljati brez lokalnega ribištva**.
13. Močno gospodarsko vlogo ima lahko tudi **sladkovodno ribogojstvo**. Sladkovodno ribogojstvo je prav tako v ekonomskih težavah zaradi majhnosti obratov, poleg tega pa se vzrejajo avtohtone vrste rib, katerih cena je relativno nizka. Pomembno je, da bodo sredstva za financiranje ribogojstva znotraj Evropskega ribiškega sklada na voljo tudi za investicije v ribogojstvo.
14. Slovenija ima dober potencial za širjenje dejavnosti ribogojstva, zlasti s povečanjem števila manjših, učinkovitih ribogojnic, saj imamo obilo virov sladke vode visoke kakovosti. Po drugi strani pa je priložnost tudi v **investicijah v nove ribogojnice z zaprtim sistemom in tudi za neavtohtone vrste rib**, s katerimi se na trgu dosegajo boljše cene. Povečana proizvodnja, vzreja novih vrst rib in kampanje za povečanje zaupanja potrošnikov v ribe iz ribogojnic bi pomagale povečati porabo rib na prebivalca in s tem pogoje za dolgoročno poslovanje panoge.

NOTRANJE ZADEVE

Izhajajoč iz ocene stanja v mandatu 2004 - 2008 bo potrebno v mandatnem obdobju 2008 - 2012 na področju Ministrstva za notranje zadeve izvesti več sistemskih sprememb. Njihov namen in glavni cilj bo zagotoviti večjo operativnost delovanja policije, še posebej na področju gospodarskega kriminala in korupcije, povečati učinkovitost dela na vseh ostalih področjih in državljanom zagotoviti lažji dostop do storitev upravnih notranjih zadev.

1. Policija in druge varnostne naloge

1.1 Kriminaliteta

Še bolj bomo intenzivirali delo na vseh že začelih aktivnostih na področju gospodarskega kriminala in korupcije. Odkrivanje vseh oblik gospodarskega kriminala in korupcije bo prva prioriteta kriminalistične policije. Izoblikovali bomo ustreznost rešitev za umestitev in operacionalizacijo kriminalistično obveščevalnega dela na področju gospodarske kriminalitete in korupcije in na področju organizirane kriminalitete (še posebej na področju trgovine z ljudmi, drogami, orožjem in na področju terorizma). Še natančneje bomo uredili sodelovanje med policijo in tožilstvom zaradi čimbolj učinkovitega in operativnega sodelovanja.

1.2 Policijsko delo v skupnosti

S spremembo odgovornosti in drugačno organiziranostjo bomo v celoti ponovno vzpostavili varnostne okoliše in ustvarili vez med policijo in lokalnim prebivalstvom. S tem bomo zagotovili stik s prebivalci lokalnega okolja, ki bo pomenil tako večji občutek varnosti kot tudi dejansko večjo varnost. Vzpostavili bomo učinkovite mehanizme za preprečevanje vandalizma. V večjih mestih bomo vzpostavili posebne intervencijske patrulje ali skupine za preprečevanje vseh oblik varnostno nezaželenih pojavov kot tudi preventivno dejavnost.

1.3 Prometna varnost

Policija bo zagotavljala učinkovit nadzor na slovenskih cestah in s tem prispevala k zmanjšanju števila mrtvih na slovenskih cestah. Zagotovili bomo, da se bo nadzor prometa opravljal na kritičnih mestih. Delo policistov bo usmerjeno v preprečevanje najhujših prometnih prekrškov, ki so najpogostejši vzrok najtežjih nesreč na slovenskih cestah.

1.4 Mejna problematika in tujci

Nujna je proučitev ustreznosti sistemizacije delovnih mest na področju nadzora državne meje. Okrepili bomo policijske postaje za izravnalne ukrepe, ki smo jih ustanovili na notranjih Schengenskih mejah in so se v zelo kratkem času izkazale za zelo učinkovite enote na vseh področjih dela policije. Njihovo delo bomo nadgradili s povezovanjem taktike in metodike dela kriminalistične policije, saj enote delujejo na področju kriminalitete, umeščene pa so v okvir uniformirane policije.

1.5 Preventiva

Nadaljevali bomo z že uveljavljenimi in uspešnimi projekti na področju preprečevanja družinskega nasilja, zlorabe drog in boljše prometne varnosti. Preventivno delovanje bomo razširili tudi na predmetno stopnjo osnovne šole in na srednje šole, kjer je bila do sedaj preventivna dejavnost policije izredno redka.

2. Upravne notranje zadeve

2.1 Registri upravnih notranjih zadev

V naslednjem obdobju bomo pospešili in dokončali on-line povezave med registri predvsem na področju zdravstva, pravosodja, šolstva itd. Na ta način bomo dosegli znatne prihranke pri delovanju javnega sektorja, ki bi ga tako razbremenil številnih administrativnih opravil, odločanje o pravicah in obveznostih državljanov pa bi bilo hitrejše in učinkovitejše.

V prihodnje bomo zagotovili elektronski vpogled v t.i. dnevnik (žurnal) posredovanih podatkov, na način kot imamo to danes urejeno za vpogled v lastne osebne podatke, ki se za posameznika vodijo v centralnem registru prebivalstva. V ta namen bomo zapise o osebnih podatkov uredili na način, ki bo posamezniku preko kvalificiranega digitalnega potrdila omogočal vpogled.

Registre upravnih notranjih zadev bomo nadgradili s posameznimi servisi, ki bodo zagotavljali lažje in hitrejše storitve za državljane, zato bomo vpeljali naslednje elektronske storitve: elektronska prijava začasnega prebivališča stanodajalcev neposredno v register stalnega prebivalstva, elektronska prijava smrti iz zdravstvenih ustanov, elektronska prijava javne prireditve na upravni enoti za prireditve, ko je potrebna izdaja dovoljenja. Vzpostavili bomo sisteme, ki tudi ob uvedbi biometrije ne bodo podaljševali časa za izdelavo dokumenta.

2.2 Promet

Na področju usposabljanja mladih voznikov in voznikov začetnikov bomo uvedli programe šole varne vožnje in psihosocialnih odnosov za voznika začetnika ter rehabilitacijske programe za voznike, ki presežejo določeno število kazenskih točk. Program varne vožnje bo za mlade voznike obvezen, financirala pa ga bo država.

Nadgradili bomo register voznikov na področju opravljanja voznških izpitov in usposabljanja kandidatov v avtošolah. V ta namen bomo uvedli elektronsko preverjanje znanja kandidatov za voznike motornih vozil na izpitnih centrih, kjer bomo s takšnim načinom preverjanja zagotovili višjo kakovost znanja, saj bo tako mogoče preverjati večji obseg predpisanih vsebin.

Omogočili bomo elektronsko prijavo kandidatov za voznški izpit na proste termine za opravljanje voznškega izpita, ki jih določijo posamezni izpitni centri.

Zagotovili bomo virtualno usposabljanje kandidatov za voznike preko spleta, kjer bodo kandidati lahko v fazi spoznavanja teorije vožnje preverjali pridobljeno znanje v procesu usposabljanja.

2.3 Migracije

Spodbujali bomo zakonito priseljevanje glede na potrebe našega gospodarstva in v skladu z evropskimi normami preprečevali ilegalne migracije. Dva ločena postopka za izdajo delovnega dovoljenja (ki ga izda zavod za zaposlovanje) in dovoljenja za prebivanje (ki ga izda upravna enota) bomo združili v enoten postopek.

PRAVOSODJE

Pravna država in z njo povezana pravna varnost je v veliki meri odvisna od možnosti posameznih subjektov v družbi, da v okviru tretje veje oblasti, to je pravosodja oziroma sodstva, varujejo svoje pravice. Postopek varstva pravic mora biti kakovosten in končan v razumnem časovnem roku, kajti le tako ima postopek za varstvo pravic svoj smisel. Pravosodje lahko v okviru tega postopka pomembno vpliva na občutek pravne varnosti in stopnje pravne države v družbi, pri čemer se je potrebno zavedati, da le učinkovita organizacija in delovanje pravosodnega sistema v širšem smislu lahko zagotavljata ustrezno pravno varnost državljanov in s tem povezano delovanje pravne države.

Stopnja zaupanja javnosti v pravosodje v naši državi še vedno pada. K temu so precej pripomogli sodni zaostanki, kar je v večji meri posledica neuspešno in stihijsko izvedenih reform v preteklosti. Kot problem se v javnosti pogosto izpostavlja nestrokovnost dela sodnikov in tožilcev. Takšna mnenja se v večini

primerov izkažejo za neutemeljena in so posledica nepoznavanja dela sodnikov in tožilcev. Ne glede na navedeno pa je potrebno zagotoviti učinkovit in stalen strokovni nadzor nad delom sodnikov in tožilcev.

V naslednjem mandatnem obdobju bo še vedno prioriteta nadaljevanje projekta odprave sodnih zaostankov Lukenda, pri čemer je nujno poudariti, da bodo morale pri tem projektu odgovorno sodelovati tako zakonodajna kot izvršilna, predvsem pa sodna veja oblasti, ki se bo morala še bolj aktivno vključiti v reševanje nastale situacije.

1. Sodstvo

Spremembe zakonodaje

Družba in okolje, v katerem živimo, se stalno spreminjata, zato je tem spremembam potrebno prilagajati tudi zakonodajo. V naslednjem mandatnem obdobju bomo pripravili nov Zakon o kazenskem postopku in nov Zakon o izvršbi in zavarovanju ter nekatere druge sistemske zakone. V civilnem pravu želimo doseči večjo učinkovitost predvsem na področju izvršilnih postopkov.

Z nadaljnjimi postopkovnimi spremembami želimo doseči poenostavitev in standardizacijo sodnih postopkov, kar bo imelo za posledico skrajšanje sodnih postopkov. Spremembe procesne in druge zakonodaje pa morajo biti pripravljene tako, da ne bodo škodovala varovanju ustavno zagotovljenih pravic, ter ustavni pravici do sodnega varstva in dostopa do sodišča. Pripravili bomo nov moderen evropski Zakon o kazenskem postopku, ki bo odpravil nepotrebno preiskavo, ki je EU države nimajo. S tem se bodo kazenski postopki bistveno skrajšali in poenostavili.

Ukrenili bomo vse potrebno, da se bodo denacionalizacijski postopki zaključili do leta 2009. Ukrenili bomo tudi vse potrebno, da Komisija za izvajanje zakona o popravi krivic do leta 2010 zaključi z delom.

Takoj po pripravi in sprejemu zakona bomo uredili področje izplačila odškodnin materialnim oškodovancem druge svetovne vojne.

Uredili bomo področje družinskih sporov in nasilja v družini ter časovno omejili njihovo trajanje. Žrtvam takih sporov bomo poskušali olajšati nadaljnjo udeležbo v postopku.

Informatizacija sodišč

Za informatizacijo zgolj samo sodišč je po veljavnem Zakonu o sodiščih odgovoren CIF (Center za informatiko) pri Vrhovnem sodišču. Za informatizacijo državnega tožilstva in Državnega pravobranilstva pa skrbi Ministrstvo za pravosodje. Sodišča resda predstavljajo največji del pravosodnega sistema, vendar je njihovo delo procesno povezano z drugimi pravosodnimi organi, zato bomo po vzoru evropskih držav ustanoviti posebno službo, ki bo skrbela za informatizacijo vseh pravosodnih organov. S spremenjeno organizacijsko strukturo bomo učinkovitejše uresničevali cilje nacionalnega resolucijskega projekta E-pravosodje, katerega cilj je boljše delovanje pravosodnega sistema s pomočjo popolne informatizacije sodišč. Uvedli bomo interno elektronsko poslovanje celotnega pravosodnega sistema (sodišč, tožilstev, pravobranilstva, odvetnikov, notarjev) (Back Office).

Dodatne prednosti, ki jih bomo s tem pridobili so:

- konsolidacija vseh informacijskih virov,
- boljše planiranje in izvajanje horizontalnih nalog in razvoja,
- učinkovitejše črpanje EU sredstev,
- preglednost informacijske dejavnosti v pravosodju,
- lažje sodelovanje pri EU projektih npr. EU pravosodni portal, povezovanje kazenskih evidenc, nepremičninskih evidenc, stečajnih registrov in drugo.

Sodišča še vedno niso v celoti informatizirana, zato so izboljšave in nadgradnja na področju informacijske tehnologije nujne, saj še vedno zaostajamo v razvoju. Zato bomo sprejeli ukrepe, ki bodo povečali učinkovitost sodišč in prispevali k hitrejšemu reševanju zadev.

V sodni sistem bomo konkretno uvedli:

- spletne elektronske storitve 24 ur,
- sistem za elektronsko vlaganje 24 ur,
- uporaba video konferenčnih sistemov na vseh sodiščih,
- delo na daljavo,
- pravosodni portali.

Nadalje bomo zagotovili:

- elektronsko dostopnost informacij in spisov – kadarkoli in kjerkoli (sodišča, odvetniki, notarji, stranke, javnost, ...),

- natančnost in popolnost zapisov, spremljanje posegov v elektronske dokumente,
- avtomatsko generiranje dokumentov, poročil, statistik, objav,
- e-vlaganje – kadarkoli in kjerkoli (tako za državljane, kot med različni organi)
- elektronsko obveščanje (e-mail),
- spremljanje (monitoring) zadeve, case management, različne statistike,
- elektronsko arhiviranje,
- delo na daljavo, pomoč na daljavo, zaposleni so lahko na različnih lokacijah in delajo na isti zadevi,
- nižanje stroškov poslovanja (na dolgi rok).

Za državljane bo to konkretno pomenilo:

- možnost 24-urnega vpogleda v zemljiško knjigo,
- možnost 24-urnega vpogleda v sodni register,
- možnost 24-urnega vlaganja izvršb, tožb, pritožb, izvršb.
-

Organizacija sodišč

Ugotavljamo, da je bila reorganizacija sodstva v letu 1995 slaba in glavni generator sodnih zaostankov. Ponovno bomo proučili organizacijo sodstva in sprejeli ustrezne ukrepe. Dejstvo je namreč, da je največ težav z največjimi sodišči v Sloveniji (Okrajno sodišče in Okrožno v Ljubljani), ki imajo tudi največ sodnih zaostankov, medtem ko številna okrajna sodišča poslujejo tekoče. Zato bomo proučili možnost take organizacije, kjer bi Okrajna sodišča postala oddelek Okrožnega sodišča, pri čemer bomo ukinili najmanjša okrajna sodišča, ki so stroškovno nerentabilna. Pri taki organizaciji bomo vzpostavili večjo možnost za delegiranje spisov oziroma sodnikov znotraj okrožja, kar je v sedanjem sistemu praktično nemogoče. Posledično bo to vodilo tudi k enaki obremenjenosti sodišč, za kar bo skrbel predsednik Okrožnega sodišča.

Vzpostavili bomo tak sistem organizacije in delovanja sodišč, po katerem bo naloga predsednika sodišča predvsem vodenje oziroma zagotavljanje čim boljšega in kvalitetnejšega dela sodišča.

Cilj prihodnjega mandatnega obdobja bo tudi odprava individualnih norm sodnikov, ki so delno tudi generator sodnih zaostankov, v sistem, kjer se produkcija meri le na ravni posameznih oddelkov oziroma celotnega sodišča,

tako da bodo predsedniki sodišč prevzeli odgovornost za čimbolj učinkovito organizacijo dela na sodiščih in čim učinkovitejše delo tako, da bo financiranje sodišč odvisno tudi od rezultatov dela.

V pravosodje bomo vpeljali tudi enega izmed modelov odličnosti, na primer CAF model (Common Assessment Framework) oziroma model poslovne odličnosti. Sistem neodvisnega in kvalitetnega sodstva mora zagotavljati enakopravno obravnavanje strank na eni strani, ter zagotavljati učinkovito sojenje v razumnem roku na drugi strani. Kakovost poslovanja celotne sodne veje oblasti mora vključevati kakovost in učinkovitost vseh sodnih postopkov (npr. brez nepotrebnega prelaganja glavnih obravnav), stalno izobraževanje in usposabljanje za zagotavljanje kakovosti in učinkovitosti dela sodnikov in sodnega osebja, kakovost odločitev (sodbe in sklepi) in kakovost vseh tudi drugih storitev sodišč (zemljiška knjiga, sodni register).

Tehnična opremljenost

V prihodnjem mandatnem obdobju bomo zagotovili izvedbo projekta obveznega tonskega avdio-video snemanja vseh glavnih obravnav na vseh sodiščih, saj so različne projekcije in Cost benefit analize pokazale, da se s snemanjem skrajša čas obravnav tudi za 50 odstotkov in vsaj za toliko tudi stroški. Snemanje bo prispevalo tudi k večji učinkovitosti in bo povečalo natančnost pri izdelavi zapisnikov in posledično prispevalo k večjemu številu rešenih primerov. Poleg tega bomo v naslednji fazi nadgraditi snemanje z videokonferenčnim sistemom za izvajanje zaslišanj med državami v EU s pomočjo videokonference.

Za učinkovitejše vodenje sodnih postopkov ter posledično skrajšanje trajanja postopkov bomo uvedli avdio video snemanja glavnih obravnav in senatov na sodiščih. Vse dogajanje v sodnih dvoranah bo avdio-vizualizirano, kar bo prispevalo k učinkovitejšemu usmerjanju v pravilno označevanje dogajanja v sodnih dvoranah in bo posledično vplivalo na skrajšanje časa za nadaljnjo uporabo podatkov. Dostop do podatkov bo omogočen udeležencem v postopku v skladu z zakonom v elektronski obliki. V okviru avdio-video snemanja bo omogočeno transparentno spremljanje razprav.

Prav tako pomembna rešitev na tem področju je uvedba video konferenc v sodne postopke. Povezali bomo sodne dvorane z zapori oziroma drugimi lokacijami, kjer je to primerno in smiselno. Slednje predstavlja povečanje varnosti in humanosti pri delu z zaporniki ter zmanjšanje stroškov in boljšo

izkoriščenost resursov na sodiščih, ter možnost video konferenčnega povezovanja s sodišči izven Republike Slovenije.

Prostorsko problematiko prvostopnih pravosodnih organov v Ljubljani bomo najlažje in najceneje rešili s trajno rešitvijo, zato bomo intenzivno začeli z gradnjo nove sodne stavbe v Ljubljani v letu 2009, ki bo zagotovila ustrezne delovne in prostorske pogoje za ljubljansko Okrožno sodišče, Okrajno sodišče, Delovno in socialno sodišče, Upravno sodišče Republike Slovenije in Okrožno državno tožilstvo v Ljubljani.

1.5. Varnost sodišč

Varnost sodišč ne more biti prepuščena predsednikom sodišč ali sodnikom samim, ampak jo bodo izvajali pravosodni policisti.

1.6. Izobraževanje

Sodobni procesi globalizacije zahtevajo, da morajo biti vsi pravosodni organi ustrezno usposobljeni, kar zahteva stalno izobraževanje; to bomo tudi zagotovili.

Okrepili bomo Center za izobraževanje v pravosodju, ki je v treh letih že dokazal, da je učinkovit pri izobraževanju in usposabljanju zaposlenih v pravosodju. Uvedli bomo nove dodatne sodobne in učinkovite oblike izobraževanja v pravosodju.

Stalno strokovno izpopolnjevanje je potrebno zagotavljati tako funkcionarjem kot tudi sodnemu osebju. Sodniki, tožilci in pravobranilci se srečujejo z vedno bolj kompleksnim domačim in mednarodnim pravom, zato je potrebno, da se stalno izobražujejo. Prav tako so za sodnika pomembna tudi druga znanja, kot na primer poznavanje financ, psihologije, obvladovanje stresa, znanje tujih jezikov. Posebna znanja in veščine je potrebno zagotoviti predsednikom sodišč in vodjem tožilstev ter oddelkov. Gre za veščine javnega nastopanja, vodenja sestankov, komuniciranja, motiviranja zaposlenih in podobna vodstvena znanja.

2. Tožilstvo

Strokovno in kadrovsko bomo še dodatno okrepili tožilstvo. Z novim Zakonom o kazenskem postopku bomo skrajšali postopek in dosegli še bolj učinkovito delo tožilstev pri pregonu vseh oblik kriminala, zlasti gospodarskega in organiziranega.

Zavedamo se, da nove oblike organiziranega kriminala zahtevajo posebej usposobljene in predane tožilce, sposobne komunikacije tudi z mednarodnimi

institucijami. Prav tako vemo, da se zahteva aktivna vloga tožilca ves čas postopka in njegovo ustrezno odzivanje v postopku. Zagotovili bomo učinkovitejše delo tožilstva v predkazenskem postopku, to je sodelovanje s policijo in njeno usmerjanje.

Državno tožilstvo, kot organ pregona storilcev kaznivih dejanj, bomo prilagodili in usposobili za uspešnejši pregon novih pojavnih oblik kriminala in organiziranega kriminala (mega case).

3. Notariat

Zaprta oblika notariata brez nadzora države nad podeljenimi javnimi pooblastili se v nekaj letih obstoja ni izkazala kot učinkovita. Potrebno bo nadaljnje povečanje števila notarjev. Zagotovili bomo stalen nadzor Ministrstva za pravosodje nad zakonitostjo njihovega dela. Cene notarskih storitev bomo odprli oziroma določili zgornji limit, kar bo omogočilo konkurenco med notarji samimi, tako da to ne bo vplivalo na njihovo strokovnost in neodvisnost.

4. Odvetništvo

Odvetništvo mora zagotavljati od države neodvisno funkcijo obrambe pravic posameznikov in pravnih oseb, tako v njihovih sporih kot v sporu z državo. Sodne takse in brezplačna pravna pomoč morajo tudi socialno šibkim državljanom omogočiti dostop do mehanizmov pravne varnosti. To pa seveda ne pomeni, da njihovega plačila država ne bi zavarovala že med postopkom.

Odvetništvo se bo lahko na podlagi Zakona o odvetništvu in Zakona o odvetniški tarifi poleg večje konkurenčnosti in skrajšanja sodnih ali drugih postopkov, v katerih udeležence zastopajo odvetniki, bolj približalo nadzoru javnosti. V disciplinskih postopkih bodo poleg samih odvetnikov v komisijah sodelovali tudi drugi ugledni pravniki, tako da bo mogoče na ta način zagotoviti večji nadzor.

5. Sodni svet

Glede na pomembno vlogo Sodnega sveta na področju pravosodja bomo proučili možnost kako zagotoviti ustrezno večino za spremembo ustave, s katero bi spremenili oziroma prilagodili sedanjemu stanju določene njegove pristojnosti, prav tako pa bi spremenili kadrovske sestavo Sodnega sveta, v kateri ne bi imeli več večino sodniki in na ta način ne bi mogli več zgolj zaradi svojih stanovskih interesov blokirati nekaterih odločitev iz svoje pristojnosti, ki pa so v širšem javnem interesu. Po morebitni spremembi ustave bomo proučili možnost ukinitve oziroma omejitev trajnega sodniškega mandata.

6. Izvrševanje kazenskih sankcij

V naslednjem mandatnem obdobju načrtujemo izgradnjo večjega sodobnega zapora, ki bo razbremenil sedanjo prenatrpanost v sedanjih zavodih. Zato bo državni proračun moral zagotoviti potrebna sredstva, iz katerih pa se bodo črpala tudi zadostna sredstva za obnovo in vzdrževanje obstoječih kapacitet ter za kadrovske zaposlitve sedanjega primanjkljaja zaposlenih v zavodih za izvrševanje kazenskih sankcij.

7. Sodni oddelek psihiatrije

V Sloveniji nimamo forenzičnega oziroma sodnega oddelka psihiatrije. Oddelek je potreben, saj bolniki z duševnimi motnjami, ki so storili kazniva dejanja, zahtevajo posebno obliko obravnave, ki je kombinacija psihiatričnega dela in intenzivnega varovanja.

POLITIČNI SISTEM IN JAVNA UPRAVA

V minulem mandatu smo se trudili, da bi javno upravo razvili v kakovosten servis za državljane in podjetja. **Doseženo raven kakovosti storitev in zadovoljstva uporabnikov bomo v nadaljevanju še dvigovali.**

1. Odprava administrativnih ovir

1.1. Nadaljevali bomo z izvajanjem programa odprave administrativnih ovir, ki prinaša velike koristi za državljane in podjetja.

1.1.1. Sistematično bomo preprečevali nastajanje novih administrativnih ovir in zbirali predloge za poenostavljanje postopkov od državljanov, podjetij, zbornic in drugih združenj ter od zaposlenih v javni upravi. Na podlagi prejetih predlogov bo vlada vsako leto sprejela konkreten akcijski načrt poenostavitve upravnih postopkov.

1.1.2. Načrt za leti 2008 in 2009 je že sprejet (objavljen je na spletni strani Ministrstva za javno upravo), saj se je zaradi uspešnega izvajanja programa odprave administrativnih ovir v minulih letih nabralo veliko število novih predlogov. SDS zagotavlja, da bo ta načrt realizirala. **Odpravljanje administrativnih ovir in preprečevanje nastajanja novih mora biti stalen proces, ki zagotavlja, da birokracija deluje enostavno in ne zapleta življenja ljudi in poslovanja podjetij.**

1.2. V naslednjem mandatu bomo pozornost posvetili tudi **odpravljanju »notranjih« administrativnih ovir**, to je poenostavljanju postopkov znotraj javne uprave; na ta način lahko delovanje uprave pocenimo in sprostim kadrovske vire.

1.2.1. V minulem mandatu smo začeli sistematično meriti upravne zaostanke in jih pospešeno odpravljati. V naslednjem mandatu bomo **dokončno odpravili upravne zaostanke** na tistih redkih področjih, kjer jih še beležimo.

1.2.2. Nadaljevali bomo s **stalnim merjenjem zadovoljstva strank** z upravnimi storitvami (t. i. barometer kakovosti) in z uvajanjem modelov kakovosti in poslovne odličnosti v javno upravo. V minulem mandatu se je prvi organ državne uprave (UE Novo mesto) uvrstil med finaliste priznanja RS za poslovno odličnost.

1.2.3. Še naprej se bomo **borili proti birokratski aroganci in zahtevali od javne uprave, da se odziva na kritike, pripombe in predloge državljanov**. V primeru arogantnega in do strank neprijaznega delovanja uprave bomo striktno uveljavljali odgovornost managerjev (direktorjev) v upravnih organih, kot smo npr. v preteklem mandatu storili v primeru direktorice zavoda za zaposlovanje, ki ni podaljšal štipendij številnim prosilcem samo zato, ker niso priložili dohodninskih odločb.

1.3. V skladu z evropskimi trendi bomo **dvignili raven kakovosti zakonodaje in podzakonskih predpisov**, in sicer z:

1.3.1. natančno vnaprejšnjo oceno učinkov predpisov na javne finance, gospodarstvo, socialo in okolje,

1.3.2. vključevanjem javnosti v pripravo in sprejemanje predpisov (zbiranje pripomb in obdelava teh pripomb, usklajevanje z zainteresirano javnostjo),

1.3.3. »čiščenjem« birokratskih ovir, kar smo opisali že zgoraj.

2. E-uprava

2.1. Na področju e-uprave smo Slovenijo v preteklem mandatu spravili v evropski vrh (po neodvisnih meritvah Evropske komisije je po dostopnosti storitev naša država na drugem mestu v Evropi).

2.1.1. **Ponudbo elektronskih upravnih storitev bomo še krepili, tako da bodo preko interneta (na spletnem portalu e-uprava) na voljo vse storitve javne uprave**. Vendar zaradi tega ne bomo zmanjševali fizične dostopnosti storitev za državljane preko krajevnih uradov. Nasprotno,

kjer bo izražen interes lokalne skupnosti, bomo odprli nove krajevne urade za urejanje upravnih zadev, ki bodo odprti glede na potrebe prebivalstva (npr. enkrat ali dvakrat na teden).

2.1.2. Odprli bomo tudi **klicni center »halo uprava«**, tako da bodo na eni telefonski številki dostopne informacije o vseh storitvah javne uprave.

2.2.2.2. Nadaljevali bomo s trendom **zmanjševanja števila zaposlenih v državni upravi**. Kontrolo zaposlovanja, ki se je izkazala za uspešno v segmentu državne uprave, bomo razširili.

3. Plačna reforma

3.1. Ob zaključku minulega mandata nam je uspelo zaključiti plačno reformo v javnem sektorju, tako da je plačni sistem sedaj enoten in pregleden. S podpisom kolektivne pogodbe za javni sektor in kolektivnih pogodb dejavnosti in poklicev smo zagotovili socialni mir v javnem sektorju in stabilnost plačnega sistema.

3.2. Plačna nesorazmerja se bodo v javnem sektorju na podlagi sklenjenih pogodb odpravljala do marca 2010, s tem da se lahko ta datum tudi zamakne, če bi rast plač ogrozila makroekonomska ravnovesja.

3.3. Zavzemali se bomo za to, da bi bil čim **večji del plače v javnem sektorju odvisen od delovnih rezultatov uslužbenca**.

3.4. Ohraniti nameravamo enoten plačni sistem v javnem sektorju, zavračali bomo vse zahteve po izločitvi posameznih skupin (sodniki, zdravniki ipd.) iz tega sistema.

4. Državna ureditev

4.1. Predlagali bomo ustavno spremembo, s katero bi bil z zaključkom naslednjega mandata **ukinjen državni svet**.

4.2. Predlagali bomo tudi ustavno spremembo, s katero bi bila v celoti **ukinjena poslanska imuniteta**.

4.3. Uvedli bomo **elektronsko glasovanje na volitvah**; prve e-volitve bodo izvedene poskusno na lokalnih volitvah, na naslednjih državnozbornih volitvah pa bo že možno elektronsko glasovanje za vse.

5. Status državnih funkcionarjev

5.1. Menimo, da je nadomestilo plače po izteku mandata poslancev in ministrov urejeno preveč benevolentno in pomeni neupravičen privilegij, zato se bomo

zavzemali za **skrajšanje maksimalnega časa prejemanja tega nadomestila na šest mesecev, znižanje nadomestila na 80 % plače in za preprečitev zlorab.**

6. Delovanje vlade

6.1.Vodenje z zgledom: Predsednik vlade in ministri morajo s svojim zakonitim, poštenim in etičnim ravnanjem dajati zgled vsej državni upravi. Le vlada, ki sama ravna zakonito in etično, lahko zahteva dosledno spoštovanje predpisov tudi od državljanov. Zato smo po britanskem vzoru sprejeli etični kodeks za člane vlade (predsednika vlade in ministre), na podlagi katerega smo, in bomo v prihodnje, vrednotili ravnanja članov vlade. Vlada je v minulem mandatu z varčnim ravnanjem in zniževanjem stroškov, ki jih povzroča s svojim delom, dajala zgled celotnemu javnemu sektorju, kar bo nadaljevala tudi v prihodnje.

6.2.Merila za personalno sestavo vlade

6.2.1. Pri personalni sestavi vlade bomo upoštevali naslednja merila:

- 6.2.1.1. dobro poznavanje področja (resorja),
- 6.2.1.2. strokovnost, vizija in motiviranost za njeno uresničitev,
- 6.2.1.3. predanost delu v javno korist,
- 6.2.1.4. integriteta, spoštovanje etičnega kodeksa,
- 6.2.1.5. voditeljske lastnosti in sposobnosti.

6.3.Organizacija in procesi: Še naprej bomo krepili koordinacijo med ministrstvi in zagotavljali koherentno vodenje politike. Vlada mora delovati enotno in ne kot zbir posameznih resornih politik. Za pomembnejše politične projekte (regionalni razvoj, zdravstvena reforma, reforma davčnega sistema itd.) bodo po odločitvi in pod nadzorom predsednika vlade delovale stalne koordinacijske skupine ministrov, kjer se bodo usklajevale resorne politike.

6.3.1. Resnične spremembe so v javni upravi možne le z načelnim in doslednim pristopom vlade kot celote, saj lahko nedosledno ravnanje samo enega ministra načne principe reforme. Zato bo moral minister za javno upravo ob čvrsti podpori predsednika vlade opozarjati na nujne aktivnosti in odpravo napak v posameznih ministrstvih pri izvajanju reforme.

ZUNANJE ZADEVE

ODPIRANJE VRAT IN OKEN PRILOŽNOSTI

1. Slovenija med zvezdami

Zvezdni čas Slovenije

S koncem hladne vojne v zadnjem desetletju prejšnjega stoletja (1989) so se mednarodni odnosi precej spremenili. Prišel je čas rušenja zidov, odpiranja vrat in oken priložnosti. To je bil čas širitve EU in NATO. Slovenija je izrabila vse priložnosti in na robu tega časa celo prevzela vodenje OVSE in Evropske unije. To je bil zvezdni čas Slovenije in zastavlja se vprašanje, ali bo država uspela vzdržati na ravni, ki jo je dosegla. SDS bo nadaljevala politiko povezovanja, odločnosti in uspeha, ki je bila značilna za čas osamosvajanja in za čas, ko je Slovenija vodila evropske procese.

Slovensko predsedovanje

V letih 2007 in 2008 je Slovenija sodelovala pri vodenju in je pol leta samostojno upravljala s sistemom, ki šteje pol milijarde ljudi. Pri tem je uspešno uresničila svoje naloge in zavarovala svoje nacionalne interese. Postala je bolj prepoznavna, pridobila si je nove prijatelje v državah članicah. Glede na svojo vlogo na Zahodnem Balkanu in pri uresničevanju drugih prednostnih nalog je dobila mnogo priznanj, ki so priznanja slovenski vladi in slovenskim državnim pa tudi drugim ustanovam.

Sporno izključevanje

Odgovorna slovenska politika se mora angažirati proti izključevanju, ki se je v EU začelo pojavljati hkrati z gospodarskimi in drugimi težavami (Avstrija-Turčija, Grčija-Makedonija, Litva-Rusija, Nizozemska-Srbija...). Prav tako mora biti pozorna na nestrpnost do muslimanskega sveta. Ob nujnem in zaželenem poudarjanju slovenskih nacionalnih interesov mora biti kritična do nacionalističnih izgrediv.

2. Evro-atlantska skupnost – skupen dom

Evropska unija, ZDA in NATO

Izboljšati je treba sodelovanje med sorodnima in skladnima organizacijama EU in NATO. V ta namen je potrebno zaustaviti in zmanjšati probleme med Turčijo, Grčijo in Ciprom. Razvijati je potrebno razširjene in kombinirane formate, razvijati odnose med EU, NATO in Rusko federacijo; med EU, NATO

in Vzhodno Evropo, Kavkazom in Srednjo Azijo; Japonsko in Avstralijo... EU in NATO imata glavno odgovornost za mir in blaginjo v Evropi. Slovenija si mora prizadevati za vsestransko krepitev gospodarskih, znanstvenih, kulturnih in političnih odnosov z ZDA.

Evropska skupna zunanja služba

V času ratifikacij Lizbonske pogodbe se mora Slovenija angažirati za čim večji vpliv slovenskih diplomatov in drugih strokovnjakov v novi skupni zunanji službi (External Action Service). Ob nujnem deležu bruseljske administracije si je potrebno prizadevati za ustrezen, npr. polovični delež nacionalnih diplomacij v tej službi. Nacionalne kvote bi se lahko ravnale po razmerjih, ki veljajo za število glasov v Svetu EU. Preučiti je treba izzive, ki prihajajo iz tradicionalnih in velikih evropskih sistemov (Francija, Nemčija, Velika Britanija).

Slovenska sprava in složno delovanje

Slovenija se mora dobro pripraviti na te nove izzive. Jasno je, da se bo odzvala nanje v okviru skupnih politik EU in NATO. Čim bolj enotna bo Evropa in čim bolj enotna bo Slovenija, tem lažje bosta kos izzivom. Pred nami je čas resnih pogovorov o tem, kako preseči strankarske razprtije in premagati avtoritarno preteklost; kako končati kulturni boj in kako najbolj izrabljati narodne zmogljivosti oz. človeške vire Slovenije.

3. Naše sosodstvo

Zahodni Balkan

Slovenija si je znatno prizadevala za politično in gospodarsko stabilnost Zahodnega Balkana. Slovenija je med najpomembnejšimi vlagatelji na ZB. Pri tej nalogi, pri kateri ji ni treba "navijati" za noben poseben primer, mora vztrajati tudi v prihodnje. Od politične stabilnosti in od integracije v EU je odvisna gospodarska blaginja. SDS podpira odločno politiko pri obrambi nacionalnih interesov in pri varovanju slovenskih meja. Meje je potrebno varovati tudi z realno silo.

Sosednje države

Slovenija je dosegla visoko raven odnosov s sosednimi državami. Spričevalo kazi nekaj nerešenih vprašanj s Hrvaško. V preteklih letih - po hrvaški odpovedi že sprejetega Sporazuma "Drnovšek-Račan" (2001) - je prišlo do pozitivnih premikov pri postavljanju mehanizmov za izogibanje incidentom in pri določitvi izhodišča za presojanje o državni meji (Brioni 2005), pri odpiranju hrvaškega nepremičninskega trga za državljane EU, pri rešitvi zapleta z "Zaščitno

ekološko-ribolovno cono" in pri novem začetku urejanja mejnih vprašanj s posredovanjem Tretjega (Pogačnik-Rudolf 2008). Odgovorna politika bo vztrajala pri upoštevanju treh načel: izhodišče za potek meje je 25. VI. 1991; predmet presoje je celotna, kopenska in morska meja; rešitev mora biti pravična. Odgovorna slovenska politika mora vzdržati vse vrste pritiskov, pri čemer mora vztrajati, da se mejno vprašanje reši pred vstopom Hrvaške v EU.

Slovenske manjšine v sosednih državah.

Z vstopom Slovenije v EU in odpravo notranjih meja je ves slovenski narod ponovno združen znotraj enotnega prostora. SDS si bo še naprej prizadevala za zaščito pravic slovenske manjšine, ki izhaja iz mednarodnih pogodb in standardov, in za vsestransko izboljšanje njihovega položaja. Slovenci v sosednjih državah in po svetu pomembno dopolnjujejo delo slovenske diplomacije.

4. Izzivi našega časa

Svetovni izzivi

Med nevarnosti in glavne izzive našega časa štejemo: podnebne spremembe, terorizem, pomanjkanje hrane in energije, spopad civilizacij... Te nevarnosti in izzivi določajo glavne smeri politik, med drugim tudi smeri naftovodov in plinovodov. Slovenija mora še naprej ustvarjalno sooblikovati evropske okoljske politike, politike na področju bojevanja zoper terorizem, politike solidarnosti, razvojne pomoči, diverzifikacije in medkulturnega dialoga. Glede plinovodov, ki naj bi potekali preko ozemlja Slovenije, morajo odgovorne slovenske stranke prisluhniti vsem pobudam in jih skrbno preučiti. Slovenija mora čim bolj izkoristiti svoj strateški geo-politični položaj. SDS se zavzema za uravnovešeno politiko, ki bo Sloveniji omogočila večjo energetska varnost, oskrbo iz različnih virov in smeri ter neposreden stik z načrtovano energetska infrastrukturo Evropske unije.

Evropski izzivi

V prihodnjih letih se bo povečalo število pomembnih igralcev na prizorišču mednarodnega političnega, vojaškega, kulturnega in gospodarskega tekmovanja. Poleg ZDA, Kitajske in Indije bodo na dogajanja (in zaplete) vplivale vse močnejša Ruska federacija in muslimanske države, predvsem Iran; medtem ko bo vpliv Evropske unije odvisen od integracijskih procesov in uspešnosti "reformne" Lizbonske pogodbe; prav gotovo pa tudi od njene "sosedske" politike. Tu se bodo v EU soočili interesi sredozemskih (francoska pobuda za Unijo za Sredozemlje) in srednje- oz. vzhodno-evropskih držav (poljska pobuda

za "vzhodnoevropsko unijo"). V to poglavje spadata tudi Bližnji Vzhod in Zahodni Balkan, problem, ki prizadeva tudi Slovenijo. Evropska prihodnost Zahodnega Balkana ima nekaj vztrajnih zagovornikov (Avstrija, Madžarska, Slovaška, Slovenija, Švedska...) in nekaj vplivnih nasprotnikov.

Prihodnji izzivi

Kot je razvidno iz povedanega, se bodo v prihodnjih letih razmere na mednarodnem prizorišču zaostrovale in zapletale, zato bo morala biti slovenska zunanja politika odgovorna, mirna in enotna. Čeprav bodo pogoji težji, si bo prizadevala, da bi ostala vrata in okna priložnosti za Slovenijo, za Evropsko unijo, za sosedne, predvsem balkanske države odprta še naprej. SDS si bo tudi v prihodnje prizadevala za čim širše družbeno soglasje o vseh strateških vprašanjih slovenske zunanje politike. Novo področje slovenske zunanje politike je gospodarska diplomacija, ki odpira vrata in zaznava okna priložnosti za slovensko gospodarstvo. Gospodarska diplomacija je nujnost zaradi gospodarske globalizacije, tj. zaradi nujne povezanosti slovenskega gospodarstva s svetovnim. Slovenska predstavništva v tujini in zunanje ministrstvo v Ljubljani morajo zagotavljati ustrezne informacije in priporočati sistemske rešitve, ki spodbujajo poslovne stike med podjetji iz različnih držav.

KULTURA

Temeljno usmeritev kulturne politike v naslednjih štirih letih predstavlja in daje Nacionalni program za kulturo 2008 - 2011, ki je bil sprejet 2. aprila 2008 v Državnem zboru brez glasu proti. To je za vse dejanska zaveza, ki jo je moč dopolnjevati in nadgraditi v določenih delih, ki jih prinesejo morebitna predvidena uresničitev upravno-organizacijske strukture (pokrajine) in nepredvidljive možnosti ter z njimi novosti in spremembe bodisi na tehnološkem, organizacijskem in s tem družbenem področju. Nacionalni program za kulturo je zasnovan na podlagi izoblikovanih načel kulturne politike (zaobjetih v drugem poglavju), pretehtano s smernicami kulturne politike in po področjih z njenimi dolgoročnimi cilji (zaobjetih v tretjem in četrtem poglavju) ter z uresničljivimi prioritetami, ki so zaobjete predvsem v petem poglavju z naslovom Prednostne naloge in cilji – Ukrepi - Kazalniki.

Ker se bo nacionalna kulturna politika vse bolj vključevala tudi v programsko obdobje v okviru kohezijske politike Evropske unije 2007 - 2013 in hkrati v

razvojno politiko Slovenije, kot jo predvideva Strategija razvoja Slovenije 2007 - 2013, bo podpirala projekte za večjo izrabo kulturnih razvojnih potencialov, ki jih prinašajo revitalizacija kulturnih spomenikov, obnova javne kulturne infrastrukture za kulturno in turistično oživitev in poživitev mest, razvoj podeželja ter za nastanek novih delovnih mest. Prav tako bo podpirala projekte, ki jih zahteva tehnološki razvoj, to je zlasti digitalizacijo, ter spodbujala kulturno ustvarjalnost zaradi zagotavljanja socialne vključenosti, mobilizacije in zaposlovanja posebnih ranljivih skupin ter čezmejno, mednarodno in medregionalno sodelovanje. Programi, ki so zaobjeti v omenjenih dokumentih in tudi drugih, sprejetih na državni ravni (npr. Nacionalni program za razvoj podeželja 2007 - 2013 ali pa Operativni program krepitve regionalnih razvojnih potencialov 2007 - 2013 itd.), so izhodišče za vključevanje razvojnih kulturnih projektov v evropske programske dokumente za pridobivanje sredstev iz skladov Evropske unije. To možnost pridobivanja evropskih sredstev, ki jo bo kulturna politika spodbujala, omogoča v večji meri tudi obnovljena lizbonska strategija, ki daje s poudarkom na inovativnosti in kreativnosti privlačnost tudi projektu, ki lahko poveže izobraževanje, znanost, gospodarstvo in kulturo – to je projekt evropske prestolnice kulture leta 2012, ki bo dal, če bo odgovorno in natančno ter prepričljivo pripravljen, zagon socialnemu in gospodarskemu razvoju mesta Maribor in celotni regiji.

Poleg naštetih podlag in usmeritev, katerim bo zavezana kulturna politika, velja iz omenjenega Nacionalnega programa za kulturo izpostaviti in dodati še naslednje:

- 1. Delež sredstev za kulturo v odnosu do državnega proračuna bo znašal najmanj 2,14 %.**
- 2. Združitev nacionalnih muzejev po zgledu Avstrije, Češke, Madžarske.** Razvoj slovenskih muzejev je doslej potekal in poteka v smeri razraščanja in ustanavljanja novih tudi na račun obstoječih nacionalnih, ki so dejansko v obupnem stanju (npr. Prirodoslovni in Narodni). Ministrstvo mora skrbeti predvsem za nacionalno-državno raven. Vse lokalno ali malo širše od lokalnega se skuša prevaliti na državno raven. Razdrobljenost je postala ovira pri nadaljnjem razvoju. Z združitvijo v eno samo muzejsko institucijo se bodo odprle možnosti pri razvoju muzejske dejavnosti in to zaradi skupnega načrtovanja dela, sinergij pri izvajanju javne službe, boljši izrabi strokovnih moči in izkušenj ter racionalizaciji poslovanja. Za izvedbo združitve nacionalnih muzejev ni potrebna sprememba zakona, ampak le sprememba njihovih aktov o ustanovitvi. Združitev bo, poleg novega načina financiranja občinskih muzejev, ki ga uvaja Zakon o varstvu kulturne

dediščine, dodatno pospešila sorodne procese združevanja občinskih muzejev in tako prispevala k ureditvi celotnega področja.

3. Ob tem je potrebno opraviti **spremembe tudi na področju drugih javnih zavodov** na področju uprizoritvenih umetnosti, kjer imamo tri vrste financiranja: nacionalke, starejše občinske javne zavode in mlajše javne zavode. Prihaja do hudih anomalij, ko financiramo občinske javne zavode v celoti, dejansko pa nima Ministrstvo za kulturo nobenih možnosti nadzora, ker ni ustanovitelj in tudi v svetih nima svojih predstavnikov. Ta anomalija je še iz časa prvih let po osamosvojitvi, ko se je pritegnilo v financiranje vse te javne zavode zaradi takratnih negotovih razmer, in jo je potrebno v celoti odpraviti s spremembo ustanovitvenih aktov, ki tudi niso primerljivi in usklajeni z evropskimi standardi. Ne glede na morebitno ustanovitev pokrajin, ki bi anomalijo po naravi odpravila, bo to potrebno storiti, hkrati pa tudi posodobiti ustanovitvene akte (npr. razmerje med programskimi in poslovnimi direktorji, mobilno zaposlovanje, gostujoči kustosi itd.).
4. Priprava preobrazbe in ob dobri pripravi **izvedba preobrazbe javnega sektorja**. Da bi vzpostavili boljše razmere za produkcijo umetnosti in kulturne dejavnosti v celoti, sta potrebni reforma javnega sektorja in celostna rešitev statusa samozaposlenih ustvarjalcev v kulturi. Gre za občutljiv proces, zato bo še leta 2008 pod okriljem Ministrstva za kulturo ustanovljena posebna delovna skupina, sestavljena iz predstavnikov Ministrstva za kulturo, Ministrstva za javno upravo ter Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, v njej pa bodo sodelovali tudi predstavniki izvajalskih organizacij, kulturniki in samozaposleni v kulturi. Do leta 2010 bo oblikovala predlog reforme, ki bo vsebovala varovalne ukrepe, s katerimi bo zavarovala skupine, na katere bo reforma utegnila vplivati z zmanjšanjem socialne varnosti. Morebitna ustanovitev pokrajin in prenos pristojnosti nanje bosta nedvomno precej prispevala k preobrazbi javnega sektorja tudi v kulturi.

Potrebno bo, kot del reforme oziroma samostojno, izločiti vprašanje samozaposlenih iz zakona o izvajanju javnega interesa za kulturo in **sprejem posebnega zakona**, ki bo urejal to vprašanje in to tako, **da se bo status samozaposlenih uskladil z direktivo o storitvah** (od nedovoljenih oblik državnih pomoči v dovoljene). Ključna rešitev tega vprašanja bo, kolikor bo prišlo do novega zakona, da bo **zakon omogočil, da bodo samozaposleni, ki izvajajo umetniško dejavnost, ustanovili zadrugo, ki jo bo v določenem deležu sofinancirala država**. Državno sofinanciranje bo namenjeno zavarovanju za čas

brezposelnosti članov zadruga. Naloge zadruga bo posredovanje med samozaposlenimi kot ponudniki storitev in kupci storitev. Delo samozaposlenih preko zadruga bo deležno posebnih olajšav (npr. ugodnejši obračun normiranih stroškov). Zadruga bo za člane opravljala računovodske in druge storitve.

Kolikor do novega zakona in z njim v zvezi do oblikovanja zadruga po proučitvi vseh dobrih in slabih strani ne bi prišlo, pa bo **Ministrstvo za kulturo pripravilo vse strokovne podlage za določitev novih pogojev in predvsem kriterijev za pridobitev statusa samozaposlenega v kulturi in iz njega izvirajoče pravice do plačevanja prispevkov za obvezno pokojninsko, zdravstveno in socialno zavarovanje**. Pogoji za pridobitev statusa in pridobitev pravice so presplošni in dopuščajo preveč interpretacij za upravičence. Posledica tega so nedoslednosti, predvsem pa predstavljajo pršenje sredstev.

Sredstva, ki jih Ministrstvo za kulturo doslej namenja transferjem za samozaposlene, se bodo postopoma (ob ugašanju statusa posameznikov) preusmerila v povečanje sredstev za programe, predvsem pa za študijske in delovne štipendije, katerih število se je že sedaj iz leta v leto povečevalo, prav tako pa tudi rezidenčnih udeležb na vseh področjih umetnosti. **Štipendije in rezidenčne udeležbe pomenijo eno najbolj uspešnih neposrednih podpor avtorjem, saj zagotavljajo primerne pogoje za delo in sodelovanje tudi v mednarodnem prostoru**. Bistvene pridobitve štipendij, rezidenčnih udeležb kot tudi razstavnin so pomembne pri urejanju položaja ustvarjalcev, saj se z omenjenimi načini podpore zagotovi večja neodvisnost in mobilnost umetnikov, uredijo pa se v tem delu tudi razmerja med založbami, galeristi, avtorji in državo.

5. V letošnjem letu 2008 se izteče veljavnost Zakona o zagotavljanju sredstev za nekatere nujne programe Republike Slovenije v kulturi (t.i. Zakon o kulturnem tolarju). Določbe zakona se niso nikoli v celoti uresničevale, saj občine praviloma niso mogle zagotoviti svoje finančne soudeležbe pri izvedbi projektov. Kljub temu, da se je uresničeval zakon v manjšem deležu, kot je bilo predvideno (še le v zadnjem letu v višini skoraj 50% predvidenih finančnih sredstev v zakonu), učinki zakona niso zanemarljivi. S sofinanciranjem Ministrstva za kulturo je bilo možno urediti prostorske razmere javnih zavodov (npr. celo vrsto knjižnic), kulturnih domov, spodbujati kulturniške mreže v založništvu in kinematografiji, ohranjati stopnjo ljubiteljske kulture itd. Predlagali bomo, da se **veljavnost tega zakona podaljša za pet let (2009 - 2013)** vsaj v obsegu, ki bo zagotovil dokončanje projektov, kot jih predvideva zakon. Ne nazadnje ta zakon podpirajo vse stranke, saj daje in nalaga vsem, predvsem pa tudi lokalnim

oblastem, dolžnost in obvezo ter hkrati ponuja tudi možnost, da pride do realizacije projektov, ki so navedeni v zakonu.

6. **V pravni red bomo vnesli določbe nove EU direktive TV brez meja** tako, da se bo oblikoval nov zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah in medijski pismenosti. Prednost takega pristopa je, da se ohrani bistvene pridobitve zakona o medijih in kljub temu uvede novosti, ki jih zahteva pravni red EU.
7. S sprejetjem novega zakona o avdiovizualni kulturi bo kulturna politika do leta 2010 celovito uredila status ključnih subjektov, ki delujejo na **avdiovizualnem področju**.
8. **S sprejetjem zakona o Filmskem inštitutu kot osrednje javne ustanove bo omogočeno delovanje na področju filmske dejavnosti v vseh njenih fazah** (realizacija, distribucija in prikazovanje). Filmski inštitut bo deloval strokovno in neodvisno kot povezovalec vseh subjektov, vključenih v avdiovizualno kulturo.
9. V zadnjem desetletju je opazen intenziven razvoj sodobnega plesa in drugih oblik gledališča giba. Zato bodo pripravljene podlage za institucionalizacijo tega področja in bo s strani Ministrstva za kulturo prišlo z najširšim soglasjem pripadnikov tega področja do same **institucionalizacije sodobnega plesa in gledališča giba**.
10. **Uvedba programa Kultura za ljudi**, ki pomeni, da se od vsake javne investicije na področju gradnje nameni 0,5% za umetniško opremo ali za druge kulturne projekte v zvezi s investicijo.
11. **Ustanovitev centra (sektorja ali oddelka) za kulturno vzgojo** kot enote v eni od obstoječih struktur Ministrstva za šolstvo in šport ali Ministrstva za kulturo, katerega naloga bo izvajanje državne politike na področju kulturne vzgoje, koordinacije dejavnosti kulturnih in šolskih ustanov in svetovanja pri izvajanju programov in projektov kulturne vzgoje.
12. V zelo zapostavljenem položaju so arhivi, katerim manjka depojskih in delovnih prostorov. S tem problemom se srečuje Arhiv republike Slovenije, Zgodovinski arhiv Ljubljana z enotama Novo mesto in Kranj, Pokrajinski arhiv Maribor in Pokrajinski arhiv Ptuj. V najbolj slabem stanju sta enoti

Novo mesto in Kranj, za kateri bo potrebno **nujno zagotoviti ustrezne arhivske prostore.**

13. Med investicijskimi projekti nacionalnega pomena bo potrebno **končati in prioritarno zagotoviti obnove naslednjim institucijam: SNG Opera Ljubljana** (obnova teče), **Moderna galerija Ljubljana** (obnova teče), **Lutkovno gledališče Maribor** in **knjižnica Celje** (obnova obeh objektov teče), začeti bo potrebno z obnovo **SNG Drama v Ljubljani**, z gradnjo **Prirodoslovnega muzeja v Ljubljani**, obnoviti **vojašnico na Metelkovi v Ljubljani** v **Galerijo za sodobno umetnost**. Delno bo moč koristiti tudi EU sredstva iz strukturnih skladov.
14. Potrebna bo notranja **reorganizacija Ministrstva za kulturo** tako, da bo olajšano črpanje strukturnih sredstev, izvajanje investicij v državno infrastrukturo in spomenike v lasti države ter da bo zagotovljeno boljše upravljanje s temi nepremičninami.

OBRAMBA

1. Uvod

Varnostno okolje se je v zadnjih desetletjih spremenilo iz nacionalnega v globalno. Izzivi in različne vrste ogrožanj v svetu zahtevajo stalno nadgrajevanje in racionalizacijo zmogljivosti države pri zagotavljanju višje stopnje varnosti njenih državljanek in državljanov.

2. Nato in EU

Republika Slovenija zagotavlja svoj temeljni varnostni interes v okviru Nata in EU. Nato in EU sta globalna dejavnika zagotavljanja in vzdrževanja mednarodnega miru, varnosti in stabilnosti ter uveljavljanja demokracije in skupnih vrednot mednarodne skupnosti. Sodelovanje Republike Slovenije v obeh integracijah zahteva nadaljnje nadgrajevanje rešitev in zmogljivosti glede na ambicije in dogovore v okviru mednarodnih zavez, hkrati pa omogoča uveljavljanje lastnih pogledov in rešitev znotraj obeh integracij.

3. Slovenska vojska

3. 1. Razvoj Slovenske vojske

Nadaljnji razvoj Slovenske vojske (v nadaljevanju: SV) bo potekal po principu vzpostavitve in nadgradnje racionalnih zmogljivosti za izvajanje vseh nalog, uporabljene pa bodo za nacionalne potrebe kot tudi za angažiranje v okviru dogovorov, ki jih je oziroma jih bo Republika Slovenija prevzela v okviru mednarodnih organizacij, predvsem Nata, EU in OZN.

Razvoj zmogljivosti SV bo tudi v prihodnje usmerjen v približevanje doseganju ciljnih 40% premestljivih sil iz sedanjih 21%.

Po uveljavitvi Zakona o službi v SV bo število poklicnih pripadnikov Slovenske vojske postopoma naraščalo in doseglo številko 8000 do konca naslednjega mandata. Ravno tako se bo na osnovi organizacijskih ukrepov in rešitev iz Zakona o službi v SV postopno povečevala tudi struktura pogodbene rezerve SV.

Posebna pozornost bo namenjena štipendijski politiki Ministrstva za obrambo. Tako bo ministrstvo vsako leto razpisalo več 100 štipendij za posamezna, predvsem deficitarna področja dela v SV, velika večina štipendij pa bo namenjena kandidatom za vojaka SV.

Nadaljevalo se bo prilagajanje strukture SV predvsem v smislu preoblikovanja Poveljstva sil v poveljstvo za operacije, oblikovalo se bo poveljstvo za podporo v isti hierarhični opredelitvi kot poveljstvo sil, 1. brigada se bo preoblikovala v klasično brigadno strukturo, postopno se bo zmanjševalo število pripadnikov Slovenske vojske v VTP.

Nadgrajen bo koncept strateške rezerve SV, ki bo vključeval več prostovoljnih aktivnosti civilno družbenih organizacij in zainteresiranih državljanov, predvsem v smislu pridobivanja, obnavljanja, nadgrajevanja znanj. Nadaljevali bomo z vzpostavljanjem strateških zalog opreme in oborožitve ter najbolj nujno potrebne infrastrukture za primer neposredne nacionalne ogroženosti.

Sredstva SV, ki niso več perspektivna, bodo premeščena v strateško rezervo SV oziroma bodo glede na potrebe uporabljena do njihovega iztrošenja.

Nadgrajen bo koncept pogodbene rezerve, ki bo v celoti omogočal ustrezno popolnjevanje tudi s kandidati, ki niso opravili služenja vojaškega roka. V okviru SV bodo sistemsko vzpostavljene možnosti, s katerimi bodo zainteresirani kandidati pogodbene rezerve, ki nimajo odsluženega vojaškega

roka oz. osnovnega vojaškega usposabljanja, pridobili ustrezna znanja za vključitev v pogodbeno rezervo.

Z dodatnimi stimulacijami bo zagotovljen večji interes delodajalcev, ki zaposlujejo prostovoljno pogodbeno rezervo SV ali prostovoljce v sistemu zaščite in reševanja za zaposlovanje prostovoljcev.

Razvoj vojaške infrastrukture bo sledil razvoju visoko tehnoloških vojaških zmogljivosti. Težišče bo na področju razvoja komunikacijske, informacijske in ostale infrastrukture v podporo sistemu poveljevanja in kontrole v realnem času, uvajanju in razvoju infrastrukture za urjenje in usposabljanje z uporabo različnih simulacijskih sistemov.

Investicije v infrastrukturo vojašnic bodo usmerjene v prilagajanje novim zmogljivostim SV. Pri tem bodo upoštevane potrebe po vzdrževanju vojaške infrastrukture za potrebe strateške rezerve.

3. 2. Sodelovanje v operacijah kriznega odzivanja

V skladu z doseženim razvojem zmogljivosti in viri se bo postopno povečeval obseg sodelovanja Slovenske vojske v operacijah kriznega odzivanja. SV bo sodelovala predvsem na tistih kriznih žariščih, ki so z vidika varnosti, stabilnosti in ekonomske blaginje v strateškem interesu Slovenije. Prav tako pa bo temeljno vodilo, da RS sodeluje v manj operacijah z večjimi enotami in s tem prevzame tudi večje odgovornosti v poveljniških strukturah operacij kriznega odzivanja.

V operacijah bo sodelovalo do 8% kopenske komponente Slovenske vojske.

Pri tem bo glavno vodilo povezovanje z zaveznicami v ustrezne korpusne strukture Nata, popolnjena pa bodo tudi zahtevnejša delovna mesta v okviru Natove poveljniške strukture.

Na podlagi sprejetih ciljev sil Nata bo razvoj obrambnega sistema usmerjen v zagotavljanje ključnih zmogljivosti Slovenske vojske. Pri tem bo v ospredju popolnjevanje in usposabljanje obeh bataljonskih bojnih skupin in Bataljona NRKBO. Poudarek bo na premestljivosti in vzdržljivosti enot Slovenske vojske.

Z doseganjem primerljive ravni angažiranja z zaveznicami bo Slovenija ohranila status verodostojne zaveznice. V operacije kriznega odzivanja bomo postopno vključevali tudi pripadnike prostovoljne pogodbene rezerve, ki bodo za takšne naloge ustrezno usposobljeni in opremljeni.

4. Civilna obramba

Poudarek bo na podpori SV in zavezniškim silam ter na pripravah za delovanje organov oblasti, gospodarstva in drugih dejavnosti v izrednem in vojnem stanju ter na obvladovanju nevojaških groženj in kriz.

Nadaljevalo se bo s konceptom kriznega upravljanja Nata, po vsebini bo do leta 2010 vključen v nacionalni krizni koncept.

Za nadaljnji razvoj zaščite kritične infrastrukture v RS, kot enega izmed ključnih segmentov zagotavljanja nacionalne varnosti, bodo načrtovani ukrepi za njeno zaščito in delovanje.

Obrambno načrtovanje se bo s spremembo ustreznih normativnih aktov do konca leta 2010 racionaliziralo s posebnim poudarkom na zagotavljanju celotnega spektra možnih virov ogrožanja in potencialnih kriznih razmer.

Poseben poudarek bo dan nadaljnjemu usposabljanju in sodelovanju civilnih strokovnjakov v operacijah kriznega odzivanja.

5. Sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami

Na lokalni, regijski in državni ravni bodo uveljavljene rešitve, s katerimi bosta zagotovljeni potrebna odzivnost in učinkovitost ob različnih vrstah nesreč, ki jih povzročajo sodobni viri ogrožanja.

Glede na potrebe, ogroženost in možnosti občin bo izvedena reorganizacija reševalnih služb ter civilne zaščite.

Uveljavljena bodo osnovna merila za financiranje dejavnosti zaščite, reševanja in pomoči v občinah glede na ocene ogroženosti posameznih občin tako, da bo zagotovljen enakomeren razvoj in delovanje potrebnih prostovoljnih, poklicnih in drugih sil za zaščito in reševanje v občinah, ki imajo slabše materialne možnosti.

V občinah se bodo zmanjševale razlike v opremljenosti gasilske in splošno reševalne službe.

Nadaljevalo se bo s krepitvijo gasilske organizacije kot enotne splošne reševalne službe, ki jo organizirajo vse občine in deluje enotno na celotnem ozemlju Republike Slovenije. Uveljavljena bo enotna rešitev za pokrivanje stroškov

zdravstvenih pregledov, zavarovanja in drugih stroškov v občinah za delo prostovoljnih operativnih gasilcev. Zmanjševale se bodo razlike med prostovoljnimi in poklicnimi gasilci glede usposobljenosti, opremljenosti in izurjenosti.

Uveljavljene bodo rešitve, ki bodo stimulirale delodajalce, ki zaposlujejo prostovoljne gasilce in druge prostovoljne reševalce. Prizadevanja bodo šla tudi v smeri ureditve statusa prostovoljnih gasilcev v evropskem prostoru.

Pospešen bo prevzem sistema javnega alarmiranja v pristojnost države, posodobljeni bodo centri za obveščanje, nadaljevalo se bo z modernizacijo informacijsko komunikacijskega sistema civilne zaščite.

Nadaljevale se bodo aktivnosti za razvoj gasilske šole, vzpostavljena bo višja strokovna gasilska šola.

6. Izdelava strateških in doktrinarnih dokumentov

Novelirana bo dolgoročna strategija razvoja obrambnega sistema RS, ki bo osnova za nadaljnje spremembe srednjeročnih programov razvoja in opremljanja SV.

Pripravljena bo novela Zakona o obrambi, ki bo zagotovila prenos določil, ki se nanašajo na statusne zadeve pripadnikov SV v Zakon o službi SV ter implementirala nekatere nove rešitve, vezane predvsem na opredeljevanje krize, ukrepov za pripravljenost, spremembo pogojev za poklicno delo na obrambnem področju ter preučitev umestitve činov.

Izdelan bo nov nacionalni program za sistem varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. Z njim bo zagotovljeno nadaljnje prilagajanje sistema na vseh ravneh pri odzivanju na pojave, ki jih povzročajo podnebne spremembe, na regijski ravni bo reorganizirana sestava sil za zaščito, reševanje in pomoč.

7. Finančna sredstva

Za zagotovitev strateškega cilja, da RS zgradi majhno in visoko profesionalno vojsko, se bodo ohranjala vlaganja v izgradnjo zmogljivosti. Sredstva, namenjena za obrambo v naslednjem mandatu, ne bodo nižja od 1,7% BDP in se bodo gibala glede na gospodarsko rast in potrebne zmogljivosti SV do 2% BDP. S tem bo SV dosegala potrebne zmogljivosti za delovanje v operacijah kriznega odzivanja in zagotavljanje nacionalne varnosti.

8. Ostalo

Pozornost bo namenjena ustreznemu prostorskemu načrtovanju in urejanju prostora ter sanaciji območij, ki zaradi neustreznega ravnanja v preteklosti predstavljajo ogrožanje varnosti na regionalnih nivojih.

Pospešen bo razvoj znanstveno raziskovalne dejavnosti za potrebe opremljanja Slovenske vojske ter vključevanje gospodarskih subjektov v projekte, ki potekajo v okviru Evropske obrambne agencije.

Sredstva za razvoj in raziskave bodo usmerjena v podporo razvoja planiranih zmogljivosti. S tem bo zagotovljeno zmanjšanje stroškov nabave določene opreme, slovenskemu gospodarstvu pa bo omogočen razvoj novih tehnologij in sodelovanje pri opremljanju Slovenske vojske.

V Ljubljani, 2. julij 2008